APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE
Editată de Sindicatul din Învăţământ şi Cercetare Neamţ

SERIE NOUĂ, ANUL XXII, NR. 234
http://apostolul.slineamt.ro
noiembrie 2020

Pur şi simplu, Sadoveanu

M-am întrebat, nu o dată, de ce este iubit şi urât Sadoveanu. Aproape în egală măsură.

La 24 de ani era celebru, debutând cu patru cărţi în acelaşi an, 1904 devenind *Anul Sadoveanu*.

A devenit *Ceahlăul literaturii române*, Maestru al scrisului (nu pentru că era mason), Domn (până şi comuniştii nu i-au spus „tovarăş”).

A fost răsfăţat cu multe premii naţionale şi internaţionale. Cărţile lui se studiau la şcoală în toate clasele şi treptele, de la *Un om năcăjit* la *Neamul Şoimăreştilor, Fraţii Jderi* sau *Baltagul*.

Personajele lui au devenit adevărate simboluri: Lizuca sau Vitoria Lipan, Tudor Şoimaru, Stroe Orheianu, Niculăeş, Ionuţ Jder. Fiecare provincie istorică şi-l revendică: Moldova, dar şi Dobrogea sau Ardealul. A scris mult şi bine. Fraza lui e recognoscibilă şi mnemotehnică, amplă, viguroasă, plină de locuţiuni. Măria Sa „slobozeşte cuvântul”, nu vorbeşte. Se studiază în şcoli pe hartă (nu doar în Neamţ) „drumul Vitoriei Lipan”.

Sadoveanu are cel mai bogat lexic dintre toţi scriitorii români. Dacă, printr-un cataclism planetar, ar dispărea toate cărţile scrise în limba română şi s-ar păstra printr-un miracol doar cărţile lui Sadoveanu, limba română ar putea fi reconstituită în întregime, cu toate subtilităţile, moliciunile, durităţile, denotativele, conotativele şi metaforele ei.

Lucian STROCHI

(continuare în pag. 13)

Când moderatorii devin acuzatori...

În seara zilei de 12 noiembrie 2020, la un post de televiziune, un moderator a lansat un atac dur la adresa Federaţiei Sindicatelor Libere din Învăţământ, deoarece această federaţie a îndrăznit să ceară, într-un document public, Guvernului României respectarea unor drepturi legale şi legitime ale membrilor săi de sindicat, drepturi ce presupun alocarea unor sume de bani în Bugetul de stat 2021, buget despre care se spune că, acum, ar fi în durerile facerii.

Cu argumente logice, legale şi de bun simţ, în documentul respectiv se demonstra nevoia unei finanţări corecte pentru şcoala românească, aflată într-o suferinţă cronică cu consecinţe dezastruoase pentru fiinţa poporului nostru. „Moderatorul”, însă, era ţintit pe acuze nefondate şi înfierarea îndrăznelii sindicale care a deranjat guvernanţii. Aş vrea să cred că acest personaj nici nu a citit documentul respectiv, altfel înţelegea argumentaţia cererilor şi nu risca să-şi compromită menirea de moderator cu acuzaţii comandate.

Pentru a judeca fiecare dintre noi întâmplarea nefericită care nu face cinste nici moderatorului, nici postului respectiv de televiziune, redăm, integral, în pagina 2, adresa Federaţiei Sindicatelor Libere din Învăţământ către Guvernul României.

Gabriel PLOSCĂ,
Preşedintele
Sindicatului din Învăţământ Neamţ

Mihail Sadoveanu în Neamţ

Acum, în noiembrie 2020, când se împlinesc 140 de ani de la naşterea celui mai mare prozator român din toate timpurile, Mihail Sadoveanu, se cuvine să omagiem această personalitate a culturii noastre, care a încântat generaţii întregi de copii şi adolescenţi cu proze precum *Dumbrava minunată, Un om năcăjit, D'l Trandafir,* cea din urmă fiind poate cel mai frumos omagiu adus unui învăţător.

Nu vom prezenta decât unele informaţii despre prezenţa marelui scriitor în judeţul Neamţ aşa cum au fost ele menţionate de unii oameni de cultură şi sunt păstrate în diferite publicaţii.

Astfel, Marcel Dragotescu, în Revista *Asachi* (serie nouă) preciza: [...] *Aici în dangătele de clopot ale Mănăstirii Neamţ şi Vovideniei, Mihail Sadoveanu a sorbit cu nesaţ şi duioşie ultimele picături din cupa vieţii sale. Şi tot aici ar fi vrut să afle loc de odihnă veşnică, să stea la sfat cu voievozii şi vlădicii veacurilor trecute, cu oastea eroilor săi, şi să-şi sfinţească osemintele cu istoria acestui pământ.* [...] *Prin 1969, când în viaţa spirituală a Judeţului Neamţ apăruse „Sadoveniana” ca manifestare-omagiu dedicată Ceahlăului Literaturii Române, Valeria Sadoveanu, soţia Maestrului, a mărturisit autorităţilor judeţene această dorinţă* [...] *sugerând strămutarea osemintelor de la Bucureşti la Vovidenie. Printre demersurile întreprinse în acest sens se numără şi cuvântul lui Geo Bogza rostit în şedinţa omagială a Academiei din 10 noiembrie 1970, când s-au comemorat 90 de ani de la naşterea lui Sadoveanu, cuvântare publicată în „Contemporanul” din 27. 11. 1970.*

În cei nouă ani de când au fost duse la Bellu *– spunea Geo Bogza –* ***osemintelor lui Mihail Sadoveanu li s-a făcut dor de Moldova. E drept că ele odihnesc acolo sub acelaşi tei care umbreşte mormântul lui Eminescu şi că în cuprinsul acestui oraş nu li se putea găsi***

Constantin TOMŞA

(continuare în pag. 12)

Violeta MOŞU –

„Toţi suntem biruitori în propria viaţă”

Ecaterina MĂRGHIDAN

Pag. 9

Mircea ZAHARIA –

„Un tablou e gata după ce îl semnez”

Arcadie RĂILEANU

Pag. 14

Gianina BURUIANĂ –

„Am lucrat cu elevi cu aspiraţii înalte”

Liliana GEORGESCU

Pag. 10

FEDERAŢIA SINDICATELOR LIBERE DIN ÎNVĂŢĂMÂNT

Nr. 631 / 11.11. 2020

Către
Guvernul României,
Domnului Prim-ministru Ludovic Orban,
Stimate domnule Prim – ministru,

Federaţia Sindicatelor Libere din Învăţământ, care reprezintă interesele a peste 56% din personalul din învăţământul preuniversitar de stat, vă aduce la cunoştinţă faptul că gradul de nemulţumire al salariaţilor este din ce în ce mai mare, în condiţiile în care Guvernul României nu a avut, printre priorităţi, personalul din învăţământ.

Neacordarea majorării salariale care se cuvenea, începând cu data de 1 septembrie 2020, personalului didactic şi, nu în ultimul rând, atacarea la Curtea Constituţionala a României a proiectului de Lege privind acordarea unui stimulent de risc pentru personalul din învăţământ în contextul situaţiei epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV- 2, sunt o dovada a celor afirmate mai sus.

Federaţia Sindicatelor Libere din Învăţământ considera că este momentul ca guvernanţii să înţeleagă ca TREBUIE INVESTIT ÎN EDUCAŢI E! Daca nu se va pune capăt subfinanţării permanente a sistemului de învăţământ, consecinţele le vor resimţi copiii noştri! Este o realitate că pandemia va mai continua o bună perioadă de timp, dar este tot o realitate că, **în orice condiţii, educarea copiilor, indiferent de vârstă, trebuie şi ea să continue, în condiţii cât mai apropiate de normalitate! Acest lucru nu se poate realiza decât dacă statul va investi în dotarea tehnică a celor care sunt responsabili de actul educaţional, dar şi în stimularea financiară a personalului din învăţământ**!

Trebuie avut în vedere că la nivelul Uniunii Europene investiţia în educaţie este deja o prioritate, dovada fiind recomandarea votată de membrii Comisiilor pentru Buget şi pentru Afaceri Economice din Parlamentul European conform căreia **ţările membre ale U.E. trebuie să aloce 10% din PIB pentru educaţie**!

Ori, în ultimii ani, procentul din PIB alocat în România sistemului naţional educaţional a fost în limita a 3% din PIB. De aceea, **din punctul nostru de vedere, fundamentarea proiectului legii bugetului de stat pe anul 2021 este momentul ideal pentru a investi mult mai consistent în educaţie**!

Dorim, pe aceasta cale, să vă spunem atenţiei o parte din problemele sistemului de învăţământ, ce trebuie şi pot fi rezolvate, inclusiv prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021, al cărei proiect este elaborat de Guvern şi va fi propus spre aprobare Parlamentului:

1) **Modificarea H.G. nr. 34/2018** pentru aprobarea Regulamentului – cadru privind stabilirea locurilor de muncă, a categoriilor de personal, a mărimii concrete a sporului pentru condiţii de muncă, precum şi a condiţiilor de acordare a acestuia pentru personalul din familia ocupaţională de funcţii bugetare „Învăţământ", astfel încât să fie consacrat **sporul pentru condiţii de muncă pentru personalul didactic care, în contextul epidemiologic actual, îşi desfăşoară activităţile didactice în sistem on – line.**

Va rugăm să aveţi în vedere faptul că, de la începerea anului şcolar 2020-2021, multe unităţi au funcţionat în scenariul doi sau trei, iar pentru următoarele 30 de zile şi nu numai, actul educaţional se va desfăşura, la nivel naţional, exclusiv on – line, ceea ce va presupune **o perioadă îndelungată de expunere a cadrelor didactice la radiaţiile emise de dispozitivul/dispozitivele electronice pe care fiecare le deţine, prin resurse financiare proprii** şi pe care le utilizează în activitatea profesională.

Federaţia Sindicatelor Libere din Învăţământ consideră că se impune modificarea H.G. nr. 34/2018, astfel încât **să fie prevăzut cuantumul sporului de care trebuie să beneficieze personalul didactic care, în realizarea sarcinilor de serviciu, utilizează dispozitive electronice.**

2) Guvernul României trebuie să pună capăt practicii de a statua, prin acte normative ce instituie măsuri fiscal – bugetare, limitarea cuantumului sporurilor, îndemnizaţiilor, primelor şi a celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte din salariul brut lunar la salariul de bază din anii anteriori! Este o practică a ultimilor ani, ca drepturile de natură salarială ce se cuvin personalului plătit din fonduri publice să fie calculate prin raportare la un alt salariu de bază decât salariul de bază în plată. De aceea, trebuie eliminate orice asemenea prevederi.

Mai mult, menţinerea cuantumului unor sporuri pe care salariaţii bugetari le deţineau anterior intrării în vigoare a Legii – cadru nr. 153/ 2017, a condus la **lipsirea de substanţă a drepturilor salariale prevăzute în Anexele la Legea – cadru nr. 153/ 2017.** Practic, **exista o lege – cadru de salarizare, dar aceasta este lipsită de eficienţă, inutilă, prin neacordarea drepturilor consacrate în anexele la aceasta!**

3) Prin bugetul de stat pe anul 2021, **trebuie alocate Ministerului Educaţiei şi Cercetării fondurile necesare achiziţionării dispozitivelor electronice de tip laptop sau tabletă de care trebuie să beneficieze, la cerere, fiecare cadru didactic** şi fiecare elev, în conformitate cu Legea nr. 109/ 2020, care a intrat în vigoare la data de 9 iulie 2020.

4) Guvernul României să prevadă în proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2021 fondurile necesare acordării personalului didactic**, începând cu 1 ianuarie 2021, a salariilor de baza prevăzute de Legea – cadru nr. 153/2017 pentru anul 2022,** salarii de care aceasta categorie socio-profesionala ar fi trebuit sa beneficieze de la data de 1 septembrie 2020, dar a căror acordare a fost amânată de Executiv.

În condiţiile în care, încă din luna martie 2020, Guvernul României a dispus desfăşurarea activităţilor didactice în sistem on-line, iar din 9 noiembrie în întregul sistem educaţional, activităţile didactice se desfăşoară exclusiv on – line, este momentul ca **statul român, prin puterea executivă şi prin cea legislativă, să aloce resursele financiare necesare sistemului educaţional, astfel încât să fie garantat fiecărui elev, indiferent de mediul din care provine, accesul la o educaţie de calitate.**

O educaţie de calitatea o poate oferi numai un cadru didactic căruia i se pun la dispoziţie echipamente tehnice de ultima generaţie! Nu poate fi translatată pe umerii cadrelor didactice şi responsabilitatea achiziţionării, din resurse proprii, a mijloacelor tehnologice! Aceasta este datoria angajatorului, a statului român în general, atâta timp cât unităţile de învăţământ sunt instituţii publice, finanţate din fonduri publice!

Domnule Prim – ministru,

România poate să arate, prin proiecţia bugetară a anului 2021, că educaţia este o prioritate, o investiţie pe termen lung ce trebuie realizată, înaintea altor investiţii!

Cu stimă,
PREŞEDINTE, Simion HANCESCU

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

Pictorul Ştefan Hotnog, 100 de ani de la naştere

Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la naşterea pictorului Ştefan Hotnog. Artistul, „un romantic uitat" aşa cum îl numeşte pictorul Liviu Suhar, s-a născut în Iaşi, la 10 septembrie 1920. A trăit la Piatra-Neamţ timp de 17 ani, activând ca profesor în învăţământul mediu.

În amintirea artistului, Muzeul de Artă Piatra-Neamţ invită iubitorii de artă să admire lucrări ale acestuia, reunite în expoziţia ce îi este dedicată. Proiectul expoziţional este rezultatul colaborării Muzeului de Artă Piatra-Neamţ cu Muzeul de Artă Iaşi, din cadrul Complexului Muzeal Naţional „Moldova" Iaşi, dar şi cu iubitorii de artă, colecţionarii Virgil Ţuţurman şi Mircea Titus Romanescu.

Personalitatea artistică a lui Ştefan Hotnog s-a conturat din timpul studiilor la Academia de Arte Frumoase (1939- 1944), unde a a avut ca îndrumători profesori remarcabili: Ion Irimescu, Corneliu Baba, Nicolae Popa ş. a. La finalul studiilor a obţinut Diploma de perfecţiune la Pictură. Va debuta la Salonul Oficial al Moldovei în anul 1943, cu câteva peisaje în acuarelă, unde a obţinut Medalia de Bronz şi Premiul Academiei de Arte Frumoase. În anii următori, 1945, 1946, 1947, a participat la Saloanele Oficiale, organizate la Iaşi. Specializarea profesională în Cehoslovacia l-a influenţat pe artist şi l-a determinat să se apropie mai mult de domeniul graficii şi al desenului. Conceptul expoziţional propus de Muzeul de Artă Piatra-Neamţ ni-l relevă pe Ştefan Hotnog în toată complexitatea sa artistică, cu lucrări din toate perioadele sale de creaţie. Seria de peisaje selectate din patrimoniul nemţean în care preocuparea pentru cromatică este evidentă şi care defineşte o perioadă a creaţiei sale este completată de portrete şi lucrări din colecţiile Virgil Ţuţurman şi Mircea Titus Romanescu, precum şi lucrări din patrimoniul ieşean care confirmă studiul aprofundat al artistului.

Vernisajul expoziţiei a avut loc pe 29 octombrie, a. c. Despre artist şi opera sa au vorbit scriitorul Emil Nicolae şi pictorul Dumitru Bezem. (Silvia Trăistariu, Muzeograf, Muzeul de Artă Piatra-Neamţ)

SINDICATUL, pavăză permanentă a angajaţilor, mai ales, pe timp de pandemie

• Interviu cu Dl. Ghenadie DONOS, preşedintele Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova

Pentru a clarifica mai multe situaţii conflictuale intervenite în ultimul timp, i-am adresat lui Ghenadie DONOS, preşedintele Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei (FSEŞ), câteva întrebări.(…)

– Ana Cimpoieşu, azi, în „ Făclia” somează factorii de decizie să-şi respecte angajamentele asumate public. Pe această temă redacţia primeşte multe semnale. Cum reacţionează Consiliul General al FSEŞ?

– Starea de alertă ne determină să acţionăm neîntârziat şi hotărât. Dar şi mai hotărât ne obligă să acţionăm când e vădită nepăsarea îndeplinirii de către Guvern a prevederii Legii nr. 270/2018 cu privire la plata premiului anual. Membrii Biroului Executiv al FSEŞ, în şedinţă operativă, au discutat problema la începutul acestei săptămâni. Deşi principala chestiune de pe ordinea de zi a fost analiza informaţiei despre actul semnării Convenţiei Colective de Muncă la nivel de ramură, am reluat şi dezbaterea acestui subiect, întrucât e o problemă de interes nu doar pentru angajaţii din Educaţie, dar şi pentru angajaţii din toate structurile bugetare ale ţării, am intervenit la Comitetul Confederal al CNSM, ca în soluţionarea problemei neîndeplinirii Legii nr. 270/2018, să mobilizeze forţele tuturor sindicatelor din aceste ramuri.

– Şi dacă sindicaliştii se vor lovi de aceeaşi morgă a guvernanţilor, cum va proceda FSEŞ?

– Biroul Executiv al FSEŞ va decide organizarea unor acţiuni de protest, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

– Dacă e să vorbim despre adoptarea Convenţiei Colective de Muncă pentru anii 2021-2025, presupunem că au rămas propuneri, la care nu s-a găsit consens. Care ar fi acestea şi în ce manieră le veţi aborda pe parcursul acestei perioade?

– Da, negocierile bipartite au evidenţiat prevederi care n-au fost acceptate de membrii Comisiei din partea MECC: regimul de lucru al instituţiilor de educaţie timpurie, durata concediului anual al educatorilor de 62 de zile calendaristice, acordarea concediului suplimentar plătit de 7 zile calendaristice pentru bucătari şi alt personal auxiliar. Nu au fost acceptate propunerile privind acordarea pentru personalul contractual din cadrul OLSDÂ a dreptului de a presta activitatea didactică prin cumul în volum de 9 ore; stabilirea pensiei personalului didactic după 25 de ani de activitate. Sperăm că pe marginea lor se va găsi consens în negocierile ulterioare.

– Propunerile se referă la domeniul Educaţiei. Cum rămâne cu cele ale Cercetării?

Interviu realizat de Tudor RUSU

(continuare în pag. 4)

Parlamentului Republicii Moldova
Guvernului Republicii Moldova
Ministerului Finanţelor
Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor din Republica Moldova

APEL PUBLIC

Subsemnata, Cimpoieşu Ana, preşedintele Consiliului Raional Hânceşti al Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei, în numele celor aproape 3000 de angajaţi ai sistemului de învăţământ din raionul Hânceşti, solicit RESPECTAREA LEGII nr. 270 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar!

Se declară peste tot că prin această lege ar fi fost majorate salariile bugetarilor, inclusiv din învăţământ. Poate că da, dar nu substanţial, pentru că prin această lege bugetarii au fost lipsiţi de două fonduri lunare de salarizare: pentru ajutorul material, în mărimea unui salariu mediu lunar şi pentru premiere anuală, în mărime a cel puţin a unui salariu de bază.

În urma solicitărilor sindicatelor, Legea nr. 270 a fost modificată şi a fost introdus pentru anul 2020 premiul anual în mărime de 50% din salariul de bază. Guvernul trebuia să elaboreze o Hotărâre pentru reglementarea acordării acestui premiu, însă suntem în luna a 10-a a anului 2020 şi acest lucru nu este împlinit.

În plină campanie electorală, candidatul independent, Igor Dodon, care a fost la cârma statului timp de 4 ani, promite dublarea salariilor în învăţământ începând cu 01.01. 2021. Lăudabilă promisiune! Pentru că, până când educaţia nu va deveni o prioritate şi în realitate, iar munca profesorilor nu va fi răsplătită ţinând cont de rolul şi importanţa ei în societate, ţara nu va avea sorţi de dezvoltare, posedând lipsuri în toate domeniile socio-economice! Dar dacă sunt bani pentru dublarea salariilor peste două luni, credem că se găsesc bani şi pentru premiul anual.

De aceea cerem:

Parlamentului Republicii Moldova – să insiste asupra respectării propriei Legi nr. 270/2018!

Guvernului Republicii Moldova – să elaboreze de urgenţă o Hotărâre pentru reglementarea acordării premiului anual!

Ministerului Finanţelor – să identifice mijloacele financiare necesare pentru acordarea premiului anual!

Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor – să sprijine solicitările membrilor de sindicat şi să insiste asupra respectării Legii nr. 270/2018, sub incidenţa căreia sunt toţi angajaţii din sectorul bugetar!

20 octombrie 2020

Preşedintele CR Hânceşti al FSEŞ, Ana CIMPOIEŞU

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

Ambasadorul Vietnamului a vizitat Biblioteca Judeţeană

Pe 15 octombrie 2020, Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ a primit vizita Ambasadorului Extraordinar şi Plenipotenţiar al Republicii Socialiste Vietnam în România, Excelenţa Sa Domnul Dang Tran Phong,

Evenimentul a fost prilejuit de împlinirea a 70 de ani de la stabilirea relaţiilor diplomatice între cele două state şi s-a concretizat într-o ceremonie de donare de carte şi în vernisarea unei expoziţii de fotografii care ilustrează viaţa din Vietnam şi vizita preşedintelui Ho Şi Min în România din anul 1957.

„În ultimii 70 de ani, buna prietenie tradiţională şi cooperarea dintre România şi Vietnam au făcut progrese semnificative şi au prosperat continuu. Cooperarea bilaterală a fost extinsă şi aprofundată în domeniul dialogului politic şi diplomatic, al securităţii şi apărării, al comerţului, al agriculturii şi al industriei, al forţei de muncă şi turismului, educaţiei şi instruirii şi, cel mai important, al relaţiilor dintre oameni...”, a precizat, în alocuţiunea sa, Excelenţa Sa Domnul **Dang Tran Phong.**

„Aş vrea să mulţumesc, în numele comunităţii nemţene, pentru că ne-aţi onorat cu prezenţa Dumneavoastră, la Piatra-Neamţ şi aţi confirmat încă o dată importanţa bibliotecii în dezvoltarea unei comunităţi, rolul său în promovarea diversităţii culturale şi lingvistice, a dialogului intercultural”, a subliniat, în alocuţiunea sa, prof. **Mihaela Mereuţă**.

„Am avut privilegiul ca în 50 de ani din cei 70 să fi fost martorul dezvoltării relaţiilor dintre cele două ţări. Şi nu doar martor, ci şi actor implicat direct. Am avut privilegiul de a fi organizat sau de a fi participat la multe dintre evenimentele pe care le vedeţi imortalizate în expoziţia de fotografii a Ambasadei Republicii Socialiste Vietnam şi probabil de aceea domnul ambasador să fi ales judeţul Neamţ pentru aceste manifestări.

Violeta MOŞU

(continuare în pag. 4)

SINDICATUL, pavăză permanentă a angajaţilor, mai ales, pe timp de pandemie

(urmare din pag. 3)

– În prezent, membrii Comisiei de Consultări şi negocieri Colective lucrează asupra proiectului Convenţiei Colective pentru Cercetare, anii 2021 -2025, care urmează a fi semnată până la 10 noiembrie – Ziua Ştiinţei.

– Nu toţi cititorii ştiu ce cuprinde acest document – Convenţia Colectivă de Muncă. Care ar fi nişte elemente principale ale ei?

– În ea sunt capitole ce ţin de parteneriatul social, reglementări în stabilirea raporturilor de muncă, regimul de muncă şi de odihnă, normarea şi retribuirea muncii, condiţiile de muncă şi protecţia muncii, asigurarea condiţiilor pentru activitatea organelor sindicale.

– Poate beneficia de prevederile Convenţiei revendicate de FSEŞ şi organizaţia sindicală numită „Viitorul”?

– Nu, FSEŞ negociază în exclusivitate numai pentru revendicările membrilor organizaţiei sale.

– Am vrea să vă întrebăm în ce măsură s-au păstrat garanţiile sociale din Convenţia precedentă a FSEŞ pentru cei patru ani trecuţi?

– În temei, s-au păstrat. Consecvenţa luptei de protecţie socială a salariaţilor noştri este fermă. Părţile semnatare şi-au asumat responsabilitatea de a realiza prevederile negociate prin majorarea alocaţiilor financiare pentru educaţie, a cuantumului salariilor din sistem, sporirea nivelului de calitate a muncii personalului didactic, inclusiv a tinerilor specialişti etc. Un loc deosebit ocupă prevederile ce ţin de crearea condiţiilor inofensive de muncă, în special în situaţiile de risc, reglementarea timpului de muncă şi de odihnă, acordarea unor facilităţi pentru preşedinţii organelor sindicale.

Organele sindicale de toate nivelurile vor lua prevederile Convenţiei drept bază la negocierea propriilor Contracte Colective de Muncă, vor familiariza conducătorii instituţiilor educaţionale şi preşedinţii organizaţiilor sindicale primare cu prevederile negociate. (Sursa: Ziarul *Făclia*, nr. 39, Chişinău, 23 oct. 2020)

Conferinţă ştiinţifică internaţională – „Latinitate, Romanitate, Românitate”

În perioada 6-7 noiembrie şi-a ţinut lucrările conferinţa ştiinţifică internaţională „Latinitate, Romanitate, Românitate”. Evenimentul şi-a propus crearea unui cadru de discuţii între specialiştii din domeniul istoriei şi al culturii din România şi Republica Moldova în scopul evidenţierii moştenirii istorice a spaţiului românesc în contextul general european.

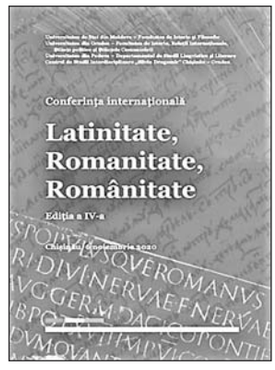

Conferinţa ştiinţifică internaţională „Latinitate, Romanitate, Românitate”, aflată la cea de-a IV-a ediţie, a fost organizată de Facultatea de Istorie şi Filosofie a Universităţii de Stat din Moldova; Facultatea de Istorie, Relaţii Internaţionale, Ştiinţe politice şi Ştiinţele Comunicării a Universităţii din Oradea şi Departamentul de Studii Lingvistice şi Literare Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir” Chişinău – Oradea a Universităţii din Padova.

La conferinţă au participat specialişti şi personalităţi din Republica Moldova şi România, dar şi studenţi de la instituţiile de învăţământ superior din Republica Moldova. Conferinţa a fost structurată în mai multe sesiuni în cadrul cărora au fost abordate subiecte precum: politica românităţii şi românitatea spiritualităţii în antichitate şi evul mediu; romanitate, românitate şi modernitate în sec. XVI-XIX; rezistenţa românităţii contemporane; patrimoniul şi memoria istorică; latinitatea şi românitatea diasporei etc.

Ministrul Educaţiei, Culturii şi Cercetării, Igor Şarov, a apreciat efortul depus de organizatori pentru desfăşurarea conferinţei internaţionale în condiţiile determinate de pandemia virusului COVID-19. *Continuitatea acestui proiect ne demonstrează faptul că în contexte academice se creează coeziunea pentru cultivarea adevăratelor noastre valori identitare*, a subliniat Ministrul, Igor Şarov, la deschiderea Conferinţei. (Sursa: *Comunicatele de presă*)

A. B.

S-a mai parafat o Convenţie

Pe data de 9 noiembrie 2020 Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării şi Federaţia Sindicală a Educaţiei şi Ştiinţei au semnat **Convenţia Colectivă pentru domeniul cercetării, anii 2021 – 2025** (nivel de ramură).

Este un eveniment important, dat fiind faptul că acest document necesar membrilor de sindicat din domeniul cercetării, în contextul reformelor la care este supus, este negociat şi semnat separat, doar pentru domeniul cercetare. Totodată s-a dovedit a fi şi un cadou cu prilejul Zilei Internaţionale a Ştiinţei pentru Pace şi Dezvoltare, care se marchează anual, pe data de 10 noiembrie.

Convenţia, prin prevederile sale, vine să protejeze salariaţii din domeniul ştiinţei, cercetării şi inovării, părţile semnatare obligându-se să realizeze un şir de acţiuni ce ţin de raporturile de muncă, protecţia social-economică a salariaţilor, respectarea legislaţiei muncii.

Prevederile Convenţiei sunt considerate garanţii minime, de la nivelul cărora începe negocierea garanţiilor care se includ în contractele colective de muncă şi contractele individuale de muncă.

În Republica Moldova, cca 2200 de angajaţi, membri ai FSEŞ, activează în domeniul cercetării şi inovării. (***A. BEGU***)

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

(urmare din pag. 3)

Cultura, pe care atât de frumos o serveşte doamna director Mihaela Mereuţă la Piatra-Neamţ, este sufletul relaţiilor dintre popoare. Iar momentul de acum vine după ce în anul trecut am avut o primă tentativă de cucerire a inimilor nemţenilor de către cele trei foarte talentate absolvente ale Universităţii Naţionale de Muzică Bucureşti”, a spus Excelenţa Sa Domnul **Valeriu Arteni**, fostul Ambasador al României în Vietnam.

Deschiderea stagiunii muzicale 2020-2021

Chiar şi în condiţiile dificile create de pandemia de Covid-19, Centrul pentru Cultură şi Arte „Carmen Saeculare” Neamţ, în parteneriat cu Academia Naţională de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, Extensia Piatra-Neamţ, inaugurează o nouă ediţie a Stagiunii muzicale, cea care se va desfăşura pe parcursul anilor 2020 şi 2021. Astfel, 22 octombrie, începând cu ora 17:00, la Sala „Sergiu Celibidache” din cadrul Extensiei Piatra-Neamţ a Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima” s-a desfăşurat spectacolul intitulat „Nel cor piu non mi sento”. Recitalul muzical, care a abordat arii vechi, i-a avut protagonişti pe studenţii claselor de canto coordonaţi de conf. univ. dr Anastasia Buruian şi conf. univ. dr Gabriela Pepelea. La pian, lect. univ. dr. Ligia Ghilea şi lect. univ. dr. Cristina Şoitu. Evenimentul a avut loc fără public în sală, spectacolul putând fi urmărit în direct pe platforma de You Tube AMGD Extensia Piatra-Neamţ. (Centrul pentru Cultură şi Arte „Carmen Saeculare” Neamţ)

Prisacaru şi Adamovici – poezia peisajului

Selecţia de pictură găzduită de Galeria de Artă „Lascăr Vorel” din Piatra-Neamţ de la începutul lunii noiembrie scoate în evidenţă cele mai noi creaţii ale profesorilor romaşcani **Cristinel Ionel Prisacaru** şi **Constantin Adamovici**. Lucrând în comun, fiecare şi-a conturat şi mai mult originalitatea, având ca pretext natura atât de generoasă.

„Îi mulţumesc domnului profesor Constantin Adamovici pentru că a acceptat să expună alături de mine. Peisajele le-am realizat împreună şi, astfel, am învăţat unul de la altul. N-am mai intervenit asupra lor în atelier, pentru că se pierde mult din ceea ce simţi în momentul realizării. Expoziţia este deschisă până la mijlocul acestei luni şi vă invităm să o vizitaţi”, a spus prof. Cristinel Ionel Prisacaru.

→

Lansare de carte „Manifest pentru Unire. Un antidot pentru neomarxism şi progresism”

La 20 octombrie 2020, în incinta Muzeului Naţional de Istorie a Moldovei, avut loc lansarea cărţii „Manifest pentru Unire. Un antidot pentru neomarxism şi progresism”. Volumul are 232 de pagini şi este structurat în cinci capitole (*Tradiţionalişti/ conservatori vs progresişti/ neomarxişti; Europa naţiunilor sau „naţiunea europeană”; Integrare europeană sau reîntregire naţională; Imperialismul rusesc şi naţionalismul românesc; Credinţa la români*), prefaţa (***Unirea şi unirile noastre***) fiind semnată de preşedintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, şi postfaţa (***De ce nu s-a reunit Basarabia cu România***) – de istoricul George Damian Mocanu.

Cartea este atât un manifest pentru unitate şi, implicit, românitate, cât şi o replică neomarxismului şi progresismului, autorul îmbinând argumentele ştiinţifice cu viziunea sa conservatoare privind disputele ideologice contemporane.

Ion Mischevca este doctorand în istorie la Universitatea de Stat din Moldova, bursier Erasmus Mundus la Facultatea de Istorie a Universităţii „Al. I. Cuza” din Iaşi. Îi dăm cuvântul, selectând din „Introducerea” sa:

(...) „unionismul a devenit fie un subiect perimat, anacronic şi idealist, fie un panaceu şi un subterfugiu pentru tot felul de parveniţi şi neisprăviţi. Pe de altă parte, există destui opozanţi ai idealului naţional, care vor să ne reducă la tăcere şi să (ne) menţină (în) această „rezervaţie statală”, denumită Republica Moldova, promiţându-ne o iluzorie integrare europeană. S-ar putea obiecta că Unirea nu mai este actuală, într-o lume tot mai cosmopolită, în care oamenii se „unesc” prin internet. Însă anume în aceste condiţii avem nevoie de Unire, şi nu de uniri efemere. De revenire la origini, şi nu de dezrădăcinare. De lucidate, şi nu de superficialitate”.

(...) „unionismul nu este perceput ca un pericol de către neomarxişti şi progresişti, care doar îl marginalizează şi îl ridiculizează. În schimb, a devenit periculos să spui că eşti naţionalist şi chiar că ai o anumită identitate naţională. De parcă cea mai importantă organizaţie din lume nu se cheamă „Organizaţia Naţiunilor Unite”. Sau ca şi cum te-ai fi născut într-o eprubetă şi ai fi trăit într-o lume uniformizată. Într-un fel de Babilon modern, opus celui biblic, în care oamenii vorbesc aceeaşi limbă, au aceleaşi îndeletniciri şi obiceiuri, nu se deosebesc unii de alţii şi se consideră doar „locuitori ai planetei Pământ”.

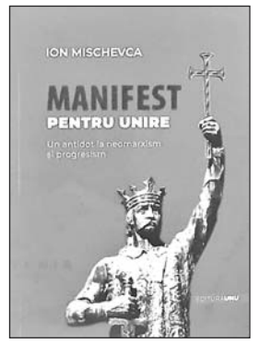

(...) „dacă te declari naţionalist şi mai eşti alb, creştin şi heterosexual, rişti să fii discriminat tocmai de către cei care pretind că luptă cu discriminarea. Sau, cel puţin, eşti privit cu suspiciune pentru nu ştiu ce fapte imputate strămoşilor tăi, care aveau aceeaşi culoare a pielii, aceeaşi credinţă şi aceeaşi orientare sexuală. De parcă a fi naţionalist înseamnă a fi rasist, fanatic religios, violator sau toate împreună.”

Iar concluzia acestui demers ştiinţific este punctată sintetic de **Ioan-Aurel Pop**, Preşedintele Academiei Române: *Istoricul de la Chişinău, Ion Mischevca, ne propune o (...) stare de veghe, o explicaţie lucidă a unirii noastre, o despărţire netă a patrioţilor autentici de xenofobi şi de şovini, o pledoarie sinceră pentru identitatea românească şi, mai ales, „un antidot la neomarxism şi progresism”.*

Angelina BEGU

Un simpozion Internaţional în sistem online a unit din nou malurile Prutului

Ediţia a XV-a a Simpozionului Internaţional „Cucuteni 5000 REDIVIVUS: ştiinţe exacte şi mai puţin exacte” a avut loc pe 23-24 octombrie 2020.

La şedinţa Comitetului de organizare din 19 august 2020 la propunerea domnului academician Nicolae Dabija s-a luat decizia ca acest eveniment, programat iniţial în Republica Moldova, să se desfăşoare în sistem online, datorită pandemiei de coronavirus – Covid 19, după cum a informat domnul Valeriu Dulgheru, din Chişinău.

Organizatorii manifestării au fost Universitatea Tehnică a Republicii Moldova; Forul Democrat al Românilor din Moldova (FDRM); Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”, Iaşi; Universitatea „Vasile Alecsandri”, Bacău; Universitatea „Ştefan cel Mare”, Suceava; Academia de Ştiinţe Tehnice din România (ASTR); Muzeul Serviciului Vamal al Republicii Moldova; Asociaţia Culturală Pro Basarabia şi Bucovina; Complexul Muzeal Naţional „Moldova”, Iaşi.

A fost editată şi o Culegere de lucrări, pe cuprinsul a 256 pagini, la „BonsOffices”, din Chişinău.

Comitetul de onoare al evenimentului a fost alcătuit din nume importante ale culturii, diplomaţiei, administraţiei şi ştiinţei din dreapta şi stânga Prutului, dar şi din Uniunea Europeană, după cum urmează: Prof. univ. dr. hab. **Viorel Bostan,** Rector, Univ. Tehnică a Moldovei; **Daniel Ioniţă**, Ambasadorul României în Republica Moldova; Acad. **Ion** Bostan, Universitatea Tehnică a Moldovei; Acad. **Ion Tighineanu**, Academia de Ştiinţe a Moldovei; Prof. univ. dr. ing. **Lorin Cantemir**, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iaşi, D.H.C. al Universităţii Tehnice a Moldovei; Acad. **Nicolae Dabija,** poet naţional, Preşedintele Forului Democrat al Românilor din Moldova; Prof. univ. dr. ing. **Alexandre Herlea**, Universitatea Tehnologică Belfort, Franţa, Preşedintele Casei Române din Paris; Prof. univ. dr. **Alexandru Mironov**, ex-ministru al Tineretului şi Sportului, scriitor; Prof. dr. ing. **Dumitru Palade**, ex-ministru al Cercetării, România; Prof. univ. dr. ing. **Peter Lorenz**, Universitatea din Saarbrucken, Germania; Prof. univ. dr. ing. **Vasile George Puiu**, Univ. „Vasile Alecsandri” din Bacău, vicepreşedinte al Asociaţiei

Dan TEODORESCU / UZPR

(continuare în pag. 6)

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

„Cristinel Ionel Prisacaru simte duhul peisajului. El este un autentic artist”, a precizat prof. Constantin Adamovici.

„Asistăm la un duplex între doi artişti diferiţi ca vârstă, ca experienţă de viaţă, ca tehnică şi totuşi uniţi prin câteva repere importante. Expoziţia de faţă e dedicată peisajului. Nu veţi găsi nici portrete, nici compoziţii de un anume tip. Herbert Read, un istoric de artă englez, vorbea despre imagine şi idee. Dacă ideile sunt din ce în ce mai rarefiate, nu spun că au dispărut, iată că, în aceste vremuri, avem nevoie de imagini care vin peste noi. Conchid că expoziţia este una de top”, a afirmat criticul de artă Lucian Strochi.

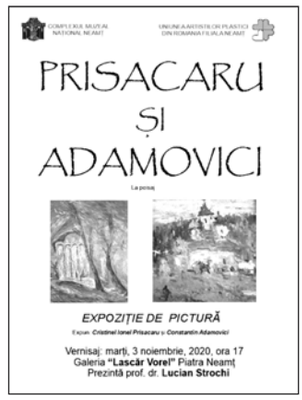

Anterior acestei reuniuni plastice (15-31 octombrie 2020), pe simezele Galeriei „Lascăr Vorel” s-au aflat lucrările pictorului Dumitru Bezem.

Arcadie Răileanu, artist plastic: „Fiecare acuarelă am gândit-o ca pe un eseu aparte”

O atractivă expoziţie de acuarelă, aparţinând artistului basarabean Arcadie Răileanu, a fost deschisă, luni, 2 noiembrie, la Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ (Sala Cupola şi holul de la intrare). Aceasta poate fi vizionată, în timpul programului cu publicul, timp de două săptămâni, în perioada 2-15 noiembrie 2020, şi este prilejuită de împlinirea a 70 de ani de viaţă şi 38 de ani de activitate expoziţională.

„Biblioteca Judeţeană a fost totdeauna un loc cu mult magnetism în el. Am avut multe expoziţii aici şi mă bucur. Nu-i întâmplător că pictorii îşi doresc o expoziţie „pe această insulă a culturii nemţene”, a spus Arcadie Răileanu.

Reuniunea plastică prilejuieşte contactul cu 40 de acuarele din creaţia acestui talentat mânuitor al penelului.

„Mă străduiesc să aduc de fiecare dată lucrări noi. Fiecare lucrare are povestea

(continuare în pag. 6)

Un simpozion Internaţional în sistem online a unit din nou malurile Prutului

(urmare din pag. 5)

Culturale „Pro Basarabia şi Bucovina”; Prof. univ. dr. ing., **Nicolae Seghedin**, prorectorul Universităţii Tehnice „Gh. Asachi” din Iaşi; Dr. **Lăcrămioara Stratulat**, Director Complexul Muzeal Naţional „Moldova” Iaşi; Prof. univ. dr. ing. **Radu Munteanu**, Universitatea Tehnică

din Cluj – Napoca, D.H.C. al Universităţii Tehnice a Moldovei; Prof. univ. dr. ing. **Adrian Graur**, Universitatea „Ştefan cel Mare”, Suceava, D.H.C. al Universităţii Tehnice a Moldovei; Acad. **Gheorghe Ghidirim**, Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „N. Testemiţeanu”, Chişinău; **Petru Costin**, directorul Muzeului Serviciului Vamal al Republicii Moldova; **Gheorghe Diaconu**, director Complexul Turistic „Costeşti”; **Mihai Tun,** ex-primar de Cucuteni; **Ion Dolganiuc**, primar sat Colibaşi, raionul Cahul; **Natalia Petrea**, ex-primar comuna Costeşti, raionul Ialoveni; **Tudor Grigoriţă**, şef secţie Cultură, raionul Ialoveni; **Daniel Soroiu**, primar comuna Caşin, jud. Bacău, România; **Constantin Tudose**, Caşin, jud. Bacău, România; **Şoimaru Vasile**, dr. prof., Academia de Studii Economice din Moldova.

În cadrul evenimentului, intervenţiile participanţilor au fost structurate pe mai multe capitole, precum: Civilizaţia Cucuteni; Din istoria artelor; 80 ani de la răpirea Basarabiei de către URSS; Din istoria tehnicii şi învăţământului românesc; Portrete în timp; Prezentări de carte.

Cuvintele de salut au fost adresate participanţilor de către domnii profesori şi academicieni Viorel Bostan, Florin Teodor Tănăsescu, Nicolae Dabija, Vasile George Puiu, Lorin Cantemir.

În discursul domniei sale, domnul Vasile George Puiu, prof. univ. dr. ing. la Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău: *Este extrem de important să afirm astăzi că această manifestare iniţial ştiinţifică „Cucuteni 5000 REDIVIVUS: ştiinţe exacte şi mai puţin exacte” a devenit un fenomen cultural. Un fenomen cultural, care ne uneşte simţirile noastre naţionale de pe cele două maluri de Prut. Vă aduceţi aminte, unii dintre Dumneavoastră, care eraţi în sală pe atunci, că după ce am rostit nişte versuri închinate Basarabiei şi Bucovinei din volumul „Discurs pentru memoria Prutului”, care n-a apărut în 1989 când a fost scris, spuneam că: „Şi tu Basarabie, ori Sfântă Bucovină / Sunteţi ca şi cum României îi lipseşte o mână / Şi-au pus-o să cerşească tâlharii / La poarta bisericii să stea / Duminica nemaifiind sărbătoare în Patria mea!”. Iar mai târziu, aşa printr-o inspiraţie divină cum spunea prietenul nostru Nicolae Dabija, poetul nostru naţional, am avut o intervenţie de moment cu două versuri în care spuneam: „Oricât ar fi de sărbătoare / Ceva la inimă mă doare”. Iată că nu mai este obligatoriu acest paşaport. Se poate trece cu buletinul. Este încă un pas înainte. Şi cred că şi acţiunea noastră de unire spirituală va duce în final la Unirea Neamului. Vă mulţumesc foarte mult”.*

Au fost prezentate mai multe cărţi în cadrul manifestării culturale din octombrie 2020, prezentările fiind făcute de Valeriu Dulgheru, Nicolae Dabija, Dumitru Olaru. Volumele prezentate au fost: „Prima dragoste e întotdeauna ultima”. Autor: Nicolae Dabija; „Fenomenul Cucuteni în culturile neolitice din spaţiul geografic locuit de români”. Autor: Radu Adrian.

Prezentare cărţi de poezie 2020. Autor: Victor Cobzac, artist plastic şi poet; „Basarabie răstignită”, vol. 16. Autor: V. Dulgheru; „Istoria Tehnicii şi a Industriei Româneşti”. Coordonator: Dorel Banabic; „Repere”. Autor: prof. univ. dr. ing. Vasile George Puiu; „Ion Valuţă: biobibliografie (vocaţie, exigenţă, raţiune)”. Autori: V. Dulgheru şi E. Plăcintă.

Ultimul volum menţionat beneficiază de un motto din opera regretatului poet Grigore Vieru, după cum urmează: „Dacă trecutul este nu din vina noastră împrăştiat, el trebuie cules, înmănuncheat şi aşezat ca o comoară de aur înaintea copiilor şi tinerilor întru înălţarea noastră în ochii lumii ca neam vrednic şi sănătos”.

În final, profesorul Vasile George Puiu, care şi-a făcut studenţia la Iaşi, acolo unde a fost redactor şef adjunct (alături de Dan Teodorescu) la revista „Viaţa Politehnicii” şi realizator de emisiuni la Radio Iaşi în anii ’70, ne-a declarat: *Acest Simpozion Internaţional se desfăşoară anual, o dată în Republica Moldova şi o dată în România. Din păcate, anul acesta, din cauza pandemiei, el a avut loc doar online, dar bine că a avut loc! Poate pe viitor vom putea şi fizic să ne reîntâlnim cu fraţii noştri de peste Prut!*

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

(urmare din pag. 5)

ei şi am gândit-o ca pe un eseu aparte. Acuarela, chiar dacă presupune o tehnică pretenţioasă, atunci când începi s-o înţelegi, începe şi ea să te înţeleagă. Pictorii trebuie să fie sinceri cu sine şi cu oamenii din jur”, a mai adăugat maestrul.

Arcadie Răileanu s-a născut la 28 noiembrie 1950, la Perieni, în Republica Moldova. A absolvit Institutul Politehnic din Chişinău, Facultatea de Construcţii Urbane, specialitatea Arhitectură. A debutat în 1982, în Chişinău, la Expoziţia UAP Moldova.

Comorile epocii bronzului, la Muzeul de Istorie şi Etnografie Târgu Neamţ

„Comorile epocii bronzului din colecţiile Complexului Muzeal Naţional Neamţ” este un proiect expoziţional care are drept obiectiv promovarea unor raritaţi muzeale, respectiv a unor obiecte metalice specifice epocii bronzului (mil. III-II a. Chr.). Produsele metalurgice ale acestei epoci se remarcă atât printr-o mare varietate tipologică, dar şi prin trăsături estetice remarcabile,

multe dintre obiecte depăşind cadrul activităţilor cotidiene, fiind, mai degrabă, obiecte simbolice.

Expoziţia reuneşte peste 100 de artefacte de bronz şi cupru, aflate în colecţiile Muzeului de Istorie şi Arheologie Piatra Neamţ, ale Muzeului de Istorie Roman şi ale Muzeului de Istorie şi Etnografie Târgu-Neamţ. Din punct de vedere morfologic, pot fi admirate diferite tipuri de unelte (topoare, seceri, cuţite, împungătoare), arme (spadă, vârfuri de lance) şi obiecte de podoabă (brăţări, inele de buclă, ace).

În cadrul expoziţiei, alături de diverse obiecte care provin din descoperiri izolate sau din cercetări sistematice, pot fi văzute şi mai multe depozite (acumulări de obiecte) de bronzuri identificate în diferite puncte de pe teritoriul judeţului Neamţ.

Din perspectivă cronologică, pentru etapa timpurie a epocii bronzului sunt cunoscute puţine piese, numărul lor fiind mai mare pentru Bronzul Mijlociu, →

Profesoara care dăruieşte limba română

Profesoara de limbă şi literatură română Carmen Dimitriu, după un frumos şi impresionant parcurs didactic în România, a venit să lucreze în învăţământul din R. Moldova. Cu aceeaşi chemare, entuziasm, har, ţinută profesională şi pregătire impecabilă în pedagogie. După unsprezece ani de manageriat la Colegiul Naţional „Mihail Sadoveanu" din Paşcani, judeţul Iaşi, detaşată prin concurs la Institutul Limbii Române (instituţie aflată sub egida Ministerului Educaţiei şi Cercetării din România), profesoara nu crede că a lăsat în urmă o altă lume, mai rău, o altă ţară şi a venit pe meleaguri străine.

Din septembrie 2018 a venit să lucreze la Universitatea de Stat din Comrat. La Catedra de limba şi literatura română, în calitate de lector, predă romăna studenţilor sau vorbitorilor de alte limbi, care vor să o înveţe. Aici, de la discipoli, colegi de catedră şi până la rectorat, dna profesoară se simte apreciată şi iubită, într-un spaţiu pe care mulţi îl credeau ostil. Este formator în proiecte privind asigurarea calităţii, şi mentor în didactică. Şi toate acestea, spune profesoara de peste Prut, sunt puse acum în slujba activităţii de aici, iar munca îi aduce multe satisfacţii.

Am cunoscut-o pe Carmen Dimitriu din mai multe reportaje televizate şi interviuri, am vorbit cu ea la telefon şi m-a impresionat vocea ei plăcută şi calmă. Aşa o auzi mereu, fără să ridice vreodată tonul pentru a-şi impune cumva părerea, pentru a convinge pe cineva că adevărul ei este absolut sau spre a-şi etala meritele, pe care le are şi-s multe. Atunci când o asculţi, te convingi că şcoala se mai poate sprijini pe dascăli de bază, asemenea iluminiştilor care au aprins făclii în învăţământ.

Înainte de a veni în Găgăuzia, ştia ceva despre şcoala din R. Moldava dintr-o activitate mai veche de parteneriat educaţional cu Liceul „Petre Ştefănucă" din Ialoveni. Avea şi mai are o mare admiraţie pentru colectivul minunat în care remarcase dragostea elevilor şi a profesorilor de aici pentru pământul strămoşesc, pentru limba română, pentru cultura moştenită şi – îşi aminteşte deseori profesoara – „pentru că, orice ar fi, profesorii de aici păstrează cu sfinţenie aceste valori".

Despre sistemul de învăţământ din R. Moldova nu cunoştea amănunte, dar „a observat tendinţa, din ultimii ani, a unei orientări moderne de organizare nouă a procesului de predare – învăţare – evaluare. Deşi este un învăţământ preponderent tradiţional, cu reminiscenţe din sistemul sovietic, faptul că s-a început de câţiva ani o reformă ce vizează modernizarea şi europenizarea învăţământului, corespunde noilor condiţii de viaţă ale tinerilor de aici şi le creează speranţe pentru un viitor mai bun", este de părere dna Dimitriu. Totodată ea rămâne impresionată de mai multe aspecte pozitive şi promiţătoare pentru sistemul de învăţământ din R. Moldova.

Deşi unitatea dintre România şi R. Moldova sc numeşte şcoala românească, pe cele două maluri ale Prutului se vorbeşte aceeaşi limbă şi se cultivă aceleaşi valori, mulţi profesori lucrând la proiecte comune. E de reţinut observaţia unui profesor cu autoritate academică, aşa cum este Carmen Dimitriu, că „fiecare parte are de învăţat de la cealaltă". Poate că, reiterează profesoara, „sistemul românesc este cu un pas înainte spre europenizare, spre deschidere occidentală şi spre modernizare, punându-se mai mult accent pe comunicarea elev – profesor, punând elevul în centrul procesului de învăţare. Dar sunt şi aici, în Basarabia, aspecte pe care noi le-am putea oferi ca exemplu: reevaluarea cadrelor didactice o dată la cinci ani – ceea ce le obligă să se autoperfecţioneze permanent, implementarea curriculei noi la toate nivelele".

La Comrat o impresionează foarte mult profesorii, „capacitatea lor de a se reinventa", dorinţa de a învăţa, de a aplica metode noi. Datorită acestei atitudini de frăţietate, Carmen Dimitriu este apreciată aici, iar hotărârea de a veni în Găgăuzia nu a dezamăgit-o.

Implicarea şi asumarea ce o caracterizează o fac să fie hotărâtă şi puternică: „În orice decizie a noastră există şi momente de dezamăgire sau de regret, important este că acestea nu duc la renunţare. Fac parte din noi şi ne ajută să luptăm. Deci nu, nu regret, pentru că nobila misiune pe care o am aici, fiind reprezentantă a Institutului Limbii Române, aflat sub egida Ministerului Educaţiei şi Cercetării din România, mă motivează. Ca şi pentru alţi colegi ai mei, răspândiţi în toată lumea, activitatea mea constă în predarea limbii române, în promovarea limbii, culturii şi civilizaţiei româneşti".

Am întrebat-o cum decurge o zi din viaţa profesoarei Carmen Dimitriu într-un spaţiu mai puţin românesc decât cel din Paşcani. Răspunsul a fost de o empatie debordantă: „Locuiesc în căminul studenţesc din oraşul Comrat. Rectorul Universităţii mi-a oferit un apartament în cămin. Pe uşa camerei mele scrie „Liux" (cu litere chirilice). Desigur, condiţiile sunt studenţeşti, dar m-am adaptat, încât să am confortul minim necesar şi condiţii de lucru. Niciodată nu am fost o iubitoare de lux".

Iată în ce se măsoară aici prestigiul unui profesor: modestie şi lipsa pretenţiilor materiale. Şi doar cota sa spirituală este valoarea ce-l face să fie şi mai mult respectat de comunitate. La acestea se adaugă crezul ei: „întotdeauna am fost motivată să realizez ceva frumos şi util, să dau totul pentru profesie". Se plimbă prin Comratul puţin aglomerat, de mărimea Paşcaniului, de care îşi aminteşte cu drag.

Mănăstirea Curchi

Pentru doamna Dimitriu activitatea didactică este o muncă importantă care îi aduce multe satisfacţii. Crede că un om dedicat profesiei poate

Silvia STRĂTILĂ

(continuare în pag. 8)

În timp ce perioada de la finalul epocii bronzului şi începutul epocii fierului este foarte bine reprezentată prin tipuri variate de artefacte metalice.

Un aspect extrem de important este acela că proiectul expoziţional cuprinde obiecte de bronz realizate nu doar pe plan local, ci şi dincolo de spaţiul est-carpatic, din zona transilvăneană sau din nord-vestul Mării Negre.

Expoziţia va putea fi vizitată până la începutul lunii decembrie. (Dr. Vasile Diaconu, Dr. Alexandru Gafincu)

98% Decizia corectă – premieră la TT

Pe 13, 14, 15 noiembrie Teatrul Tineretului prezintă premiera „98% Decizia corectă", cel de-al treilea spectacol din cadrul proiectului multianual #SafeSpoTT, co-finanţat de Administraţia Fondului Cultural Naţional. Început în martie 2019, proiectul şi-a propus realizarea unor spectacole de teatru educaţional care să genereze dezbateri în rândul publicului tânăr pe teme precum toleranţa şi diversitatea.

Scenariul „Decizia corectă" de Andreea Tănase a fost desemnat câştigător

la Concursul de Dramaturgie Contemporană „Corneliu-Dan Borcia", ediţia a II-a, organizat de TT, destinat dramaturgilor până în 35 de ani. Juriul coordonat de criticul de teatru Oltiţa Cântec a fost format atât din actori, regizori şi consultanţi ai TT, cât şi din adolescenţi. Regizoarea spectacolului, Elena Morar, a fost selectată, de asemenea, în urma unui concurs de proiecte regizorale, dedicate creatorilor până în 35 de ani. Ca şi celelalte două spectacole din #SafeSpoTT, echipa de creaţie a fost secondată de liceeni care au putut să se implice în realizarea unui spectacol de la atelierele de dezvoltare a textului până la premieră.

98% Decizia corectă – text: Andreea Tănase; regie: Elena Morar; cu: Cătălina Bălălău, Aida Avieriţei, Nora Covali, Dragoş Ionescu, Paul-Ovidiu Cosovanu, Cătălina Eşanu, Corina Grigoraş, Emanuel Becheru, Florin Hriţcu (Raluca Naclad, Consultant artistic, Teatrul Tineretului, Piatra-Neamţ)

Profesoara care dăruieşte limba română

(urmare din pag. 7)

face lucruri bune în orice împrejurări, nu numai într-o funcţie trecătoare. Face parte din comisii de evaluare, participă la conferinţe şi programe de formare a profesorilor, publică articole. De curând, s-a ales şi cu o distincţie din partea Universităţii. E una dintre cele mai importante pe care le-a primit de-a lungul carierei, printre multe alte distincţii, mărturiseşte cu bucurie, dar şi cu modestie, „pentru că aceasta m-a emoţionat mult. Oamenii de aici ştiu să mulţumească!”

Povesteşte cu entuziasm despre locurile frumoase din sudul Moldovei, pe care le-a vizitat şi le-a îndrăgit: satul Avdarma cu Muzeul de Istoric – o recuperare impresionantă a trecutului şi a adevărului istoric, unde se regăseşte perioada românească a Găgăuziei; Muzeul Etnologic din Congaz, cu centrul tradiţional, unde a regăsit multe puncte comune cu tradiţia populară românească; Crama de la Vulcăneşti, unde se oferă ospitalitate ca acasă; oraşul Cahul, Episcopia Basarabiei de Sud, Mănăstirea din Cahul. Îi place mult Catedrala Ortodoxă din Comrat cu turlele ci aurii. A vizitat mai multe mănăstiri – Curchi (**N.R.** – Construită în 1775 de către boierul Iordache Curchi.), unde a legat o prietenie strânsă cu familia Cojocari – nişte oameni foarte dragi! – Căpriana (**N.R.** – Zidită în vremea domniei lui Alexandru cel Bun, în jurul anului 1425.) Vărzăreşti, Ţipova, Saharna, chiar şi Chiţcani, Noul Neamţ, unde a fost să-l vadă pe Ierodiaconul Savatie Baştovoi. Adoră Chişinăul cu monumentele sale, cu spectacolele deosebite, cu străzile, cu Aleea Clasicilor şi piaţa de antichităţi, cu străzile sale poetice – strada Eminescu se întâlneşte cu strada Veronica Micle, cu Statuia mândră a lui Ştefan cel Mare. O impresionează zona Orheiului cu pădurile sale frumoase, iar în oraş are alţi prieteni dragi, Vadim şi Natasa Soltan, care au însoţit-o când a ajuns prima dată aici.

Îi plac întinderile imense de viţă-de-vie, pe care oamenii de aici o îngrijesc cu pioşenie. Dar cel mai

mult, spune cu aceeaşi dragoste de român prof. Carmen Dimitriu, „sunt recunoscătoare, pentru că am cunoscut oameni deosebiţi, că reuşesc să trăiesc în mijlocul unei comunităţi care mă cunoaşte şi mă apreciază”.

Carmen Dimitriu este lecţia de limbă română pe care o predă în fiecare zi celor care au aspiraţii frumoase spre o educaţie lingvistică şi pentru a deveni vorbitori culţi ai limbii române. (Sursa: Ziarul *Făclia*, nr. 17, Chişinău, 1 mai 2020)

ROMÂNIA – VIETNAM
Educaţia care ne uneşte

Din iniţiativa Excelenţei Sale Domnul **Valeriu Arteni** – fost ambasador al României în Vietnam, cu sprijinul membrilor Grupului Parlamentar de prietenie România-Vietnam, pe 15 octombrie a. c., la Biblioteca Judeţenă „G.T. Kirileanu”, s-a marcat împlinirea a 70 de ani de relaţii diplomatice între cele două ţări.

Valeriu Arteni – fost ambasador al României în Vietnam

Cu această ocazie ne-am bucurat de prezenţa la Piatra-Neamţ a Ambasadorului Extraordinar şi Plenipotenţiar al Republicii Socialiste Vietnam în România, Excelenţa Sa Domnul **Dang Tran Phong**, care, după discursul rostit în faţa audienţei a declarat deschis vernisajul unei expoziţii de fotografii care ilustrează viaţa din Vietnam şi vizita preşedintelui Ho Şi Min în România, din anul 1957. Foarte apreciate de public au fost momentele de prezentare a cărţilor donate de către Excelenţa Sa Bibliotecii Judeţene, mai multe traduceri bilingve, dintr-un total de peste 50 care există până acum.

Excelenţa Sa Domnul **Dang Tran Phong**

Profitând de amabilitatea recunoscută a persoanelor din continentul asiatic, am adresat câteva întrebări Excelenţei Sale, Domnului Dang Tran Phong.

– Excelenţa Voastră, în funcţie de experienţele pe care le-aţi trăit în ţara noastră, cum aţi caracteriza poporul român?

– Poporul român este foarte prietenos, foarte onest şi oamenii săi sunt foarte inteligenţi, pentru că au dezvoltat tehnologii foarte bune, printre altele în aviaţie, domeniul feroviar; apoi vă puteţi mândri cu o puternică industrie petrolieră şi navală şi există multe alte arii în care ingeniozitatea şi creativitatea voastră şi-a spus cuvântul.

– Aţi identificat cumva similarităţi între popoarele noastre?

– Cel mai semnificativ aspect în această latură este că noi, ambele popoare, avem ceva în comun legat de istorie şi anume lupta pentru independenţa şi suveranitatea ţărilor noastre. De asemenea ne mai aseamănă faptul că privim interesul naţional şi pe cel al oamenilor ca pe o prioritate la nivel guvernamental. Ceea ce este un lucru lăudabil, iar, cel puţin noi, ne străduim să facem lucrurile cât mai bune.

– Ce v-a surprins cel mai mult la noi, de când aveţi această funcţie oficială în România?

– Am fost profund impresionat de celebrarea Centenarului şi m-am mirat cât de multe aţi realizat în această perioadă de 100 de ani. S-au putut observa atâtea schimbări în viaţa de zi cu zi a românilor! Dar în special ultimii ani au adus un avânt economic care v-au făcut să aveţi o rată de creştere considerabilă.

– Românii care v-au vizitat ţara s-au întors cu impresii de neuitat. Puteţi să ne dezvăluiţi care este cheia succesului turismului vietnamez?

– Pe primul plan se situează calitatea serviciilor, urmează moştenirea culturală, cu toată pleiada de tradiţii, mâncarea noastră vestită, apoi peisajele, frumuseţea ţării; dar toate acestea ar fi zadarnice dacă nu am şti şi să le promovăm adecvat. În general este vorba despre o mare diversitate a producţiei turistice, iar de la nord la sud (ar trebui cam o lună pentru o vizită tihnită) întâlnim atâtea minorităţi, cu atâtea lucruri diferite, încât se produce – ca şi în România, de altfel – o mare îmbogăţire la nivel personal. De asemenea avem plajele minunate şi insulele mirifice, care reprezintă mari atracţii pentru turiştii europeni.

– Consideraţi aspectele legate de învăţământ ca importante în ecuaţia de colaborare România - Vietnam?

– Învăţământul şi alte forme de pregătire a forţei de muncă au reprezentat întotdeauna o prioritate în cadrul relaţiilor dintre România şi Vietnam. În anii anteriori, 4000 de vietnamezi şi-au făcut studii universitare în România, apoi s-au întors în ţara lor de

origine şi au ocupat poziţii cheie, poziţii de lideri. Dorim să continuăm această tradiţie

→

Conf. univ. dr. Ecaterina Mărghidan:
„Toţi suntem biruitori în propria viaţă”

– *Dacă ar fi să alcătuiţi o biografie, care ar fi momentele cele mai importante asupra cărora v-aţi opri?*

– Cariera mea didactică şi artistică este abia la început. Mai sunt multe de făcut… Cred că primii paşi au fost şi cei mai importanţi. Am dorit să urmez un liceu vocaţional, de artă, iar părinţii m-au susţinut. Decizia a fost luată şi la îndemnul profesorului meu de desen de la Şcoala Gimnazială nr. 3, Dumitru Florea, care m-a încurajat la momentul respectiv. Am susţinut examenul de admitere şi am intrat la Liceul de Artă „Victor Brauner” unde am întâlnit profesori şi colegi deosebiţi. Dascălii noştri au ştiut să creeze un mediu propice în care să ne putem manifesta propria personalitate. Eram un grup mic, două clase, şi, în scurt timp, am devenit o familie. Lucram, mâncam şi învăţam împreună de la ora 8, până seara, la ora 20. La un liceu vocaţional se munceşte de două ori mai mult. Ai programul de specialitate dimineaţa şi apoi, după amiaza, disciplinele teoretice. S-a creat o rigoare, s-a creat o înţelegere între noi şi studiam cu plăcere.

Al doilea moment de referinţă a fost cel în care am întâlnit-o la Muzeul de Artă din Constanţa, în vara anului 1997, pe Ariana Nicodim, personalitate marcantă a artei textile româneşti. În fiecare zi, timp de o săptămână, stăteam la muzeu cel puţin o oră. M-a văzut şi m-a întrebat cum de vin aşa de des. I-am spus că sunt elevă la Liceul de Artă „Victor Brauner” din Piatra-Neamţ, la secţia tapiserie, şi aşa am ajuns să dialogăm. Eu, un copil şi doamna Ariana Nicodim, un creator adevărat, „un artist care se întrece virtuozistic în a depăşi rezistenţa fizică a masei...”, după cum spunea criticul de artă Dan Hăulică. În ultima zi, mi-a dăruit un album cu următoarea dedicaţie: „Ecaterinei, o viitoare colegă. Ariana Nicodim, iulie 1997, Constanţa”. Pentru mine acest gest de mare nobleţe a contat enorm.

Am continuat studiile la Facultatea de Arte Vizuale şi Design din Iaşi, şi, apoi, am decis să urmez o carieră didactică în paralel cu una artistică. O „bornă” importantă din perioada studenţiei a fost vânzarea primelor lucrări. Întâii bani obţinuţi din munca ta sunt un semn că cineva crede în tine şi te apreciază. Au urmat expoziţii în ţară şi peste hotare… Am trăit şi emoţia primului e-mail prin care un muzeu internaţional mă invita să particip cu lucrări în cadrul colecţiei sale. De curând, o doamnă conferenţiar de la Universitatea Naţională de Arte „George Enescu” din Iaşi, şi vă rog să mă scuzaţi pentru că n-aş vrea să-i dau numele, mi-a spus ca sunt un bun pedagog. Venind din partea unei persoane cu o vastă experienţă, peste 50 de ani de activitate la catedră, acest compliment m-a bucurat mai mult decât orice altceva.

– *Pe cine recunoaşteţi ca mentor?*

O intuiţie artistică remarcabilă se uneşte, în creaţiile ei, cu elaborarea profundă, inteligentă şi originală, cu o imaginaţie nesecată, care surprinde mereu. Lucrările sale de artă decorativă dobândesc, pe lângă nuanţă personală, virtute spirituală. Predestinată pentru artă, Ecaterina Mărghidan este conferenţiar univ. dr. la Facultatea de Arte Vizuale şi Design, secţia Arte Textile, Design Textil, din cadrul Universităţii de Arte „George Enescu” din Iaşi. S-a născut la 15 martie 1980, la Piatra-Neamţ, fiind absolventă a Liceului de Artă „Victor Brauner”, promoţia 1998. Perseverenţa şi măiestria pe care le-a obţinut prin studiu au format-o ca pe un valoros pedagog.

– În viaţa noastră ajung oameni de la care permanent învăţăm. Important este să-i asculţi şi să treci prin filtrul tău sfaturile, îndrumările primite. Spiritual vorbind, mentorul meu este mama. Ea m-a învăţat răbdarea, să văd partea bună a oamenilor, a lucrurilor şi să nu pun la suflet relele. Din punct de vedere profesional, le datorez foarte mult profesoarei Camelia Tănasa de la Liceul „Victor Brauner” şi profesoarei universitare dr. Miruna Haşegan de la Facultatea de Arte Vizuale din Iaşi de la care încă mai „fur” meserie.

– *Ce îi sfătuiţi pe studenţii care pornesc să cucerească un loc cât mai bun în arta plastică decorativă, în design textil?*

– În primul rând, să facă din muncă o plăcere şi o disciplină constantă. Am văzut oameni plini de talent care au renunţat profesional. Au fost şi persoane mai puţin înzestrate care au evoluat fantastic şi au mare succes datorită perseverenţei. Şi arta este o muncă. Trebuie să o iei ca atare. Nimic nu vine de la sine. Toate se construiesc în timp, cu răbdare. Toţi angajatorii de astăzi, firme sau galerii care contractează lucrări, caută profesionişti care să aibă în primul rând disciplina muncii.

– *Câţi vor birui dintre ei?*

– Dacă vorbim despre absolvenţi, vorbim despre persoane mature care abia încep să-şi construiască propria carieră. Când cauţi biruitori, construieşti o barieră, ceilalţi devenind, cumva, fără şansă. Nu cred că este corect, toţi suntem biruitori în propria viaţă. Fiecare ne confruntăm cu probleme şi decizii care ne influenţează personal şi profesional. Alegerile acestea nu trebuie să ne pună obligatoriu de o parte sau alta a barierei. Nu pot da un număr sau un procent. Totul ţine de ce aşteptări ai şi ce cauţi în viaţa ta. Arta textilă este un domeniu cu aplicaţii diverse, de la produsele comerciale pentru decoraţiunile interioare sau cele vestimentare, la obiectele artistice, implicând etape foarte diferite de design, transpunere, consultanţă şi comercializare. Doar pentru că numele tău nu

Violeta MOŞU

(continuare în pag. 11)

ROMÂNIA – VIETNAM
Educaţia care ne uneşte

Şi suntem foarte mândri de performanţele obţinute de cei care au studiat în România. Unii dintre ei au făcut şi masterate şi doctorate şi apoi au împărtăşit din cunoştinţe şi experienţe celor din Vietnam, lucrând ca profesori universitari sau în centre de cercetare.

Despre educaţie şi implicaţiile ei am discutat şi cu Excelenţa Sa, Domnul Valeriu Arteni, fost Ambasador al României în Vietnam*: Dacă din punct de vedere instituţional nu s-a prelungit acest program de schimburi universitare, totuşi, în virtutea inerţiei acestea curg în continuare, nefiind afectate de chestiunile administrative temporare. Schimburile de studenţi au fost o preocupare constantă pentru mine, pentru că infrastructura de relaţii umane dintre cele două ţări este extrem de importantă. Atunci când această infrastructură există, iar în Vietnam există o adevărată emigraţie culturală românească instituită de cei aproape 4000 de absolvenţi ai învăţământului superior din România, avem un capital extraordinar de important. Absolvenţii vietnamezi ai învăţământului superior românesc au fost foarte bine primiţi la întoarcerea în ţara lor şi, ca o recunoaştere a valorii lor, a excelentei pregătiri pe care au realizat-o în România, au obţinut funcţii importante în administraţia centrală, până la rangul de ministru, şi în administraţia locală, până la rangul de preşedinte de provincie sau secretar de comitet provincial sau orăşenesc, şi s-au afirmat frumos în domeniile lor. Au existat rectori ai unor universităţi de agronomie, de arhitectură, de petrol şi gaze. Infrastructura industriei de petrol şi gaze în Vietnam au format-o, cel puţin la început, în anii 90, absolvenţii din România. În domeniul medicinei, al construcţiilor au fost de asemenea absolvenţi merituoşi. Menţionăm în acest context un ministru al construcţiilor, un ministru adjunct al sănătăţii, directori de spitale, iată deci funcţii foarte importante. Motivul pentru care eu personal am militat pentru aceste schimburi educaţionale este acela că se realizează un transfer de expertiză, care aduce plus valoare relaţiilor dintre ţările noastre şi o anumită stabilitate.*

A consemnat Gianina BURUIANĂ

• Interviu cu doamna profesoară Liliana Georgescu

Introspecţie de toamnă

Am ales acest titlu pentru interviul cu doamna profesoară de matematică Liliana Georgescu, gândindu-mă că suntem în numărul din noiembrie al revistei noastre şi anotimpul auriu s-a instalat uşor-uşor, dar şi reflectând la toamna unei cariere de 41 de ani, ce a lăsat urme vizibile în învăţământul nemţean.

– Din anul 1979 sunteţi binecunoscuta profesoară de matematică Liliana Georgescu, de la „Rareş”. De ce matematica?

– Cred că matematica m-a ales pe mine. Am avut în liceu un profesor foarte exigent şi am urmat facultatea de matematică pentru că era un domeniu pe care îl stăpâneam foarte bine. Astăzi, mulţi absolvenţi de liceu aleg ceea ce le place, ceea ce le poate asigura un confort material sau spiritual, acordând mai puţină atenţie la ceea ce ştiu şi sunt capabili să facă. Ideal este să găseşti echilibrul între ceea ce vrei şi ceea ce poţi.

– Aţi avut aşteptări mari de la elevii dvs.?

– Dacă vă gândiţi că mi-am dorit ca elevii mei să devină mari olimpici am să vă dezamăgesc. N-am intrat niciodată în sala de clasă având ca obiectiv un anumit număr de premii la concursuri, deşi recunosc că mă bucuram să descopăr elevi capabili să obţină performanţe deosebite în matematică (sau orice alt domeniu). Realitatea este că matematica nu este cea mai iubită disciplină pentru că necesită efort de concentrare, tenacitate, răbdare şi... timp. Ceea ce mi-am dorit ca profesor a fost să-mi conving elevii de utilitatea deprinderilor pe care le pot obţine studiind matematica, în orice domeniu de activitate profesională şi în viaţa personală. Şi cred că în mare măsură am reuşit... e adevărat, am avut şansa de a lucra cu elevi cu aspiraţii înalte.

– Cum s-a împăcat învăţarea centrată pe elev cu disciplina dumneavoastră?

– Cred că nu este profesor care să nu fi parcurs în ultimii 15 ani măcar un curs de formare pe tema învăţării centrate pe elev. Din păcate, unii au înţeles că trebuie să ne limităm la nevoile elevului... dar de unde ar putea şti un elev la 12 sau chiar 17 ani care sunt nevoile sale de formare când dinamica vieţii economice şi sociale ne-a dovedit că este greu şi pentru un adult să anticipeze ce se va întâmpla peste 10-15 ani? De aceea rolul şcolii a fost şi este acela de a oferi elevilor o paletă largă de cunoştinţe, deprinderi, abilităţi care să le permită să se adapteze uşor într-un viitor greu predictibil. Problema nu este ce trebuie să înveţe elevii, ci cum să o facă cât mai eficient. În ceea ce mă priveşte am încercat întotdeauna să-mi adaptez metodele de lucru la atmosfera (încărcată de o diversitate de stări emoţionale greu de anticipat) pe care am simţit-o când am intrat în clasă.

– Acum, la final de carieră, dacă ar fi să faceţi vreo schimbare, care ar fi aceea?

– Nu ştiu ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi ales un alt drum. Sunt mulţumită de viaţa mea şi de deciziile pe care le-am luat chiar dacă, uneori, nu m-au condus pe drumul pe care mi l-am propus, nu neapărat pe unul greşit, ci altfel decât mi-am dorit. Mi-a plăcut să mă aventurez pe un drum necunoscut, să mă confrunt cu situaţii noi şi de aceea, dacă ar fi să o iau de la capăt, cu amintirea a ceea ce am făcut în această viaţă, cu siguranţă aş face altceva.

– În repetate rânduri aţi fost formator în cadrul Casei Corpului Didactic. Cum vi s-a părut să lucraţi cu adulţii, în comparaţie cu copiii?

– E altceva! Nu aş putea spune că-mi place să lucrez mai mult cu elevii decât cu adulţii sau invers, pentru că sunt activităţi care nu sunt comparabile. Deşi îi înveţi şi pe unii şi pe alţii, modul în care faci acest lucru, efectele asupra lor şi asupra ta sunt diferite. Adulţii vin la curs având o experienţă profesională vastă pe care trebuie să ştii să o valorizezi. Copiii vin la şcoală ca să câştige experienţă şi trebuie să ştii să creezi acele situaţii de învăţare care să le permită ca experienţa obţinută să fie cât mai bogată. Adulţii vor să obţină anumite abilităţi care să le fie de folos în contexte profesionale bine definite. Copiii asimilează cunoştinţe variate, deprinderi de tot felul care îi ajută să se descopere pe ei înşişi. De la adulţi înveţi că realitatea dintr-o şcoală este cu totul alta decât în altă şcoală, că sunt o sumedenie de aspecte pe care trebuie să le analizezi şi că ora de curs poate fi o surpriză în privinţa căreia soluţiile de anticipare sunt nule. De la copiii înveţi să rămâi tânăr şi ancorat în prezent, să te joci, să te bucuri de surprizele pe care ţi le fac şi să le transformi în lecţii de viaţă... pentru ei şi pentru tine.

– Ce impresii plăcute vă leagă de perioada de directorat la Colegiul Naţional „Petru Rareş”? Vreuna neplăcută?

– Am rămas cu amintiri plăcute despre tot ce a însemnat Rareşul în viaţa mea, ca elevă, ca profesor, ca părinte şi ca director. Sigur că au fost şi momente în care a trebuit să gestionez situaţii complicate, tensionate, conflictuale. Dar acestea au fost cele care m-au solicitat cel mai mult şi de fiecare dată când am reuşit să le depăşesc cu bine am fost fericită; când am avut eşecuri am învăţat din ele şi am mers mai departe cu demnitate, mai înţeleaptă, cu mai multă încredere în ceea ce pot să fac, mai tolerantă dar şi mai fermă cu cei din jurul meu.

Ca director, m-am bucurat de resurse umane excepţionale. Am încercat să valorific talentele şi capacităţile personalului şcolii evitând să cred că cineva trebuie să fie bun la orice, să oblig sau să impun cuiva să facă ceva la care nu se pricepe pentru ca, mai apoi, să-i reproşez, direct sau indirect, că nu şi-a făcut bine treaba. I-am tratat pe toţi cu respect, le-am ascultat opiniile, propunerile, le-am acordat încrederea de care aveau nevoie, le-am apreciat reuşitele şi i-am determinat să-şi asume greşelile făcute. Nu am fost niciodată zgârcită în a oferi un zâmbet!

Am fost alături de elevii mei la toate acţiunile pe care le-au organizat şi la care i-am lăsat să-şi folosească inventivitatea şi creativitatea fără a-i încorseta în reguli şi regulamente, i-am lăsat să greşească şi să înveţe din greşelilor lor, i-am consolat atunci când au eşuat, i-am ajutat să se ridice şi să o ia de la capăt şi m-am bucurat împreună cu ei când au obţinut succese. Mă bucuram când vedeam sala de festivităţi a liceului tot timpul plină şi când echipa de teatru a liceului cucerea premiu după premiu la numeroase festivaluri – devenise atât de cunoscută încât a jucat la Teatrul Tineretului cu casa închisă!

– Cred că vocaţia de manager şi-a găsit cel mai bine aplicarea în intervalul când aţi ocupat funcţia de inspector general adjunct. Aţi încercat să fiţi un om al schimbărilor şi al reformei? V-a reuşit?

– Perioada petrecută la inspectoratul şcolar a fost una marcată de apariţia Legii Educaţiei. Am studiat cu atenţie cele trei proiecte de lege, am participat la dezbateri, am analizat statistici şi propuneri ca urmare a implementării finanţării per/elev în 8 judeţe pilot, printre care şi judeţul Neamţ. Am visat la o schimbare reală şi profundă bazată pe un sistem descentralizat care să se autoregleze pornind de la o nouă formă de finanţare şi o implicare mult mai profundă a autorităţilor publice locale. Din păcate, legea a suferit atât de multe modificări (unele contradictorii) încât şi-a pierdut coerenţa şi consistenţa devenind aproape imposibil de aplicat în integralitatea ei. Prin urmare, da, am încercat să implementez descentralizarea sistemului de învăţământ dar, nu, nu am reuşit – chiar dacă nu îmi asum responsabilitatea acestui eşec.

– În perioada 2017-2020 aţi fost şi director al Centrului Judeţean de Excelenţă Neamţ. Ce a însemnat această experienţă pentru dvs.?

– Am avut ocazia să aplic ceea ce am visat când eram la inspectoratul şcolar. A fost o experienţă unică. La centrul de excelenţă mi-am

Conf. univ. dr. Ecaterina Mărghidan:
„Toţi suntem biruitori în propria viaţă”

(urmare din pag. 9)

Apare pe marile afişe, asta nu înseamnă că nu vei avea o carieră de succes. Viaţa e plină de surprize, nu ştii pe ce drum te duce.

– Ce calităţi preţuiţi mai presus de orice la un student?

– Curiozitatea, dorinţa de autoperfecţionare, disciplina muncii şi seriozitatea.

– Cum se manifestă trăirea adevărată în domeniul dumneavoastră?

– Este un sentiment pe care ţi-l trezeşte orice lucru care tinde spre desăvârşire. Dincolo de obiectul real şi de munca depusă, trebuie să vezi ideea, să simţi freamătul, importanţa momentului. Ce ar fi dacă…? Ce înseamnă asta? Sentimentul respectiv e plin de importanţă pentru creator, dar momentul trece şi devine amintire. Dacă ai norocul să-ţi vadă cineva lucrarea, vei retrăi acea clipă.

– Ce iubiţi cel mai mult după arta plastică decorativă?

– Mai mult decât arta îmi iubesc familia şi prietenii. Îmi place să citesc despre istoria reală şi imaginară, cărţi de specialitate şi beletristică. Deseori, în timp ce lucrez la o piesă de mari dimensiuni, vizionez documentare, filme. Munca mâinilor pare mai plăcută când lucrează şi mintea.

– Sunteţi o timidă sau o explozivă?

– Ambele. Depinde mult de context şi de persoanele din jur. În general, sunt extrovertită.

– Credeţi în hazard, în fatalitate?

– Ştiu că în viaţă unele evenimente nefericite par predestinate, dar eu nu cred în fatalitate. Sunt, în general, o optimistă. Decizia de astăzi e consecinţa studiului, a gândurilor de ieri, care determină ziua de mâine. De asta este important să ai grijă ce şi cum gândeşti astăzi, ce şi câte alegeri faci.

– Spunea cineva că insuccesele priesc mai mult decât succesele, oricât de neînsemnate ar fi fost acestea. Nereuşita te împinge într-o stare de fraternizare cu durerea înconjurătoare, te face mai simţitor. Sunteţi de acord?

– Este inevitabil să nu trăieşti momente dificile. Acea fraternizare cu durerea înconjurătoare, care te face mai simţitor, este bună doar pentru moment. Nu trebuie să te complaci în deplângerea momentului şi nu trebuie să cauţi companie îndelungată în cei asemenea ţie atunci. Singurul rol al durerii şi al eşecului este să îţi atragă atenţia că există o problemă pe care trebuie să o repari, să o depăşeşti. Insuccesul „priește” doar dacă-i analizezi cauza şi înveţi din el. Este, totuşi, un lucru bun fiindcă înveţi ce nu trebuie să faci.

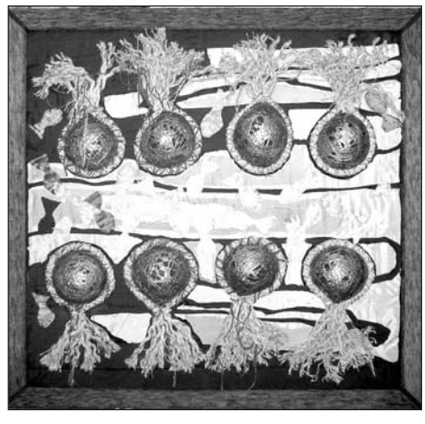

– De ce pe oamenii cunoscuţi în copilărie nu-i poţi uita nicicând şi locurile dintâi sunt cele care îţi rămân la suflet?

– În viaţă venim cu sufletul curat. Suntem curioşi şi încrezători, totul este o minune şi toate sunt demne de a le ţine minte. Nu pot să-i uit pe cei cărora le-am oferit toată încrederea mea de copil: familie, prieteni, profesori. Sunt gesturi şi vorbe care m-au marcat. Nu pot să uit primul spaţiu ce mi-a oferit siguranţă, casa, grădina, sau primul loc pe care l-am descoperit, oraşul, muntele sau marea. Toţi şi toate au lăsat un semn pe coala albă a existenţei mele tocmai datorită emoţiilor pe care le-am avut şi pe care le retrăiesc cu fiecare amintire.

– Ce este viaţa fără să te dedici celorlalţi, fără să-ţi iubeşti aproapele?

– Viaţa fără să te dedici celorlalţi, fără să-ţi iubeşti aproapele este egoism. Nu cred că există astfel de oameni şi dacă există sper să nu-i întâlnesc. Avem nevoie unii de alţii pentru propria fericire şi împlinire. Ajutându-i pe cei din jurul meu mă ajut şi pe mine. Nu mă aştept la un schimb echitabil şi imediat, dar am încredere în zicala „bine faci, bine găseşti”.

Introspecţie de toamnă

Valorificat la maximum experienţa managerială. Cu un regulament minimal şi un buget stabilit prin negociere directă cu autorităţile publice locale am dat piept cu descentralizarea în adevăratul sens al cuvântului. Am avut libertatea de a-mi selecta resursele umane (profesori, elevi), de a-mi stabili obiectul de activitate în funcţie de nevoile de formare ale elevilor (pe care tot eu a trebuit să le identific) şi de resursele umane şi materiale de care dispuneam fără a fi constrânsă de niciun fel de norme şi reguli. În mod paradoxal, au fost şi momente în care mi-am dorit ca altcineva să stabilească obiective, regulamente, standarde, indicatori de performanţă, lucruri pe care altădată nu le-am agreat deloc. Dar a fost interesant. Nici nu am ştiut că am abilităţile de negociere pe care mi le-am descoperit (de fapt, mi le-am format aplicându-le în situaţii pe care care nu le-am putut evita).

– Dacă ar fi să numiţi trei lucruri care vă lipsesc acum, faţă de perioada când aţi fost în activitate, care ar fi acestea?

– Îmi lipsesc lucruri care altădată mă incomodau (sau aşa credeam): provocările, situaţiile care necesitau o rezolvare imediată, lupta cu timpul. Îmi lipsesc elevii cu capacitatea lor inepuizabilă de a se bucura sau distra din orice, cu întrebările lor care dovedesc o curiozitate şi o dorinţă de cunoaştere greu de bănuit cu câteva momente înainte, cu pasiunile şi abilităţile lor câştigate nu se ştie unde cu care reuşesc să ne surprindă de fiecare dată. Îmi lipsesc discuţiile (şi disputele) cu colegii mei pe teme profesionale şi nu numai, experienţele la clasă, pe care le împărtăşeam în timpul pauzelor, proiectele pe care le făceam cu unii dintre ei, chiar dacă unele nu reuşeau a fi finalizate.

Acum îmi permit luxul de a nu mai face planuri pe termen lung. Un lucru este sigur: voi acorda mult mai mult timp familiei mele.

A consemnat
Gianina BURUIANĂ

(urmare din pag. 1)

Un loc mai potrivit. Dar, oare, Mihail Sadoveanu, care avea ceva de uriaş în fiinţa lui, se cădea să fie înmormântat la Bellu?

Glasului lui Geo Bogza i s-a alăturat cel al lui Demostene Botez, într-o scrisoare deschisă pe care Marcel Dragotescu a inclus-o în acest articol şi din care reproducem finalul: *Iată, deci, două documente ieşite de sub frunţile şi din inimile unor oameni care înseamnă ceva pentru spiritualitatea românească, din care aflăm că Sadoveanu încă nu are locul de veşnică odihnă pe care şi l-a dorit şi că* ***osemintelor sale li s-a făcut dor de Moldova.*** *Întrucât demersurile întreprinse cu mai mult de două decenii în urmă s-au năruit în faţa deciziei celor ce voiau cu orice preţ să facă din cimitirul Bellu o necropolă naţională, rămânem – în continuare – cu povara morală a unei îndatoriri neîmplinite.* (*Sadoveanu la Vovidenie*, **ASC**., 54/1993). Şi adăugăm noi, acum, când nici Marcel Dragotescu, trecut la cele veşnice, nu mai este, că au trecut mai multe decenii şi marele Sadoveanu odihneşte în continuare la Bellu.

Deosebit de importante informaţii despre prezenţa lui Mihail Sadoveanu în judeţul Neamţ ne-a lăsat mărturie regretatul profesor Constantin Prangati: *Mihail Sadoveanu a fost de nenumărate ori în Piatra-Neamţ, fie în calitate de conferenţiar, fie ca simplu vizitator, în trecere spre Tazlău, Mănăstirea Bistriţa, Tarcău, Ţara Hangului şi Broşteni*. [...] *a avut multe cunoştinţe, oameni care au jucat un rol important în viaţa spirituală a Judeţului Neamţ, şi nu numai* [...]: *Panaite Crivăţ, profesor, deputat, senator, prefect; Ernest Kirculescu, primar, prefect şi deputat; Panaite Popovici profesor, deputat şi senator; Leon Mrejeru, învăţător, folclorist şi deputat, dr. Al. Comăniţă prefect şi deputat, rudă apropiată a lui Cezar Petrescu, Adolf A. Chevallier, artist fotograf, coleg de clasă cu scriitorul Nicu Gane din Fălticeni, Petru Gheorghiasa, revizor şcolar, folclorist şi autor de manuale şcolare, mulţi ziarişti de renume cum au fost Weinberg, Kaufmann, Adler ş. a. La Piatra-Neamţ, în librăria Al. Ionescu, Mihail Sadoveanu a fost prezent la lansarea a numeroase cărţi proprii, printre care şi a romanului „Fraţii Jderi”, unde s-a revăzut după mulţi ani cu Adolf Chevallier şi G. T. Kirileanu. „Mereu exigent faţă de înţelesurile morale ale cuvântului scris – consemna ziarul «Adevărul» – Mihail Sadoveanu s-a socotit dator către poporul său, atât prin propria operă, cât şi prin prezenţa sa directă în presă sau la tribună, la sate şi oraşe. Iubind oraşul Piatra-Neamţ şi împrejurimile, trăind în apropierea Mănăstirii Neamţ, pe malurile Ozanei lui Creangă, scriitorul a dat literaturii noastre opere inspirate din trecutul istoric al oamenilor acestor meleaguri legendare”.*

Mihail Sadoveanu în Neamţ

În acest sens amintim: *Baltagul, Hanul Ancuţei, Fraţii Jderi* (care se deschide cu descrierea magistrală a felului în care marele voievod, Ştefan cel Mare, a fost întâmpinat la Mănăstirea Neamţ cu prilejul hramului mănăstirii „Înălţarea Domnului Iisus Hristos”. Tot în acest roman este pomenită şi herghelia domnească de la Dumbrava, de lângă Târgu-Neamţ. În semn de preţuire a operei lui Mihail Sadoveanu, precum şi datorită faptului că pe teritoriul Judeţului Neamţ, exista, încă din 1966, Muzeul Memorial ce purta numele scriitorului (Casa *Mihail Sadoveanu*), din 1970, la iniţiativa conducerii Comitetului de Cultură şi Artă al Judeţului Neamţ (prof. Gheorghe Bunghez, preşedinte, şi prof. Marcel Dragotescu, vicepreşedinte), s-a organizat *Sadoveniana*, manifestare desfăşurată, în instituţiile de învăţământ şi de cultură – muzee, şcoli, case de cultură, biblioteci, cinematografe, cluburi, – în multe localităţi din judeţ, pe durata a mai multor zile (între 5 şi 10), în cadrul cărora, abordându-se o paletă diversă de modalităţi de prezentare – simpozioane, conferinţe, recenzii, procese cinematografice şi literare, recitaluri literare şi muzicale, dezbateri – se prezentau viaţa şi opera scriitorului. La realizarea acestora, participau intelectuali locali, precum şi mari personalităţi ale vieţii cultural-artistice din centrele universitare, scriitori, cercetători din cadrul Institutului de Istorie şi Teorie Literară *George Călinescu* din Bucureşti. *Sadoveniana*, care, de regulă, se încheia la *Sadoveanu* (cam ciudată denumire!) şi cu un pelerinaj la Hanu Ancuţei, a beneficiat, mai ales înainte de 1989, de prezenţa unor personalităţi ale vieţii literare. Amintim doar câteva nume: Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Constantin Ciopraga, Valeriu Anania, I. C. Chiţimia, Alexandru Paleologul, George Muntean, Alexandru Husar, D. I. Suchianu, Gavril Istrate, Marin Bucur, Emil Manu, Ion Rotaru, Fănuş Băileşteanu, Cornel Simionescu, Dan Mănucă, Dumitru Vacariu, Petru Ursache, Grigore Ilisei, Alex. Condeescu, ca să nu mai amintim că la una dintre ediţii, realizată în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din România, au participat peste patruzeci de scriitori, în frunte cu preşedintele în funcţie, George Macovescu. Atunci, *Sadoveniana* a fost onorată de prezenţa Prea Înaltului Teoctist, mitropolit al Moldovei şi al Bucovinei la acea vreme, care a ţinut să-i *omenească* pe cei prezenţi, oferind o masă de prânz în trapeza Mănăstirii Neamţ. La reuşita acestei manifestări, au contribuit actori ai Teatrului Tineretului din Piatra-Neamţ, de cele mai multe ori fiind prezent Cornel Nicoară, cel care, în calitatea lui de director al instituţiei, a ajutat şi material. În cadrul *Sadovenienei*, a fost organizat, prin străduinţa lui George Brăescu şi Concursul Naţional de Proză *Mihail Sadoveanu*, care s-a bucurat de o largă participare şi de aprecieri din partea comunităţii literare a vremii. Din păcate, după 1989, ediţiile nu au mai avut periodicitate anuală, iar amploarea lor a scăzut, ajungându-se la o simplă marcare a evenimentului în cadrul Căminului Cultural din Tupilaţi sau la *Hanu Ancuţei* (de câteva ori, la *Hanul Răzeşilor*!, construit în vecinătatea celui imortalizat de Mihail Sadoveanu în opera sa).

Se pare că după 1989 scriitorii din judeţul Neamţ, membri ai Uniunii Scriitorilor din România sunt preocupaţi, mai ales de promovarea propriilor lor opere şi mai puţin de aducerea în atenţia tinerilor a valorilor culturii naţionale.

Cât despre manifestările de la casa unde scriitorul şi-a petrecut ultimii ani ai vieţii, nu putem spune că ar mai fi demne de menţionat, după ce muzeul a intrat în administraţia Mănăstirii Neamţ.

Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie

Noiembrie 2020

■ 2/2002 – d. **Eduard Covali**, la Piatra-Neamţ (n. 11. 09. 1930, Orhei, Basarabia)

■ 3/1939 – n. **Constantin Tomşa**, în Ghelăeşti, Bălăneşti (azi, Bârgăuani), Neamţ, profesor, eseist, a absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română, Iaşi. Cariera didactică: învăţător, institutor şi profesor gradul I (Piatra Şoimului, Piatra-Neamţ). Director al Casei de Cultură, Piatra-Neamţ, inspector la Comitetul de Cultură şi Artă Neamţ. Colaborări: „Albina”, „Antiteze”, „Asachi”, „Apostolul”, „Conta” „Ceahlăul”, „Monitorul literar şi artistic”, „La Tazlău”, „Ţara Hangului”, „Realitatea”. Redactor coordonator al revistelor „Anotimpuri” şi „Anuar”, ale Colegiului Tehnic „Gheorghe Cartianu”; în redacţiile:

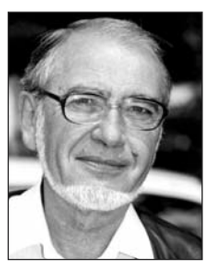

Rememorări nemţene

„Apostolul”, „La Tazlău”, „Asachi” şi „Antiteze”. Cărţi: „Împătimit de lectură. I-IV”, „Revista «Apostolul». Bibliografie”; „Revista «Asachi». Bibliografie”; „Contemporan cu ei”, eseurile monografice: „Lucian Strochi”; „Cristian Livescu”; „Costache Andone” (colab.); „Petrodava 2000” (colab.); „A. Î. Nţ., Un secol de existenţă” (coord.), „Un dicţionar al literaturii din Judeţul Neamţ”; „CONSTANTIN MUNTEANU, un observator fin, un analist profund”.

■ 6/1878 – n. **Carol Zani**, la Bazzana, Italia (d. 17. 12. 1950, Piatra-Neamţ). A venit în România (1900), a obţinut „diploma de încetăţenire” (1925) şi a fost antreprenor de construcţii la Piatra-Neamţ. Antrepriza „Carol Zani” a realizat: Şcoala Primară din Tarcău; în Piatra-Neamţ: Palatul Administrativ, Gara (nouă), Biserica „Precista”, Banca Naţională, Şcoala Nr. 1 (azi, Muzeul de Artă), Poşta, Teatrul, Liceul de Fete, Şcolile Normale, Spitalul, multe case particulare şi bisericile din: Grinţieş, Dreptu, Hangu ş. a.

■ 7/1881 – n. **Adolphe Ad. Chevallier**, Barnar, Broşteni (d. 29. 04. 1963), fiu al inginerului elveţian Adolphe Chevallier, administrator al pădurilor de pe Domeniile Regale din nordul Judeţului Neamţ. Deprinde de la tatăl său mânuirea aparatului de fotografiat şi se specializează la Cernăuţi, Lausanne şi Viena. A avut atelier de

→

Pur şi simplu, Sadoveanu

(urmare din pag. 1)

Sadoveanu are cel mai mare arc temporal, de la *Creanga de aur*, undeva în preistorie şi până la *Mitrea Cocor* sau *Nada Florilor*. Sadoveanu este mitic, tradiţionalist, poporanist, sămănătorist, realist, simbolist, romantic, clasic, parabolic, „fantazist”.

E poet, prozator, dramaturg, traducător. Are peste o sută de volume, mai mult de un raft de bibliotecă. Nimeni nu se poate lăuda că a citit „integrala Sadoveanu.” Nici cei care au scris despre el monografii. Este imens, cu un stil urieşesc, unic în literatura română. Până şi ruşii îl invidiază pentru grandoarea viziunii.

Se spun despre el multe poveşti. Iată pe scurt două dintre ele: Mergând cu pluta pe Bistriţa cu un grup de scriitori ieşeni de pe la *Viaţa Românească*, Sadoveanu era placid, absent, morocănos, tăcut, plictisit, în vreme ce ceilalţi scriitori erau entuziasmaţi de frumuseţea locurilor, exprimându-se zgomotos. Peste două săptămâni, Sadoveanu îşi lua revanşa, publicând în revistă un jurnal de călătorie uluitor, cu mii de amănunte, semn că Sadoveanu avea o memorie absolută, fotografică, întrecând şi o performantă cameră de luat vederi. Altădată, urcând dinspre mănăstirile Neamţului, tot împreună cu un grup de scriitori, au întâlnit pe drum o fântână şi lângă fântână o fată de o frumuseţe rară, îmbrăcată în costum naţional.

Oftând, ceilalţi scriitori şi-au continuat drumul, dar Sadoveanu a rămas la fântână. S-a întâlnit cu grupul peste vreo trei ore. Unul mai îndrăzneţ l-a întrebat: „Ei, maestre, cum vi s-a părut fata?” La care Sadoveanu a răspuns: „Neam alcătuit”. (Rog cititorii să pună cratima acolo unde trebuie...)

Dar Sadoveanu a fost acuzat de toate relele. Că a fost repetent, că avea o cultură aproximativă, că făcea jocul evreilor, masonilor, comuniştilor, ruşilor, că avea nevastă mai tânără decât una dintre fiice, că a avut prea mulţi copii (11!), că a fost un tată distant, nepăsător, lăsându-şi un fiu să moară pe front, că a fost Mare Maestru, că era un şahist mediocru, dar că jucători puternici se lăsau bătuţi de Sadoveanu, că era de o zgârcenie proverbială. (Aici mă simt obligat să relatez o mărturisire a lui Savin Bratu, profesorul meu de teoria literaturii. El îmi mărturisea că a terminat facultatea graţie lui Sadoveanu, acesta oferind, din indemnizaţia sa de Vicepreşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale, burse pentru cinci studenţi merituoşi, el fiind unul dintre ei).

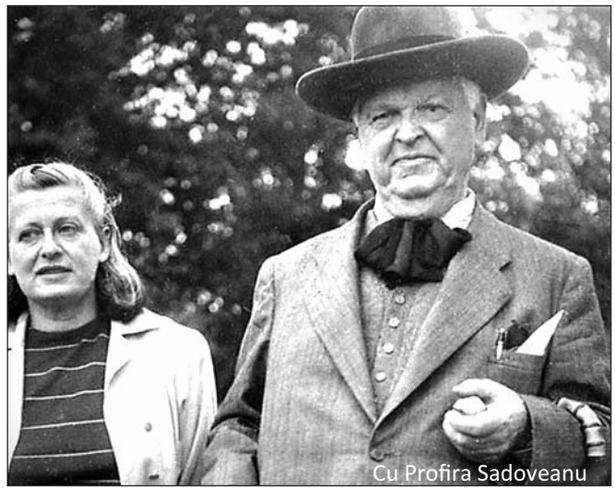

Cu Profira Sadoveanu

Tot Sadoveanu mergea la Şcoala de literatură şi întreba de Labiş. Şi Labiş, intrat în dizgraţie, trebuia să fie acolo şi nu în altă parte. I-a fost despicată cartea *Baltagul* cu baltagul de către legionari. I-au fost arse pe rug cărţile. I s-a reproşat că nu a semnat un decret prin care câţiva intelectuali români erau condamnaţi la moarte. Nu l-a semnat, dar a obţinut comutarea pedepsei. Până şi moartea lui e învăluită în mister.

Dar legenda lui continuă şi după moarte. La una din ediţiile *Sadovenienei*, un distins poet a intervenit pe lângă juriul concursului pentru ca o protejată a sa, studentă la filologie, să primească şi ea măcar o menţiune. Premianţii recitau din versurile lor acolo la Casa memorială de la Vovidenie. Obţinând menţiunea, studenta a citit un poem frumos, intitulat „Ovalul melancolic”. Numai că fata avea un mic defect de vorbire şi „l-ul” din „oval” a fost schimbat cu un buclucaş „r”... Bănuiţi urmarea...

Acum la 140 de ani de la naştere, Mihail Sadoveanu este mai actual ca oricând. Îi închin aceste rânduri, cu recunoştinţa ucenicului.

Sadoveanu este cel mai mare rapsod al literaturii române.

CALENDAR
– noiembrie 2020

01. **CANTACUZINO, G.M.** (23 mai 1899 – 1 nov. 1960) – **60** de ani de la moartea eseistului şi esteticianului;

01. **CELLINI, Benvenuto** (1 nov. 1500 – 13 febr. 1571) – **520** de ani de la naşterea artistului plastic italian;

02. **SHAW, George Bernard** (26 iul.1856 – 2 nov.1950) – **70** de ani de la moartea scriitorului irlandez (Nobel Lit.) ;

04. **MUŞATESCU, Tudor** (22 feb.1903 – 4 nov.1970) – **50** ani de la moartea dramaturgului şi romancierului;

05. **SADOVEANU, Mihail** (5 nov.1880 – 19 oct.1961) – **140** ani de la naşterea scriitorului;

06. **MUSIL, Robert** (6 nov. 1880 – 15 apr. 1942) – **140** de ani de la naşterea scriitorului austriac;

10. **ODOBESCU, Alexandru** (23 ian.1834 – 10 nov.1895) – **125** ani de la moartea scriitorului;

12. **RODIN, Auguste** (12 nov. 1840 – 17 nov. 1917) – **180** de ani de la naşterea sculptorului francez;

14. **MONET, Claude** (14 nov. 1840 – 6 dec. 1926) – **180** de ani de la naşterea pictorului impresionist francez;

15. **CONTA, Vasile** (15 nov.1845 – 22 apr.1882) – **175** ani de la naşterea filosofului şi scriitorului;

20. **TOLSTOI, Lev** (28 aug. 1828 – 20 nov. 1910) – **110** ani de la moartea scriitorului rus;

24. **MACEDONSKI, Alexandru** (14 mart.1854 – 24 nov.1920) – **100** ani de la moartea poetului simbolist;

25. **ALEXANDRESCU, Grigore** (22 feb.1814 – 25 nov.1885) – **135** ani de la moartea poetului şi fabulistului;

27. **IORGA, Nicolae** (5 ian.1871 – 27 nov.1940) – **80** ani de la moartea istoricului şi scriitorului;

27. **REBREANU, Liviu** (27 nov.1885 – 1 sept.1944) – **135** ani de la naşterea prozatorului;

30. **TWAIN, Mark** (30 nov. 1835 – 21 apr. 1910) – **185** de ani de la naşterea scriitorului american. (***Red.***)

Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie

Rememorări nemţene

Fotografiat în Piatra-Neamţ, între Liceul „Petru Rareş” şi Biserica Sf. Trei Ierarhi. A primit brevetul de fotograf al Curţii Regale (1921). A rămas de la el o colecţie de imagini, astăzi devenite documente istorice, despre tradiţiile de pe Valea Bistriţei. În 1945, se stabileşte la Bucureşti, ca fotograf al Curţii Regale, apoi, la începutul anului 1950, va pleca la Lausanne, regretând „frumosul în care mi-a fost dat să-mi petrec o mare parte a vieţii... Bistriţa pe care n-o s-o revăz”.

■ 7/1950 – n. **Theodor-George Calacan**, la Târgu-Neamţ, a absolvit Şcoala de Biblioteconomie, Bucureşti (1974); bibliotecar şcolar în oraşul natal, până în 2010, când s-a mutat la Bacău. A debutat în Revista „Convorbiri literare”. Membru fondator al Fundaţiei „Ion Creangă” din Târgu-Neamţ şi al Societăţii Scriitorilor din Neamţ. Membru al U. S. (1997). Debut editorial: „Statui albastre”, (1987). Alte cărţi: „Confesiuni despre neant”; „Bărbierindu-l pe Kafka”; „Carte pentru copii şi adolescenţi” (antologie); „Atelierele lui Belfegor”.

■ 7/1960 – n. **Liliana Moldovanu**, la Cerţeşti, Galaţi, profesoară, autoare de dramatizări, a urmat Facultatea de Filologie din Iaşi, devenind profesoară de limba şi literatura română cu gradul didactic I la Şcoala cu Clasele I-VIII, Nr. 1 din Roman. Preocupată de arta dramatică, a regizat cu elevii peste cincizeci de schiţe şi piese de teatru, obţinând numeroase premii, iar apariţia cărţii „O altfel de scenă politică” este încă o mărturie a faptului că, pentru Liliana Moldoveanu, teatrul este un mod de viaţă. Tot ea este şi autoarea cărţii „Aspecte folclorice în Sagna-Neamţ”.

■ 10/1910 – n. **Nicolae Gr. Steţcu**, la Galbeni, Bacău (d. 12. 05. 1995, Bacău), profesor, istoric literar, fost elev al Liceului „Roman-Vodă”, licenţiat în litere şi filozofie (Iaşi), membru activ

Constantin TOMŞA

(continuare în pag. 14)

Un tablou e gata după ce îl semnez

• Interviu cu pictorul Arcadie Răileanu

– Îmi spuneai că atunci când erai mic, nu te atingeai de cărţile fără poze. Ştiu că citeşti şi acum, ba chiar că te încearcă şi demonii scrisului. Cum ai ajuns totuşi la pictură?

– Copilăria, pe cât pare de îndepărtată, pe atât e şi de apropiată. Tata mi-a cultivat dragostea pentru lectură, iar mama pentru pictură. Pentru un viitor pictor e un început pe cât se poate de avantajos şi făcut la timp. În toamna lui 1964 am plecat la Chişinău unde am devenit elev al Şcolii Republicane de Arte Plastice *V. Şciusev.* Timp de trei ani am studiat desenul, compoziţia, sculptura şi istoria artelor. Pictorul Vasile Cojocaru m-a iniţiat în tainele acuarelei, iar sculptorul Dumitru Rusu Scvorţov a fost primul care mi-a vorbit despre tendinţele moderne în arta plastică, lucru inadmisibil într-o şcoală sovietică, fie ea şi de arte. La acea vreme continuarea studiilor în vreo şcoală superioară cu profil de arte plastice se putea face doar în afara Basarabiei. Acceptarea arhitecturii ca o alternativă a fost pentru mine un compromis de scurtă durată, dar care în final mi-a oferit beneficii greu de obţinut fără studii făcute la zi. În scurt timp după absolvirea facultăţii am revenit la vechea dragoste, pictura, sub a cărei tutelă mă aflu şi în ziua de azi.

– Cine te-a învăţat cel mai mult despre pictură: Domnul Mihai Grecu, la Chişinău sau domnul Ermitaj, la Sankt Petersburg?

– Îmi place cum ai formulat întrebarea. Maestru Mihai Grecu mi-a fost mentor, dar grija sa pentru felul în care evoluez nu se limita strict la arta plastică. Întreţineam discuţii pe diverse teme, cu precădere privind cultura. Aflarea domniei sale împreună cu pictorul Andrei Sârbu

(colegul şi prietenul meu de la şcoală generală şi de la cea de arte plastice) pentru trei săptămâni la Dondușeni, în nordul Basarabiei, unde locuiam pe atunci, a fost un moment decisiv pentru cariera mea de pictor. M-a încurajat mult şi mi-a permis să-i fac vizite la atelierul său de la Chişinău. Pusese însă şi o condiţie: trebuia să-i arăt ce am pictat în ultimul timp. La sugestia maestrului Grecu, în noiembrie 1999 m-am stabilit cu traiul în Ţară.

Serviciul militar în armata sovietică, oricât de paradoxal ar suna, mi-a oferit şansa de a-i face vizite, aproape doi ani la rând, domnului Ermitaj. Unitatea mea militară se afla în oraşul Gatcina o fostă reşedinţă ţaristă, la doar 40 de kilometri de Piter (**N.R.**- Sankt Petersburg). Am săvârşit nenumărate escapade (în rusă – *samovolca*) pentru a mă afla chiar şi

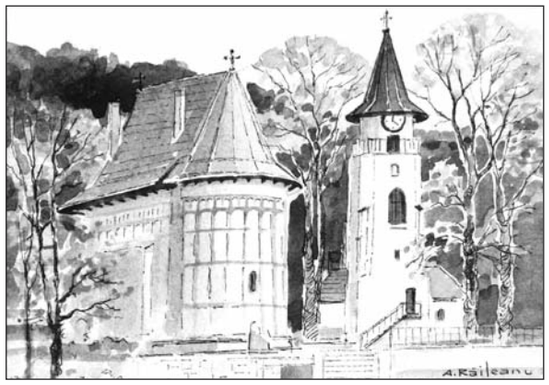

pentru puţin timp în Europa, în lumea marilor maeştri. Impactul a fost de bună seamă copleşitor. De la acea vreme am devenit un autodidact incorigibil. Niciodată nu mi-am pus întrebarea cine m-a învăţat mai mult.

– Eşti de ceva vreme la Piatra-Neamţ. Prietenul nostru Ştefan Potop chiar te-a numit în prefaţa unei expoziţii de mai un an, „veteran al Uniunii Artiştilor Plastici din urbe”. Vrei să rememorezi pentru cititorii revistei Apostolul *parcursul tău nemţean?*

– Pot spune că am avut şi mai am un parcurs de pictor pe cât se poate de „la vedere”. De când mă aflu la Piatra-Neamţ, am un dialog permanent cu iubitorii artelor frumoase. Îl fac prin intermediul expoziţiilor personale şi de grup şi îmi place să cred că monologul meu interior aşternut pe pânză s-a transformat cu timpul într-o relaţie spirituală de durată cu un anumit public. Cineva mi-a reproşat că expun prea des. *Şi care ar fi norma*? l-am întrebat. *Una, cel mult două expoziţii pe an*, mi s-a fixat caietul de sarcini. I-am promis că voi încerca să-i urmez sfatul, dar nu m-am putut ţine de cuvânt. Asta e.

Parcursul meu nemţean a început şi continuă în atelierul de pe Aleea Viforului, şi a fost semnalat de un premiu al ziarului „Ceahlăul”, care a găsit de cuviinţă să-mi atribuie titlul de „Omul anului în Arte”, în anul 2002. Ulterior am mai primit şi alte semne de recunoaştere a prezenţei mele în spaţiul artistic nemţean, şi am continuat să-mi consolidez ideile şi să-mi perfecţionez tehnicile picturii în ulei şi acuarelă. Un moment important pentru mine – şi posibil pentru unii dintre foştii mei discipoli – a fost perioada în care am predat pictura la Şcoala Populară de Arte.

– Ştiu că îl iubeşti pe Dimitrie Cantemir şi că ai citit Descriptio Moldaviae. Ca trăitor pe ambele maluri ale Prutului, cât crezi că s-a schimbat mentalitatea noastră în ultimii vreo 300 de ani?

– Conjunctura geo-politică de la 1711 a fost una foarte complicată, cu răsturnări de situaţii imprevizibile. Dacă (Acest nesuferit şi insistent *dacă!*) lupta de la Stănileşti avea un alt final, iar domnitorul moldovean ar fi condus Ţara încă vreo 20 de ani, poate că multe s-ar fi schimbat în bine. Mă gândesc la mentalitatea noastră, cea de azi. Dimitrie Cantemir avusese curajul să spună lucrurilor pe nume, fără teama că ar putea fi etichetat ca rasist, nazist sau naţionalist şovin. Cine îşi mai permite astăzi o radiografie de felul celei a înţeleptului şi eruditului nostru domnitor? Cantemir vorbeşte fără pic de menajament despre năravurile moldovenilor şi a altor seminţii stabilite de-a lungul timpului în Moldova. Lenea (fizică şi intelectuală), furtişagul – acum mai nou corupţia –, consumul excesiv de alcool, lipsa de patriotism a unor mari dregători şi alte apucături necinstite, rămân şi până astăzi un subiect jenant. N-are rost să mai continui. Dacă nu mă crezi, citeşte capitolul al XVII-lea din cartea cu pricina. Păcat.

– Cineva afirma că ceea ce vedem pe simeze cu ochii noştri este doar imaginea pe care o avem deja

→

Rememorări nemţene

(urmare din pag. 13)

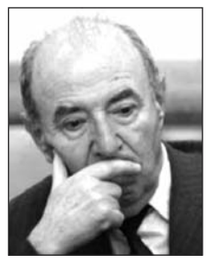

al Institutului de Literatură din Cernăuţi, profesor la Liceul Comercial de Băieţi (din 1946) şi la Liceul „Roman-Vodă” (din 1949), ambele din Roman. A fost membru al Asociaţiei Culturale „Miron Costin”. A debutat în publicistică cu articolul „V. Alecsandri, scrisori inedite” (1937). A colaborat la publicaţiile: „Ateneu”, „Făt-Frumos”, „Descătuşarea” (Roman), „Ceahlăul”. A realizat, în colaborare cu Gheorghe A. M. Ciobanu, lucrarea „Pagini din istoria Liceului «Roman-Vodă». 1872-1972” (1972). Postum i-a fost publicată cartea „Contribuţii la viaţa lui Ibrăileanu”, 2013.

■ 10/1932 – n. **Ştefan Cazimir**, la Iaşi, (la naştere, prenumele Ştrul), specialist în literatura secolului al XIX-lea. A absolvit Liceul la Piatra-Neamţ, Facultatea de Filologie din Bucureşti (1955). Cadru didactic, doctor în filologie (1967). Vicepreşedinte al Asociaţiei Umoriştilor Români. După 1990, deputat în Parlamentul României, din partea Partidului Liber-Schimbist, pe care el l-a fondat. Debut în Revista „Steaua” (1957), editorial, cu antologia „Pionierii romanului românesc” (1962). Alte cărţi: „Caragiale. Tensiunea lirică”; „Universul comic”; „Stelele cardinale”; „Nu numai Caragiale”; „Alfabetul de tranziţie”; „I. L. Caragiale faţă cu kitschul”; „Pentru contra”; „Râsete în Parlament”; „Caragiale e cu noi!”; „De ce, nene Iancule?”; „Potcoave de purici”.

■ 14/1965 – n. **Mirela Robu** (pseud. Mirelei Clopoţel), la Piteşti, profesoară, poetă. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Iaşi (2005) şi este profesoară la Şcoala Profesională Specială „Ştefan cel Mare”, unde, a înfiinţat Cenaclul „Lumina” şi un cerc de lectură. Ca profesor, este autoare a câtorva lucrări ştiinţifice publicate în revistele: „Iniţieri didactice”, (Iaşi); în „Auxiliar metodic” şi în Anuarul Colegiului Tehnic „Gheorghe Cartianu” (Piatra-Neamţ). A debutat în Revista „Ateneu” (iunie, 1999) şi a colaborat cu poezie în revistele: „Asachi”; „Credinţa neamului”;

→

Un tablou e gata după ce îl semnez

În interiorul nostru, acuarelele tale fiind doar punţi între lumea vizibilă şi sufletul privitorului. Când pictezi ceva, dimensionezi aceste punţi în funcţie de un anumit public?

– Din fericire primul privitor al lucrărilor mele sunt eu însumi. Puntea dintre mine pictorul şi mine privitorul o pun la dispoziţia oricui. E corect şi sincer. Este important ca o persoană, chiar şi fără

o educaţie artistică avansată, să trăiască emoţii estetice mai mult sau mai puţin profunde, aflându-se în faţa unei lucrări plastice. Artistul nu are voie să-şi dozeze actul creativ raportându-l la gustul estetic al marelui public. Ar fi o pierdere pentru ambele părţi. Să ne amintim de scandalurile de la Paris de pe la 1870, când pictorii impresionişti au fost denigraţi, fiindu-le retras până şi dreptul de a-şi expune operele. Astăzi e o mare onoare pentru orice muzeu de arte plastice din lume să aibă în colecţia sa un Cezanne, un Monet sau un Renoir.

– Pictezi în fiecare zi? Dacă se întâmplă să nu duci la bun sfârşit o lucrare, revii a doua zi sau o laşi pentru atunci când va veni vremea ei. Când e gata un tablou?

– Nu în fiecare zi. Îmi fac timp şi pentru încărcarea bateriilor. Reevaluarea unei etape sau perioade mai scurte de timp dedicate picturii, mă ajută să rămân cumva în formă. La fel procedez şi atunci când mă blochez şi nu găsesc soluţia dorită pentru definitivarea unei lucrări. În felul acesta am salvat câteva dintre ele, la prima vedere total ratate. Uneori încep mai multe lucrări odată. Lucrez la câte un ciclu, pentru a putea reveni la fiecare pânză exact când îi vine vremea. Un tablou e gata după ce îl semnez.

– Mai în glumă mai în serios, un pictor destul de cunoscut zicea undeva: „pot fi figurativ de dimineaţă, suprarealist la prânz şi abstract seara”. Îl credeţi? Succesul comercial poate duce la manierism?

– De bună seamă artistul tău a glumit. E cam mult trei lucrări într-o singură zi, chiar şi pentru un pictor foarte productiv. A vrut să spună, probabil, că are libertatea de a aborda orice curent artistic, chiar şi în cazul când aceste curente stau la poluri opuse. În ce mă priveşte, găsesc util să exersez în diverse tehnici, să-mi diversific tematica lucrărilor şi să accept orice formulă plastică, eventual inedită, care corespunde gustului şi educaţiei mele estetice. Acum să vedem ce e cu manierismul… E o dilemă veche. În multe cazuri, succesul, mai cu seamă cel financiar, te lipseşte de curajul să încerci ceva nou. Teama de a-ţi pierde clienţii, obişnuiţi cu ce le-ai oferit tot timpul, te face să te repeţi la nesfârşit, să te plafonezi, altfel spus. Dar termenul *manierism* în limbajul de specialitate are şi o conotaţie mai puţin depreciativă, în special când se fac referiri la pictura italiană a secolului al XVII-lea.

– Fiecare perioadă a istoriei are repere ale timpului şi canoane artistice proprii. Cum vezi noul secol al proaspătului mileniu? Îi mai pasă cuiva de norme?

– Într-adevăr, artele au fost cea mai fidelă reflecţie a evoluţiei, iar uneori şi de involuţie a societăţii. Renaşterea italiană e de referinţă şi convingătoare în acest sens. Secolul trecut parcă a vrut să ne demonstreze cât de aberante şi inumane pot fi anumite norme şi cât de radical pot fi ele contestate de către exponenţii aceleiaşi generaţii. În lumea artelor lucrurile au stat aproape la fel în cazul unor dictaturi. Dacă vorbim de norme, cel mai potrivit ar fi să invocăm termenul de realism socialist. De realism capitalist încă n-am auzit. Din câte cunosc, adevăraţii artişti, adică cei care sunt recunoscuţi pe plan mondial, au cam neglijat normele. Poate datorită acestor rebeli ne putem bucura, acum la început de nou mileniu, de o artă surprinzător de complexă, neînregimentată în canoane stilistice restrictive.

– Acum, dacă ai putea evada în timp şi spaţiu, unde te-ai pitula şi de ce?

– Cea mai lungă perioadă a vieţii mele a fost cu siguranţă tinereţea. Spun asta pentru a se înţelege cât de importanţi au fost acei vreo zece ani pe care i-am folosit doar pentru mine: ani cu evenimente şi trăiri personale, de căutări şi descoperiri. Acum timpul parcă s-a comprimat. Aş evada pentru foarte puţin timp în anii ’70. Ar fi curiozitatea unui om în vârstă, care-i datorează ceva foarte important acelui puştan incoerent, uneori leneş alteori pus pe treabă, nu prea disciplinat, romantic şi curios, care eram eu la acea vreme. N-aş rămâne însă prea mult acolo, pentru a nu fi tentat să-l corijez, sau şi mai grav, să-i sugerez nişte scurtături către un scop râvnit.

– Te pasionează foarte mult istoria şi eşti şi un om plin de haz. Vrei să reiei pentru finalul acestui interviu anecdota despre darurile primite de Brejnev la ziua sa de naştere?

– La noi se obişnuieşte ca hazul să umble în tandem cu necazul. Această realitate ne uşurează probabil depăşirea stresului cotidian. Cele mai multe şi mai haioase bancuri le afli în ţările cu mari probleme. Dacă ar avea loc o competiţie mondială, ruşii ar fi campioni absoluţi. Anecdota cu pricina am reţinut-o din filmul biografic al lui Brejnev. Într-o variantă prescurtată, ea ar suna cam astfel:

Preşedinţii SUA, Franţei şi Uniunii Sovietice au primit cadou la ziua lor de naştere câte un obiect de artă însoţit de o dedicaţie care menţiona şi de la cine provine cadoul: lui Richard Nixon, din partea bancherilor americani, lui Georges Pompidou, din partea franţuzoaicelor din Place Pigalle… Pe cadoul lui Leonid Ilici Brejnev, un ceas de aur băut cu diamante de o valoare inestimabilă, era gravat: *Contelui Orlov de la Ecaterina II.*

Acum, făcând analogii, mă frământă curiozitatea: oare ce e inscripţionat pe operele de artă din tezaurul României aflat la Moscova?

A întrebat Mircea ZAHARIA

Lecţia de istorie ❐ Luna noiembrie ❐ Lecţia de istorie ❐ Luna noiembrie ❐ Lecţia de istorie

Rememorări nemţene

„Cronica”; „Porunca iubirii”; „ECO-uri”, Prima carte de versuri publicată: „Calea robilor”, 2005.

■ 15/1845 – n. **Vasile Conta**, la Ghindăoani, Neamţ (d. 21. 04. 1882, Bucureşti), filosof, a frecventat Şcoala Domnească din Târgu-Neamţ (1853), Gimnaziul Central din Iaşi; primeşte o bursă şi face studii comerciale în Belgia (1869-1871). În 1972, a obţinut diplomă în drept şi va preda la Universitatea din Iaşi. Devine membru al „Junimii” (1873) şi va publica, în „Convorbiri literare”, scrieri filosofice: „Teoria fatalismului”, „Originea speciilor”, „Teoria ondulaţiei universale”, „Încercări de metafizică” şi versuri. În 1879, devine deputat; va conduce M. C. I. P. (1880), în guvernul lui Ion C. Brătianu; membru al Curţii de Casaţie. Lucrări apărute postum: „Bazele metafizicii”, „Întâiele principii care alcătuiesc lumea”. Volume: „Opere complete”, 1914; „Opere filosofice”, 1922; 1967; „Opere filosofice alese”, 1975.

■ 15. 11. 1980 – d. **Natalia Mihăilescu**, la Piatra-Neamţ (n. Tistu, 1876 Piatra-Neamţ), institutoare. A urmat Şcoala de Fete Nr. 1 din localitate, apoi Şcoala Centrală de Fete din Iaşi, transferată (1898) la Şcoala Normală de Fete. A predat la Hangu (unde, în 1900, o descoperă Spiru Haret şi o trimite în schimb de experienţă în Austria, Germania, Elveţia şi Franţa, 1903-1905), la Bălţăteşti, Neamţ, la Tulcea, Galaţi, Focşani, Piatra-Neamţ (Şcoala de Fete Nr. 3, 1918-1922; Şcoala de Fete Nr. 5, şi directoare, de la 1. 09. 1922). A făcut parte din Societatea Feminină „Crinul vieţii”, Liga Culturală, Crucea Roşie, a fondat Societatea Ortodoxă Naţională a Femeilor Române. A colaborat la reviste de specialitate din ţară şi de peste hotare; distinsă cu numeroase medalii.

■ 21/1955 – n. **Aurel Dumitraşcu**, la Sabasa, Borca, Neamţ (d. 16. 09. 1990, Bucureşti), poet, a absolvit Liceul „Mihail Sadoveanu” din Borca şi Facultatea de Filologie, Iaşi (1987). Muzeograf la Muzeul de Artă din Piatra-Neamţ, Consilier la Inspectoratul pentru Cultură Neamţ. Debut în Revista „Tomis” (1976). Editorial, cu „Furtunile memoriei”, versuri (1984). Participă şi citeşte poezie la Cenaclul „Numele poetului”,

(continuare în pag. 16)

NOTE DE TRECERE

Poezia, o ultimă posibilitate de înţelegere a trăirii

Mi s-a părut mereu că poezia are un ultim cuvânt de spus deopotrivă în cele mai multe moduri în care omul îşi trăieşte viaţa pe pământ şi în cele mai numeroase detalii şi contexte în care se întâmplă vieţuirea.

Dacă există ceva ce nu poate fi exprimat nici prin vorbirea curentă, nici prin logica elementară, nici prin formulele şi teoriile ştiinţifice, nici prin sondarea psihologică a stărilor şi comportamentelor, nici prin mijloacele filozofiei, nici prin discursul politic, nici prin conectarea la puterile spirituale, nici prin tatonările eseistice, nici prin instrumentele medicinei, nici prin incursiunile ingenioase şi pline de strălucire ale artelor vizuale, nici prin magia muzicii, dacă nicio astfel de cheie nu reuşeşte să descuie descrierea acelui ceva ce este doar intuit sau simţit ca entitate nedefinită şi cu toate acestea esenţială pentru viaţă, ei bine, poezia singură poate găsi atunci o rezolvare cât de cât mulţumitoare.

Este aceasta poate mai mult percepţia mea în legătură cu poezia, una care îşi are temeiul în practica de aproape patruzeci de ani în marginea teritoriilor ei mereu surprinzătoare, dar cu adevărat mi se pare că fiinţa umană poate regăsi în poezie o ultimă posibilitate de înţelegere a trăirii şi o ultimă nădejde de găsire a unui sens care îi este adesea refuzat sau pe care îl ratează mai mereu, din nerăbdare, din nepotrivire a lucrurilor sau pur şi simplu pentru că este – perfect natural, altfel – prea ocupată cu trăitul vieţii la nivelul zero şi cu plutirea pe valurile de speranţă.

Prof. psih. Vasile BAGHIU

Maestrul şi Acuarela...

La 70 de ani, Arcadie Răileanu este un artist care, în ciuda vârstei sale frumoase, are încă un aspect tineresc şi este întotdeauna activ. Cu un suflet blând şi în acelaşi timp romantic, într-o dimensiune a transfigurării lirice subtile, artistul rămâne un sentimental tandru, într-o declinare crepusculară a spiritului, unde melancolia este revărsarea unui incurabil visător.

Arcadie Răileanu este un artist conceptual care explorează în lucrările sale un univers lăuntric, în care pulsează întregul vocabular al sentimentelor care transfigurează realitatea, imprimându-i noi valenţe

şi semnificaţii, de o adâncă vibraţie poetică. Arta sa este sofisticată, putând fi descifrată, de cele mai multe ori, într-o cheie a limbajului non-convenţional, fiind mai mult cerebrală decât emotivă, dar având un farmec şi o valoare aparte.

Pictorul a găsit în natură, în ritmurile şi culorile sale, punctul de plecare pentru o cercetare interesată de dimensiunea emoţională. De remarcat că Răileanu nu lucrează direct în mijlocul naturii, *en plein air*, ci numai şi numai slujindu-se de resursele imaginaţiei, reperele vizuale reţinute de memoria sa funcţionând ca o arhivă exhaustivă de motive plastice perfect conservate şi aflate sub certă supraveghere raţională.

Pictează în principal cu acuarele, tehnică pe care reuşeşte să o stăpânească cu măiestrie, într-un registru de comunicare splendidă, cu atingerea anxioasă şi elegantă a penelului, prin asonanţe liniştite şi vibraţii dulci de culoare, tandre şi intangibile ca atmosferele care l-au inspirat.

O pictură palpitantă, incisivă, dinamică, dar totuşi intensă şi comunicativă, capabilă să surprindă şi să pună întrebări, construită pe o textură densă, precum o dantelă preţioasă, măiestrită din ceea ce captează privirea artistului şi pe care, cu ajutorul culorii, o ţese, o inventează, o recreează...

În căutarea de noi mijloace de expresie plastică, artistul a parcurs cu mare tenacitate toate tehnicile acuarelei, cu o cutezanţă care a mers până la temeritate, într-o cursă continuă de explorare a căilor care să exprime plastic universul său interior şi lumea înconjurătoare.

Fragmentările cromatice din acuarelele abstracte, cu o profundă valoare simbolistă, constituie poetica picturală a artistului, care ajunge la soluţii compoziţionale provocatoare, realizate cu ajutorul combinaţiilor abile de culori. Limbajul său expresiv sugerează privitorului o senzaţie emoţională în continuă expansiune. Fiecare partiţionare a lucrării este rezultatul unei alchimii de mişcare, forme, culoare, lumină care produce o secvenţă neîntreruptă de forţe energetice care se întrepătrund, într-un vortex de culoare în spaţiul limitat al hârtiei.

Pe scurt, Arcadie Răileanu este unul dintre marii acuarelişti şi maeştri ai culorii din pictura contemporană românească, recunoscut şi apreciat deopotrivă de iubitorii de artă şi de critica de specialitate, un artist întotdeauna autentic şi explicit, atent şi fermecător, pictural generos şi spontan, înzestrat cu o voinţă creativă liniară şi directă, descifrabilă şi transparentă.

Acum, la ceas aniversar, dorim să-i transmitem Maestrului Arcadie Răileanu multă sănătate, inspiraţie şi împliniri artistice, asigurându-l de calda afecţiune şi înalta noastră preţuire!

Ioan SEREDIUC

Lecţia de istorie ❐ Luna noiembrie ❐ Lecţia de istorie ❐ Luna noiembrie ❐ Lecţia de istorie

(urmare din pag. 15)

Rememorări nemţene

al revistei „Luceafărul”. Colaborări: „Cronica”, „Luceafărul”, „Tribuna” ş. a. Unul dintre organizatorii Colocviilor Naţionale de Poezie de la Neamţ. Alte cărţi: „Biblioteca din Nord” (antum); postume, îngrijite de poetul Adrian Alui Gheorghe: „Mesagerul”; „Tratatul de eretică”; „Fiara melancolică”; „Carnete maro, I-IV”; „Scene din viaţa poemului”; „Frig sau despre cum poezia ne-a furat moartea. Epistolar (1978-1990)” ş. a.

■ 27/1940 – n. **Ioan I. Scurtu**, la Dochia, Neamţ, absolvent al Liceului „Petru Rareş” din Piatra-Neamţ şi al Facultăţii de Istorie Bucureşti, profesor universitar, doctor, preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Istorice şi Arheologie (2007), membru al Consiliului Ştiinţific al A. O. Ş. din România. A fost director general al Arhivelor Naţionale, membru în Consiliul National al Istoricilor din România, de pe lângă Academia Română (din 1996). Onorat cu diverse ordine, diplome, titluri, cu premiul Academiei Române (1983), pentru „Viaţa politică din România. 1918-1944”; premiul „Gheorghe Brătianu” al Fundaţiei „Magazin istoric” (2003).

■ 28. 11. 1972 – n. **Valentin Andrei**, la Săvineşti, Neamţ, animator cultural, publicist, a absolvit Facultatea de Filozofie şi Jurnalism a Universităţii „Spiru Haret”. Din 1998, lucrează, la Centrul pentru Cultură şi Arte „Carmen Saeculare”. Debut cu articole şi cronici sportive, fiind nominalizat la prima ediţii a Galei Premiilor „Ioan Chirilă” (2002). A făcut parte din prima echipă a redacţiei Radio „Terra” (1992-1995). Este autor al volumului „Patruzeci de ani de Vacanţe Muzicale la Piatra-Neamţ” (2011). Colaborări: „Asachi”; „Antiteze”; „Ceahlăul”; „Mesagerul de Neamţ”; „Monitorul de Neamţ”; „Realitatea”; Radio România Cultural; TVR. Cultural.

■ 29/1875 – n. **Ioan Popa-Burcă**, la Piatra-Neamţ (d. 25. 05. 1937, Bucureşti), profesor, geograf, autor de manuale şcolare, publicist. A absolvit Liceul Naţional din Iaşi (1885-1893). Licenţiat în ştiinţe naturale, la Universitatea Bucureşti

Avionul de hârtie

În copilăria mea, într-o vară de demult, pe vreme de război, un tânăr pilot, Celu Bălan din Negreşti, a zburat cu un aparat de recunoaştere IAR 37 de pe aerodromul militar din Piatra, din dosul Pietricicăi, şi, aterizând pe şesul Dolheştilor, între Dobreni şi Negreşti, ne-a făcut tuturor ţâncilor adunaţi ca la iarmaroc plăcerea de a urca pe rând în carlinga avionului, pe postul mitraliorului. Ba încă, fiind eu fiul lui „Domvăţător", pe mine m-a înălţat şi m-a legănat în văzduh preţ de câteva minute.

De atunci am câştigat un interes statornic pentru aviaţie, cu toate că în adolescenţă visul de a deveni pilot mi-a fost brutal sfărâmat fiindcă sufeream de o uşoară miopie, dar mai ales pentru că proveneam dintr-o familie ciumată, de „duşmani ai poporului".

... Şi am ales, după sfatul strălucitilor mentori de la „Rareş", să urmez calea celor cinci generaţii de dascăli din neamul meu, care m-au precedat: am devenit, ca şi ei, învăţător.

Mărturisesc (spre oripilarea persoanelor disciplinate conform instrucţiunilor primite de sus) că, de-a lungul anilor numeroşi de profesorat, am urât (uneori pe faţă; de obicei, din pricini lesne de înţeles, doar în sine-mi), scriptologia.

În calitate de victimă timpurie a birocraţiei eterne din şcoala românească, prima învăţătură aspră şi de neuitat am primit-o de la o asistentă universitară de „metodică", persoană încă june, frumuşică şi destul de vioaie, dar profund alterată de credinţa ei nestrămutată în hârtii.

În anul terminal de studenţie, la mijlocul veacului trecut, trebuia să produc o „lecţie deschisă". (Aşa se chema. Acum sunt convins că s-a renovat, păstrând cu siguranţă acelaşi conţinut, dar cu denumire anglo-saxonă.)

Acea „lecţie deschisă", cea dintâi din anemica-mi „practică pedagogică", urma să ducă „Puiul", celebra schiţă a liricului Brătescu Voineşti, într-o clasă a cincea a unei instituţii şcolare cu înalt renume, din Capitală. Era o clasă de băieţi, vestită între studenţi, mai ales între studente, prin tortura iscusită pe care nişte prunci superdotaţi o aplicau cu sadism infantil victimelor, inclusiv celor din grupa studenţească numărul douăzeci şi trei, din care făceam parte, alături de nouăsprezece fecioare şi de trei băieţi rătăciţi în Eden.

Cu o zi-două înainte de întâmplarea cu pricina, urma să prezint „planul de lecţie", spre a fi văzut, corijat, comentat şi la urma-urmei refăcut da capo al fine după pohta dăscăliţei noastre, fiinţă pe cât de fotogenică tot pe atâta de teutonă.

Cu scrisul meu ilizibil, inventat anevoie după ce în copilărie fusesem luat la ţintă de un mitralior nebun, nu aveam nicio şansă în faţa asistentei; aşa că planul ce trebuia dus la control a fost conceput şi caligrafiat de fratele meu de cruce, Gică Radu, viitor profesor doctor şi scriitor, posesor al unei caligrafii miraculoase.

Impresionată de plastica greu egalabilă şi mai ales ţinând seama de conţinutul excelent al planului iscat de mintea strălucită a viitorului universitar, metodista nu m-a jumulit prea mult.

Lecţia cu tortura se anunţa, aşa cum mă aşteptam, dramatică. În ziua execuţiei, de pe coridorul impunătoarei şcoli din capitală, am auzit preludiul violent al caznei ce era menită să mă nimicească.

Înghiţitul în sec, leac verificat în viaţa-mi de nenumărate ori, m-a ajutat să trec teafăr peste pragul infernului auditiv ce mă întâmpina. În aceeaşi clipă, m-a lovit uşor în tâmplă o hârtie care s-a oprit cuminte, din zbor, la picioarele mele bântuite de cutremur.

Simţind cum se deschide pământul spre a mă înghiţi, am rămas înlemnit, cu ochii aţintiţi asupra hârtiei buclucaşe, un mic avion de hârtie.

... „Asta e" mi-a bubuit în cap, odată cu năvala sângelui, o amintire de demult. Şi, cu un fie ce-o fi asumat, m-am proţăpit soldăţeşte pe călcâie, pregătit să urlu ca la mahala ... Dar copiii aveau figuri atât de inteligente şi se bucurau atât de sincer de faptul că unul dintre avioanele aruncate de ei a lovit ţinta, încât nu mi-a rămas decât să mă aplec, să ridic de jos obiectul cu pricina, să-l înalţ spre tavan ca pe un trofeu de preţ şi să rostesc scurt, după modelul sergentului spartan care m-a căprărit în armată:

– Bună! ... ziua!!

Şi, în liniştea ce mi s-a părut ciudată, am întrebat cu o curiozitate puternic controlată de sinceritatea bine temperată:

– Care dintre voi a zburat cu un avion de război?

Tăcere deplină ...

– Nimeni? Atunci nu mă mir că habar nu aveţi cum este alcătuit un avion adevărat! Că ăsta ... am constatat cu o oarecare scârbă în ton, prefăcând jucăria într-un nemernic boţ de hârtie.

– De parcă dumneavoastră îţi fi zburat ... s-a îndoit prompt şi a ridicat strocul deşteptul clasei.

Mă prinsese şi trebuia să ripostez la rândul meu. Şi cum nu aveam decât o cale, am replicat tărăgănând:

– Păi da ... Am zburat ... Cu un avion militar, pe scaunul mitraliorului, în timpul războiului.

Adaosul cu războiul ar fi trebuit să fie de granit. Numai că îmi găsisem naşul. Isteţul de serviciu m-a pus la punct:

– Hă, hă! Mitralior cu ochelari!?

Pedeapsa lui Dumnezeu. Când spui jumătate de adevăr, ori minţi în continuare, ori porţi crucea mărturisind adevărul întreg. Aşa că:

– Nu purtam ochelari pe atunci. Eram cam de vârsta voastră ... S-a descoperit că am un început de miopie mai târziu, chiar când voiam să devin pilot. A trebuit să-mi aleg alt drum... care să-mi placă la fel de mult ca pilotajul...

Sinceritatea mea părea că îi impresionase. Şi repede, ca să nu-i scap din mână:

– Vreţi cumva să vă spun cum este alcătuit un avion de luptă?

– Vrem! Vrem! au fost de acord, cu strigăte, preopinenţii.

Mai departe, copiii m-au ascultat cu respiraţia tăiată. Dialogul m-a prins şi pe mine, aşa că, la pauză, dragii de ei m-au rugat în cor să mai trec prin clasa lor.

Aţi băgat de seamă, desigur, că planul de lecţie se dusese pe apa sâmbetei, fiindcă ceea ce reuşisem totuşi să încropesc pe tema legală, din proiectul admirabil întocmit de Gică, s-a mişcat în ultimul sfert din oră, cu viteza avionului cu reacţie ...

Asistenta, cum era de aşteptat, mi-a desfiinţat cu maliţie, punct cu punct, invenţia; totuşi, circumstanţele fiind evident atipice, m-a iertat pe jumătate, mai ales când i-am mărturisit că îi admiram pe aviatori şi zburasem o dată, în pruncie.

La întrebarea sa capitală despre ce aş fi făcut dacă nu eram informat cât de cât în legătură cu aviaţia, am greşit ca de obicei şi am rugat-o frumos să-mi dea dumneaei soluţia salvatoare, fiind eu sigur că o are la îndemână.

Eşti puţintel isteţ şi foarte obraznic! Ai toate şansele să zbori toată viaţa pe avionul tău de hârtie! a finalizat domnia sa, scurt şi tăios, analiza „lecţiei deschise".

Şi, pentru că pe atunci nu se acordau note, ci calificative, m-a miluit cu un „suficient" de care aveam mare nevoie.

... Şi vreme de patruzeci de ani, străbătuţi într-o poveste cu multe spectacole feerice dăruite de fantasticii mei elevi, am zburat într-una.

Şi m-am trudit cu îndărătnicie să rămân aşa cum m-a descris asistenta de metodică, acum trei sferturi de veac: puţintel isteţ şi foarte obraznic, pilot norocos şi fericit pe mirabilul meu avion de hârtie!

Mihai-Emilian MANCAŞ

Lecţia de istorie ❐ Luna noiembrie ❐ Lecţia de istorie ❐ Luna noiembrie ❐ Lecţia de istorie

Rememorări nemţene

(1896). Titular la Liceul „Mihai Viteazul" (din 1897). Concomitent, asistent la Institutul de Fiziologie al Facultăţii de Ştiinţe (1904-1905) şi la Muzeul de Istorie Naturală (1905-1924). Manuale didactice: „Atlasul geografic pentru şcolile secundare"; „România şi ţările locuite de români"; „România (1866-1906)"; „Harta agronomică a României". Autor al hărţilor murale ale continentelor şi ale României Mari.

■ 29/1949 – n. **Gheorghe Hibovski**, la Dumbrava Roşie, Neamţ, poet, autor dramatic, regizor, absolvent al Universitatea de Arte „George Enescu", Iaşi, (2008). După cursurile liceale, a practicat diverse îndeletniciri (1970-2006): în domeniul spectacolului teatral (sufleur, regizor, instructor artistic, la casele de cultură Bicaz şi Piatra-Neamţ, profesor la Şcoala de Arte, a scris scenarii, caiete de regie si scenografie şi a interpretat mai multe roluri; a iniţiat proiecte culturale (Teatrul de Iniţiere „Act" şi Festivalul de Teatru „Yorick", Teatrul de Joaca, Teatrul „Tandem"). A primit Premiul pentru proză la Concursul „Mihail Sadoveanu" (1982).

Membru al U. S. (2011). Cărţi: „Cloaca maxima"; „Circus maximus"; „Viclenii de păsărar"; „Descreieraţii"; „Pisica năzdrăvană!"; „Parcul Libertăţii"; „Caiet de dramaturgie, I-IV"; „Teatrul şi principiile lui generatoare"; „Om şi mască".

■ 30/1860 – n. **Vasile Morţun**, la Roman (d. 3. 08. 1919, Bahna, Roman). Absolvent al Şcolii Nr. l din Roman, al Institutul Academic Iaşi, al Facultăţii de Litere, Sorbona. Membru fondator al cercului socialist şi al revistei „Dacia viitoare" (Paris), continuată la Bruxelles. La Iaşi, conduce Revista „Contemporanul"; împreună cu I. Nădejde, scoate „Critica socială" şi „Revista socială". A înfiinţat gazeta „Muncitorul", organ al mişcării socialiste. Deputat de Roman. Intră în Partidul Liberal (1899), vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor (1902), Ministru de Interne (1914-1916).

Maria Hibovski: „Fiecare om care intră în viaţa noastră are ceva important de dăruit!”

O discuţie cu Maria Hibovski este o lecţie profundă. Pentru că Maria devorează viaţa şi viaţa o devorează pe ea. Inteligentă, delicată, sensibilă, dar în acelaşi timp dotată cu o voinţă de fier, mută munţii din loc pentru a-şi îndeplini planurile. Este de o sinceritate care taie în carne vie până la os.

Dacă ar fi să radiografiem profesional doar ultimii cinci ani, a onorat scena cu şase spectacole la Teatrul Tineretului: spumoasă în „Dar... ce-aţi crezut?!” (regia Tudor Tăbăcaru), dezinvoltă în „Visătorul” şi „Amintiri” (Ada Milea), remarcabilă în „Feminin” (Eugen Jebeleanu) şi „Ghid de supravieţuire” (Cristi Avram) şi dramatică în „Viitorul din trecut” (Clemens Bechtel). Plus „Urăsc femeia”, a lui Gheorghe Hibovski cu Teatrul Tandem.

Copiii talentaţi o adoră în calitatea ei de profesor de actorie la Centrul de Cultură „Carmen Saeculare”, unde în ultimii cinci ani a făcut 10 spectacole diferite pe grupe distincte de vârstă. Să nu uităm că a coordonat Teatrul de Joacă la Biblioteca Judeţeană, iar în prezent este şi director executiv şi actriţă la Teatrul Tandem.

– *Care a fost primul moment în care v-aţi simţit actriţă?*

– Dacă este să vorbim despre dorinţa de a te arăta, de a te exhiba, cred că aveam vreo 6-7 anişori când făceam tot felul de scenuţe în faţa blocului, iar mai apoi la Casa de Copii, unde am crescut un număr de ani, făceam spectacole de una singură. Puneam un cearşaf dintr-un colţ într-altul, învăţam poveşti pe de rost de la pick-up şi apoi jucam eu toate rolurile: mai întâi eram Făt Frumos, apoi Ileana Cosânzeana şi aşa mai departe. Dar niciodată n-am catalogat asta ca artă, n-am gândit că asta înseamnă să fii actriţă... Dar nu mi-am dorit să devin acriţă până nu l-am întâlnit pe soţul meu şi am renunţat la muzică.

Primul rol a fost într-un spectacol al soţului meu, de fapt aveam vreo trei roluri, în care m-am simţit extraordinar. Era în 1981 şi am mers în tur-

Maria şi Gheorghe Hibovski

neu în toată ţara cu acel spectacol, cu doar trei oameni în trupă, care ţineau o sală plină de 500-600 de copii, fără microfoane, totul live.

– *V-a incomodat faptul că sunteţi o femeie frumoasă?*

– O să râdeţi, dar eu niciodată nu m-am considerat frumoasă. Ba dimpotrivă, şi ştiu şi de unde vine povestea. Eu am avut o soră care era cu un an şi jumătate mai mare ca mine şi care a murit la vârsta de zece ani. Şi până a ajunge noi la Casa de Copii toată familia mea a iubit-o pe ea, eu fiind considerată „băieţoasa”. Şi asta pentru că eram extrem de energică, toţi copacii erau ai mei, nu aveam astâmpăr. Pe când ea era fetiţa frumoasă, blondă, rotundă la faţă, cu chip de înger. Emana căldură, pe când eu, cu strungăreaţa mea şi cu părul tuns scurt, emanam o agilitate de animăluţ neîmblânzit. Acum îmi spun că ea e îngerul meu păzitor şi mă veghează. Dar în copilărie, având această comparaţie în ea şi în preajma familiei, m-am considerat mai puţin frumoasă şi am rămas cu această idee. Abia mai târziu, după 30 de ani am început să fac tot ce pot să fiu feminină şi să-mi pun în valoare această latură. Dar, paradoxal, eu nu m-am considerat niciodată o femeie frumoasă. Mai degrabă o femeie interesantă şi care are o anumită carismă.

Este adevărat că în această materie am standarde foarte înalte. Iar societatea impune un anume fel de frumuseţe: cea decorativă. Ca exemplu, dintre actriţe, le apreciez foarte mult din acest punct de vedere pe Charlize Theron şi Sharon Stone. Meryl Streep este totală...

– *În traiectoria dvs. există vreun moment pe care n-aţi fi vrut să-l trăiţi?*

– Dacă este să vorbesc de viaţa particulară şi nu de cea profesională, este povestea cu sora mea. Aş fi vrut să nu se întâmple. Dar, faptul că am crescut la Casa de Copii nu este vreun impediment pentru mine… Acolo am învăţat disciplina, acolo am practicat gimnastică artistică, handbal, volei, atletism de performanţă. Apoi am făcut muzică foarte multă, am învăţat să cânt la mandolină. Acolo mi s-au dezvoltat spiritul artistic şi cel didactic şi, deşi era problemă de supravieţuire, s-a dezvoltat şi generozitatea. Pentru că noi eram multe fete în clasă şi tot ce aveam eu împărţeam cu ele.

– *Dincolo de a fi actriţă mai există ceva ce contează în momentul de faţă?*

– Întotdeauna o să conteze muzica. Chiar am în plan un album de colinde, vreau să reiau două melodii rock (am cântat la un moment dat într-o trupă de rock) şi două piese de muzică populară. Muzica este în sufletul meu şi m-a ajutat foarte mult şi în actorie. În spectacolele montate cu soţul meu aveam de cântat, şi nu puţin. La fel şi la Teatrul Tineretului.

– *Până unde merge posibilitatea dvs. de dedublare? Mai simplu: vi s-a întâmplat să scăpaţi personajul din mână şi să uitaţi că sunteţi actriţă?*

– De multe ori am analizat acest aspect, şi mai ales în deplasările cu săli pline, am avut momente în care jucam, mă dedublam, realizam că joc, că sunt actriţă, dar că am o putere formidabilă să ţin în mână o sală cu atât de mulţi oameni.

Cu doi, maxim trei oameni pe scenă. Dar să ajung să rămân în personajul acela mai mult decât e cazul, sau cum au fost situaţii cu actori celebri care s-au transpus atât de mult încât au luat-o razna... nu e genul meu. Eu am făcut de fiecare dată translaţia altfel: am înţeles personajul cumva şi l-am adus la mine cu tot ce am eu, astfel încât să fie adevărat. Mi-a fost întotdeauna frică de fals, de teatral, de aceea am încercat la fiecare rol să nu mă repet. Şi să nu mă plafonez cum văd în jurul meu cazuri, pentru că plafonarea şi autopastişarea te aduc la a nu mai vrea nimic, la a face lucrurile la fel, la a nu mai conta cum este şi atunci unde mai e arta.

– *Deci există actori care sunt „aceeaşi” în roluri diferite?*

– O, daaa... gândiţi-vă puţin: chiar şi cei mai mari actori, ei sunt cumva la fel... Să-l luăm ca exemplu pe Robert de Niro – are un singur tipar. Dustin Hoffman este unul dintre singurii actori care, din punctul meu de vedere e histrionic de-a dreptul, pentru că putea face tot felul de roluri. Şi Jim Carrey, deşi a fost băgat în faţă cu tot felul de roluri de strâmbăcioşi, are nişte roluri extraordinare de dramă, cântă şi dansează formidabil, adică poate fi orice.

Eu încerc şi spun „da” tuturor propunerilor. Fac şi reclamă la ochelari sau parfum – am pe internet trei clipuri la trei parfumuri diferite, astfel încât să nu semene nici unul cu celălalt, fiind creaţia mea 100%.

– *Care a fost cea mai importantă „întâlnire” din viaţa dvs.?*

– Categoric, cu soţul meu. Dar dacă o luăm cu începutul, şi cu părinţii mei a fost o întâlnire. Dincolo de moştenirea genetică, ei, vrei, nu vrei, te influenţează. Uneori în bine, alteori e posibil să fie mai puţin bine. Pentru că părinţii vin cu iubirea necondiţionată şi poate că îţi vor binele, dar binele acela poate fi al lor, nu şi al tău. Şi întâlnirea cu Casa de Copii şi tot sistemul acela au însemnat ceva pentru mine... Eu cred că fiecare om care intră în viaţa noastră are ceva important de dăruit. Dar dincolo de oricine rămâne soţul meu, cu care, iată sunt împreună de 29 de ani.

– *Cum se explică această aplecare insistentă de a dărui copiilor din arta teatrală?*

– Cred că vine tot din copilărie şi tot din faptul că am crescut la Casa de Copii şi din dorinţa de a dărui celor care n-au avut. Eu nu am avut parte de cursuri de teatru la şcoală şi mi-a lipsit modul acesta organizat şi empatic şi preocuparea pentru dezvoltarea personală a copilului. Eu asta încerc. Bineînţeles organizăm şi spectacole, unii elevi de-ai mei de-a lungul anilor au devenit actori, regizori de film, de teatru... dar în primul rând au devenit oameni… În plus eu iubesc nespus copiii, sunt topită când îi văd. Doisprezece

→

Performanţe de nivel european la Colegiul Naţional „Calistrat Hogaş”

În luna octombrie a anului 2020, Colegiul Naţional „Calistrat Hogaş” din Piatra-Neamţ a obţinut **Certificatul European de Calitate** pentru rezultate deosebite în proiectele eTwinning: „*Code the Future”,* coordonat de doamna profesoară Nadia Cârcu, şi „*De la Terre à la Lune: journaux de bord 2020”*, coordonat de doamna profesoară Alina Baluş. Astfel, eforturile cadrelor didactice, ale elevilor şi şcolii au fost recunoscute la cel mai înalt nivel european.

În plus, Colegiul Naţional „Calistrat Hogaş”este singura şcoală din judeţul Neamţ care a fost recompensată pentru a doua oară cu **Certificatul de şcoală eTwinning 2020-2021**, din cele 77 şcoli din Romania şi cele 2139 şcoli europene, pentru activitatea depusă în spaţiul eTwinning. Pe data de 15 octombrie 2020, colegiul a primit placa oficială cu însemnele eTwinning şi scrisoarea oficială de la reprezentantul Comisiei Europene, dl Mariya Gabriel, comisar pentru inovare, cercetare, cultură, educaţie şi tineret.

eTwinning este parte a Erasmus+, Programul UE pentru Educaţie, Formare, Tineret şi Sport şi oferă personalului didactic (profesori, directori, bibliotecari, etc.) ce activează în şcolile din ţările europene participante o platformă de comunicare, colaborare, demarare proiecte şi schimb de informaţii, pe scurt, un spaţiu în care să simtă că fac parte din cea mai palpitantă comunitate educaţională din Europa.

CNCH a derulat, în ultimii ani, peste 15 proiecte, pentru care a obţinut zece certificate, din care trei European Quality Label şi şapte National Quality Label. Statutul de Şcoală eTwinning a putut fi atins în urma parcurgerii unui traiect de dezvoltare, cu etape care au putut fi evaluate obiectiv. Nu a fost o competiţie, ci mai mult un proces de evoluţie.

Certificatul de Şcoală eTwinning a fost lansat prima oară în 2017, cu intenţia de a recunoaşte şi recompensa implicarea, angajamentul şi devotamentul eTwinnerilor, precum şi a echipelor de profesori şi directori din aceeaşi şcoală.

Prof. Gianina BURUIANĂ

Maria Hibovski: „Fiecare om care intră în viaţa noastră are ceva important de dăruit!”

Ani am lucrat şi la grădiniţe, ieşeam epuizată de acolo, mă dăruiam cu totul, eram de vârsta lor, în mintea lor.

– Clemens Bechtel şi ultima piesă montată la Teatrul Tineretului, „Viitorul din trecut”...

– A fost o întâlnire nemaipomenită cu acest regizor, apropo de întâlniri. Atâta blândeţe, atâta inteligenţă şi înţegere la un om, mai rar. Şi neamţ! M-am ataşat extraordinar de el, chiar acum două zile am vorbit cu el şi mi-a arătat mormântul soţiei, care a murit de cancer. Scena pe care o fac eu în piesă la un moment dat este extrasă chiar din viaţa lui. S-a stabilit o relaţie specială între noi şi repet, pentru un neamţ este uimitor. Bine, despre mine, numerologic se spune că am trăit într-o viaţă anterioară în Germania.

Noi am făcut primele întâlniri pe Zoom. Eu în şcoală n-am făcut engleză, ci doar rusă şi franceză. Ştiu engleză din muzică, din filme, dar deşi nivelul meu nu este grozav şi nici Clemens nu ştie română foarte bine, a fost acea chimie, deşi nu ne vedeam decât printr-un ecran. La asta a contribuit şi faptul că eu de felul meu sunt un om deschis, nu mă ascund, nu încerc să-mi ascund trecutul şi încerc să fiu un exemplu pentru ceilalţi, pentru că nu e puţin lucru dacă priveşti de unde am venit şi unde am ajuns. Clemens a dezgropat cumva povestea mea din trecut şi evident că l-a sensibilizat, astfel că mereu mă întreba dacă nu mă jenează faptul că o spun oamenilor. Dar pentru mine a fost uşor terapeutic s-o dezvălui, pentru că într-adevăr povestea cu sora mea încă este o micăă traumă, şi de fiecare dată când vorbesc despre ea mă mai eliberez încă un pic.

Îmi doresc din suflet ca Clemens să revină şi să să mai facem o piesă şi e posibil ca asta să se întâmple.

– Aveţi cumva nostalgia teatrului în forma lui clasică sau vă simţiţi confortabil şi în formele lui mai moderne?

– Mă simt confortabil în orice formă de teatru. Sunt deschisă la orice provocare, la orice experienţă. Îmi place şi dramaturgia clasică – pentru mine Cehov este un Dumnezeu, l-am iubit cel mai mult. Îmi place şi Shakespeare, dar acea zonă a dramaturgiei ruseşti o simt foarte adânc în mine. Dar dincolo de asta vreau să fac orice.

– Teatrul Tandem a împlinit vârsta de 25 de ani. Ce urări îi faceţi?

– Aaaa, să fim sănătoşi! Practic Tandem suntem eu şi soţul meu şi vreau să fim sănătoşi să putem face şi alte lucruri aici în sălita asta. Noi am mai făcut o sală la Biblioteca Judeţeană, prin bunăvoinţa domnului director Bostan, care apoi a fost închisă de ISU. Din acel moment ne-am zbătut pentru un sediu şi am reuşit. Acest spaţiu al Teatrului Tandem, unde era o centrală termică dezafectată, cu şobolani, cu cazane, cu pereţi uzi, cu coş de fum găurit – eu l-am făcut în proporţie de 80%, ajutată de sponsori. În trei ani am făcut ceea ce se vede. De restul s-a ocupat soţul meu. Noi vrem ca aici să fie o efuziune de artă şi cultură: de la pictură, la muzică, la teatru şi orice formă de manifestare artistică. Vreau să facem săptămâna Teatrului Tandem şi să punem în scenă toate cele cinci minispectacole pe care le avem pentru adulţi, să le şi filmăm, să aducem televiziuni. Să facem apoi şi teatru de amatori, cum făceam la Teatru de Joacă sau la Casa de Cultură, cu oameni ca dvs., de această vârstă, care vor să iasă din ei, care vor să se depăşească.

Şi îmi doresc ca Teatrul Tandem să aibă ani mulţi înainte, cu noi sau fără noi. Vreau ca alţii după noi să continue, să meargă mai departe.

– Ce înseamnă fericirea pentru dvs.?

– Pe plan profesional, asta, ce v-am povestit până acum. Pe plan personal, să mă uit la un serial bun, să-mi gătesc, să iubesc, de la soţ, până la copil, până la floare, până la fluture; iubesc păsările de mor. Dacă o fi să mă reîncarnez aş vrea să devin pasăre pentru că mi se par atât de libere şi frumoase. Cred în Dumnezeu care este în tot şi în toate şi mă rog la îngerii mei.

A consemnat Gianina BURUIANĂ

2020 – Anul omagial al pastoraţiei părinţilor şi copiilor

• Pastoraţia şi filantropia creştină în vremea pandemiei

Ca în fiecare an, la începutul lunii noiembrie, în zilele de 2 şi 3 noiembrie 2020, Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca a organizat Simpozionul Internaţional de Teologie, Istorie, Muzicologie şi Artă. Desfăşurată exclusiv on-line, ediţia din acest an a avut ca temă *Pastoraţia şi filantropia creştină în vreme de pandemie: şansă, povară sau normalitate identitară?*

Simpozionul se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării, de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a anului 2020 drept „Anul omagial al pastoraţiei părinţilor şi copiilor” şi „Anul comemorativ al filantropilor ortodocşi români”, făcând parte din suita de manifestări ştiinţifice ale facultăţii, proiectate pentru anul universitar 2020-2021.

În ciuda distanţării fizice, participarea la simpozion s-a dovedit a fi foarte numeroasă şi fructuoasă, adunând, în mediul virtual, peste 100 de persoane (ierarhi, profesori universitari, doctori în domeniul teologiei) din ţară şi străinătate (Belgia, Cipru, Columbia, Grecia, Kenya, SUA.).

Dintre temele prezentate în cadrul simpozionului amintim: *Pandemii relatate în Vechiul Testament, Vremea pandemiei convertită într-o viaţă trăită în duh de pocăinţă şi de smerenie, Principii ale Logoterapiei în pastoraţia persoanelor aflate în situaţii de criză. Persoane cu depresie datorată Covid-19 şi familiile lor, Quintus Septimius Florens Tertulian – Rugăciunea „fortăreaţă a credinţei”, Euharistie la vreme de pandemie: cateheza euharistică în contextul comorbidităţilor mediatice, Rugăciunea specială în vreme de pandemie: o analiză din perspectiva limbajului bisericesc, Slujind „Taina Aproapelui” în perioada pandemiei. O mărturie din interior, Ce faceţi voi mai mult? Despre răspunsul la interferenţa politicului în viaţa Bisericii în contextul pandemiei, Comunicarea Bisericii în pandemie. O resursă nedeplin folosită, Din vremea molimei, Reacţia instituţională a Bisericilor Ortodoxe în faţa crizei Covid-19, Predarea muzicii bisericeşti în mediul online: provocări, dificultăţi, soluţii!,Pandemia – şansă şi motiv pentru predicarea Evangheliei lui Hristos, Potopul biblic „pedagogie divină” (tace Dumnezeu în timpul pandemiei?), Viaţa, moartea şi viaţa de apoi în Cartea lui Daniel, Un remediu psalmic pentru boală şi suferinţă (Psalmul 40,1-3) – perspective rabinice şi patristice, Predarea teologiei online? Provocări, posibilităţi, limite, Misiunea tinerilor şi a adolescenţilor într-o lume tehnologizată, Este posibilă pastoraţia tinerilor în era digitală?, Educaţia religioasă, factor de echilibru în contextul pandemiei, Comunicarea dintre părinţi şi copii: demersuri educaţionale în timpul pandemiei, Efectele nefaste ale pandemiei asupra vieţii de familie. Abordări pastorale, Iubirea dumnezeiască – temeiul filantropiei creştine, Imaginea unei pandemii. Izvoare narative referitoare la Ciuma lui Iustinian, Sindromul de stres posttraumatic la asistenţii medicali, în contextul pandemiei, consideraţii interdisciplinare, Izolarea creştinului bolnav de Covid-19: viaţă de chilie* etc. Acestea au răspuns problematicii şi au dus la concluzii precum: întoarcerea către cumpătare şi către conştientizarea unei purtări de grijă a lui Dumnezeu faţă de lume; educaţia în general, fără educaţie religioasă, este grav amputată şi va avea consecinţe dezastruoase la nivel personal şi comunitar; filantropia făcută în această viaţă are consecinţe veşnice; pandemia a generat, la nivelul societăţii, o teamă cvasi-generalizată; în lipsa fricii de Dumnezeu, în sufletul omului se infiltrează o serie de alte frici (frica de boală, frica de moarte, frica de aproapele, frica de Împărtăşanie etc.); propovăduirea on-line este o mare provocare pentru Biserică (pentru o receptare bună din partea tinerilor, Biserica trebuie să ţină cont de următoarele aspecte: să nu blameze aprioric ceea ce tinerii apreciază; să ţină cont de faptul că nu toţi tinerii sunt nativi digitali şi că nu toţi au apetit pentru aşa ceva; să nu evite întrebările care vin din partea tinerilor, chiar întrebările incomode; să cunoască lumea tinerilor, de aceea e nevoie de preoţi pregătiţi special pentru activităţile cu tinerii), să fie discretă şi non invazivă.

În cadrul manifestării ştiinţifice, pe pagina web a facultăţii (http://ot.ubbcluj.ro/), a avut loc o expoziţie personală retrospectivă de pictură şi gravură *Răstigniri şi troiţe*, semnată de prof. univ. dr. Marcel Muntean, de la secţia Artă Sacră a facultăţii de teologie.

Dr. Mihai FLOROAIA

Despre necesitatea alfabetizării religioase în şcoală

În ultimii ani am predat filosofia într-un liceu de stat în România şi am făcut catehism cu copii dintr-o parohie din Elveţia. Am experimentat deci ce înseamnă să predai informaţii într-un conţinut de stat şi ce înseamnă să te ocupi de formarea spirituală a copiilor. Avantajul catehismului făcut în curtea bisericii, şi nu în şcoală, este absoluta libertate în raport cu sistemul educaţional, nu ai programe şcolare, nu verifică statul ce informaţii dai şi nici nu trebuie să îi evaluezi pe copii. Totuşi, catehismul e diferit de ora de religie, pentru că scopul catehismului este aprofundarea credinţei, în timp ce scopul orei de religie este să ofere cunoştinţe legate de identitatea religioasă de pe teritoriul unei ţări. La fel cum statul a decis că e important să înveţi munţi şi râuri şi prin ce oraşe trec ele la şcoală, şi nu în excursie cu părinţii, la fel, programa religioasă vizează obţinerea de noţiuni clare şi distincte despre identitatea religioasă, utile în formarea culturală a copiilor. Miza orei de religie e să dea un abc prin care copii să poată înţelege acest aspect al societăţii.

Atât timp cât religia se face în şcoală şi nu în biserică ea are ca scop principal să dea cunoştinţe, să formeze o cultură generală în acel domeniu şi nu să insufle credinţe şi comportamente. Ori dacă o materie se ocupă cu predarea cunoştinţelor, aceste cunoştinţe trebuiesc evaluate conform unor criterii epistemice. Ora de religie nu evaluează comportamente morale şi nici gradul de credinţă, dar poate foarte bine să aprecieze gradul de cunoştinţe la care a ajuns elevul în semestrul respectiv. Că nu există tip de cunoştinţă pe lumea aceasta care să nu formeze şi caractere este o altă discuţie, care se aplică şi la filosofie, dar şi la matematică şi fizică. Nu poţi vorbi despre filosofia politică a lui Aristotel fără să sugerezi că împlinirea omului nu se poate face decât în relaţie cu alte fiinţe umane, la fel cum, nu poţi vorbi despre Predica de pe munte fără să presupui că ea ar trebui şi să structureze comportamente.

În fapt, chiar dacă religia este predată confesional şi nu e obligatorie, situaţia orei de religie este comparabilă cu situaţia filosofiei la clasele de real şi tehnice căreia i se acordă aceeaşi 1 oră pe săptămână, mai exact extrem de puţin spaţiu/timp pentru a preda cunoştinţe temeinice în orice domeniu. Statul, în mărinimia lui epistemică, a decis ca în cadrul anilor de educaţie, elevilor să le treacă pe lângă ureche nume cum ar fi Aristotel, Platon, Ioan Gură de Aur sau Maxim Mărturisitorul. Totuşi, elevii şi părinţii sunt înclinaţi să nu dea importanţă materiilor cărora statul, prin Ministerul Educaţiei, decide să nu le dea prea mult spaţiu, de aici şi ideea că la filosofie, religie sau educaţie civică toată lumea trebuie să obţină note mari. La această imagine contribuie şi opinia unora potrivit căreia ora de religie sau de filosofie se ocupă cu formarea spirituală a copiilor şi se adresează sufletului. A prelua aceasta opinie înseamnă a condamna aceste discipline la marginalitate, loc dedicat oricăror activităţi spirituale în ziua de azi. În Germania un elev poate opta să dea bacalaureatul la religie, unde va fi evaluat şi notat conform criteriilor programei. Această opţiune nu face din tinerii nemţi oameni mai credincioşi decât alţi tineri din Europa şi nici automat oameni mai buni, face însă din ei oameni mai educaţi, mai cultivaţi şi în ultimă instanţă, cetăţeni mai buni, căci acesta este scopul şcolii obligatorii. Şcoala este locul care dă instrumente minim necesare pentru traiul în societate, unde trebuie să îţi câştigi existenţa, să îţi plăteşti impozitele şi să respecţi legile, pe scurt să te descurci într-un spaţiu predefinit lingvistic şi cultural.

Una dintre problemele serioase ale societăţii europene în ziua de azi este rata mare a analfabetismului religios, adică a lipsei de educaţie elementară legată de subiecte religioase. Analfabetismul religios produce la rândul său intoleranţă şi xenofobie legate de toţi cei care, întâmplător, nu provin din aceleaşi medii culturale ca noi. Islamofobia şi antisemitismul sunt cel mai adesea corelate cu incapacitatea de a aprofunda propria tradiţie religioasă. Un om care îşi cunoaşte (atenţie, nu spun crede, ci cunoaşte) tradiţia religioasă din care provine nu se va teme de o altă tradiţie religioasă, pentru că are instrumentele necesare să descifreze ce înseamnă o tradiţie religioasă şi în ce măsură ea influenţează comportamente. De asemenea, analfabetismul religios produce fundamentalism, căci fundamentalismul religios este o opţiune pentru acei care nu au înţeles diversitatea internă confesională şi istorică a unei tradiţii religioase. Fundamentalismul şi intoleranţa religioasă nu sunt doar probleme ale diverselor religii, ci sunt probleme sociale, care afectează vieţile fiecăruia dintre noi.

Indiferent dacă crezi sau nu în Dumnezeu, este inacceptabil să nu faci diferenţa între Noul şi Vechiul Testament, să nu recunoşti o statuie a Fecioarei Maria într-un muzeu sau să confunzi o icoană a lui Iisus cu Maica Domnului şi cu Ioan Botezătorul cu o reprezentare a Sfintei Treimi

Despre necesitatea alfabetizării religioase în şcoală

(caz la care am fost martoră). Educaţia religioasă în şcoală are menirea să alfabetizeze religios, în timp ce bisericilor le revine sarcina de a se ocupa de formarea duhovnicească. Şi tocmai de aceea, ora de religie e în mod paradoxal mai utilă celor proveniţi din familii ateee şi agnostice decât copiilor care merg oricum în fiecare săptămână la biserică. Ori, dacă Ministerul Educaţiei nu înţelege acest lucru nu face decât să îşi submineze propria vocaţie.

Generaţia care decide aceste măsuri e majoritar formată în timpul comunismului, adică, e generaţia celor care nu au avut parte de educaţie religioasă şi prin urmare cred cu sinceritate că mersul la biserică (şi prin urmare la ora de religie) e aşa ceva corelat cu sentimentalism dulceag. Lipsa educaţiei religioase în 45 de ani de comunism nu a anihilat credinţa, dar a transformat-o în ceva vag producând o generaţie care crede că e ceva acolo, fără să ştie exact ce, cum sau de ce. E generaţia care stă la coadă la moaşte pentru că acesta e singurul sacru tangibil la care are acces. În lipsa unei cunoaşteri a conţinutului credinţei, creştinismul a rămas un sentiment interior care combină paradoxal superstiţiile cu pietatea faţă de preoţi, aceşti administratori ai harului pe pământ, cu care ar fi util să te pui bine, căci, nu se ştie niciodată. În condiţiile în care această generaţie a considerat că religia este treaba preoţilor şi că treaba ei este să afişeze o pietate afectată în puţinele dăţi pe an când trec pe la biserică, decizia să noteze orele de religie apare firească, pentru că, nu-i aşa, religia nu are nimic de-a face cu intelectul şi înţelegerea lumii în care trăim?

Totuşi, fără o minimă cultură creştină e greu să pricepi istoria Europei din antichitate până în secolul al XIX-lea, nu vei aprecia istoria artei până cam tot până acolo, nu vei pricepe nici filosofia evului mediu, dar nici măcar pe Iluminişti, pentru că majoritatea curentelor ideatice europene au apărut ori datorită creştinismului, ori

împotriva lui. Dacă nu ştii nimic despre forţa dogmelor şi a ereziilor, nu vei putea pricepe bine nici măcar comunismul. A vorbi despre Europa de astăzi fără a intra în mecanismele intime ale creştinismului, în matricea căruia s-a format, e ca şi cum ai scrie o istorie a Ierusalimului în care să nu faci nicio referire la iudaism sau ca şi cum ai încerca să înţelegi istoria Orientului Mijlociu fără islam. Suntem cu toţii influenţaţi cultural de cultura religioasă a spaţiului nostru geografic, indiferent dacă alegem să credem sau nu, dacă ne definim prin identitatea religioasă sau împotriva ei, de aceea, o înţelegere critică a tradiţiei religioase e esenţială în formarea noastră umană.

Credinţa e o chestiune de alegere individuală, în sensul în care poţi să ştii tot ce înseamnă teologie şi istorie creştină, dar să nu crezi în Dumnezeu. Invers însă, nu se poate cu adevărat. Nu poţi să crezi în Dumnezeu sau în transsubstanţiere, dar să nu ştii de fapt în ce crezi. Când am ajuns în Elveţia, şi i-am auzit pe colegii mei cum citau din Biblie m-am simţit profund jenată. Nu îmi sugerase nimeni că citesc ceva din Vechiul Testament, mi se repetase că este de datoria mea de creştin să mă rog, să postesc, să citesc acatistul X şi poate Patericul, dar nu mi-a zis nimeni că în formarea mea intelectuală şi umană intrau şi lecturile biblice. Apoi, în Orient, m-am simţit din nou extrem de prost că habar nu aveam care e distincţia între copţi, melchiţi şi maroniţi şi mai ales cât de mult seamănă ei liturgic şi cultural cu ortodocşii. Până atunci nu înţelesesem de ce ortodocşii apar sub eticheta de biserici orientale. În multe medii din România când vorbesc despre creştinii din lumea arabă, sunt întrebată dar, ce arabii nu sunt toţi musulmani? M-am apucat să citesc teologie creştină şi cărţi din Biblie, în momentul în care am înţeles că Leviathanul lui Thomas Hobbes este o reinterpretare a multor texte biblice şi că naşterea subiectul modern cartezian are de-a face cu educaţia iezuită a lui Descartes. Este vorba despre cunoştinţe care te ajută să înţelegi isoric, politic şi cultural bucata de spaţiu-timp în care trăieşti şi nu de adevăruri de credinţă. Şi de aceea am simţit de datoria mea să explic copiilor la catehism cum să caute un citat în biblie (e o activitate care îi distrează foarte tare) că Iisus era evreu şi mergea la sinagogă sau că sacrificiul cerut lui Avraam este o prefigurare a sacrificiului hristic şi nu gestul sadic al unui părinte fanatic.

Einstein remarca ironic într-o discuţie cu o doamnă din lumea bună care îi ceruse să explice teoria relativităţii pe scurt, că nu poţi explica cum se face pâinea dacă interlocutorul tău nu ştie ce este aceea făină. Tot aşa, discuţiile decente între un credincios şi un necredincios necesită un minim grad de cultivare al ambelor părţi, altfel discuţia este ratată înainte să înceapă. La asta ar trebui să vegheze educaţia religioasă, să dea făină celor ce cred, să ştie în ce cred şi celor ce nu cred, să ştie în ce nu cred. Aceasta nu este doar treaba comunităţilor religioase, pentru că ei pot să ofere educaţie doar pentru cei care vin direct să le ceară acest lucru. Aceasta este treaba statului căci dacă statul nu oferă o formare de bază legată de noţiuni religioase, atunci credincioşii şi necredincioşii se vor trezi într-un dialog al surzilor, care nu va face decât să adâncească falia socială dintre ei. După două generaţii ne vom trezi atât de diferiţi că nu se va mai găsi nici un mediator între cele două grupuri. Şi aceasta este o problemă socială gravă, căci nu poţi visa la un bine comun când fiecare trăieşte în enclava lui.

Capitalismul ne învaţă că trebuie să facem alegeri educate şi că e responsabilitatea cetăţeanului să aleagă informat, individul alege deci dacă să aparţină unei comunităţi religioase sau nu, dar este treaba statului să asigure condiţiile necesare exercitării acestei alegeri, e deci responsabilitatea statului să asigure un mediu în care aceste identităţi nu intră în conflict, prin legi, dar şi prin oferirea educaţiei necesare prin ora de religie.

Ana PETRACHE

Ecoul Vasile Lovinescu

Cu prilejul aniversării a 115 ani de la naşterea lui Vasile Lovinescu (1905-1984), scriitorul nemţean Dan Iacob ne surprinde cu o antologie apărută la Editura Eikon, ***Ecoul Vasile Lovinescu*** *(autori, texte şi teme din viaţă şi operă)*.

Structurată în şapte capitole (Ezoterism, Tradiţie, Vasile Lovinescu; Sunetul René Guénon; Discipoli guénonieni din străinătate; Discipoli guénonieni din România; Neodihna de Vasile Lovinescu; Discipolii lui Vasile Lovinescu; Cărţi, studii şi articole despre viaţa şi gândirea lui Vasile Lovinescu), cartea reprezintă o lucrare de pionierat în literatura românească, oferindu-ne foarte multe informaţii despre viaţa, opera şi gândirea filosofică a lui Vasile Lovinescu.

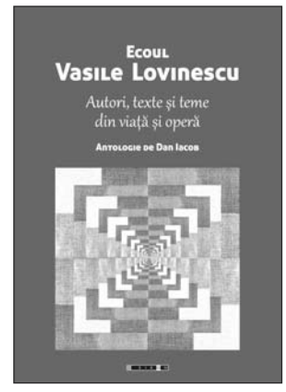

Îndrăgostit de perioada culturii interbelice şi specializat în antologii, autorul, la cei 60 de ani ai săi, ne oferă un adevărat tezaur filosofico-literar despre Lovinescu, unul dintre cei mai misterioşi autori ai literaturii noastre, influenţat de gândirea lui René Guénon (1886-1951) şi preocupat de spiritualitate.

Scrierea unei astfel de antologii presupune o muncă epuizantă: lecturi bogate şi diverse, analize şi sinteze ale ideilor, selectarea acelor lucrări studii/articole/texte reprezentative, comentarii postume asupra operei şi autorului etc.

Firul linear al cărţii ne poartă într-o incursiune logică a evenimentelor istorice privind miturile iniţierii, diverse ritualuri, simboluri, taine etc. Subiecte precum: simbolismul bolţii, re-vrăjirea lumii, Omul Universal, iniţierea în lumea modernă, metafizică şi politică, destinul lui Vasile Lovinescu, Vasile Lovinescu şi tradiţia esoterică a neamului românesc, sensul ascuns: dialoguri despre esoterism etc. ne îndeamnă la o lectură aprofundată şi recitirea unor lucrări de specialitate

Lecturând cele 542 de pagini ale lucrării, Vasile Lovinescu ni se descoperă ca iniţiat, alături de R. Guénon, A. Faivre, J. Evola, F. Shuon, R. Steiner, T. Burchardt, A. Scrima şi alţii, trăind în orizontul tainei şi îndemnându-ne să pătrundem în lumea arhetipurilor. Altfel spus, Dan Iacob ni-l oferă, în sinteză, pe Vasile Lovinescu între coperţile unei cărţi consistente şi riguros întocmite. Cartea este una incitantă şi îndeamnă pe cititor la analiză şi meditaţie.

Dr. Mihai FLOROAIA

Florile luminii şi sfântul Ceahlău

Proaspete, vii, albe, transfigurate, respirate pe tulpina lor, îngemănate, în rostire răspicată, ***aplicate şi aplecate***, în răstimp de contemplare, pe firul de raze, în vibrare discretă, copleşite de ardoarea interioară, de o prea răvăşitoare chemare, spre înaltul firii. De data aceasta, florile lui Gigel Bârliba îmi par şi apar ca ***florile luminii***, cu o încetinire şi o cuminţire, mai înainte de a fi ermetizate şi eterizate, în seminţe şi rodire, în necontenire adică, precum e lumina, nemuritoare.

Taina luminii e contemplare de sine, prin răsfrângere, în firea apei înnoite, aşa ne apar ***Florile cerului***, florile luminii nemuritoare, răsfrânte în azur de văzduh interior, respirând din adânc de izvor primenitor.

Florile lui Gigel Bârliba sunt iluminări interioare, plecându-şi fruntea, tâmpla de petale, pe un firmament transparent, petrecând un gând tainic, decent, o înfiorare de prezent subtil, subiacent.

Inocentă, clipa eternului început, cum ne este şi amintirea dinspre ce este acum, spre o întrupare a ceea ce însă nu este şi, pe măsură ce ne amintim, clipa înfloreşte, devine *lamură*, Floare de Sânziene, lămurindu-se, prin înflorire divină.

Sublimul e starea principiară a sufletului, când, prin asfinţire, ni se aminteşte de împlinire şi mântuire, având durata unei clipe: aceasta e clipa de graţie a *florilor sofianice*, ca aşteptare şi amânare, răgaz, de o clipă, cu o clipă înainte de răvăşire, de ofilire. Privindu-le şi admirându-le, adăugându-le pricina noastră, surparea noastră, mirarea noastră, a ceea ce ni se arată, ca izbucnire, profunzime, captare şi inspirare, fericindu-ne privirea.

Când ne plecăm fruntea sau tâmpla, de fapt, ne supunem uitării de sine, unei surpări interioare, precum florile nemuritoare ale lui Gigel Bârliba. Smerenia, ca un prag spre adumbrire, nu e stagnare sau simulare, ci aplecare şi urmare şi îndurare, cum lumina e şi (sau mai ales!) suferinţă: suferinţa culorilor (Van Gogh).

Cu ce se hrănesc florile acestea, prăbuşite-n abis, cine le respiră pe ascuns, când pictorul e demult într-un alt spaţiu, aerian, contemplând o altă floare, în răcoarea frunţii şi în ardoarea inimii, meditând la floarea cea rară, unică, răsărind, într-o altă lume, într-un alt abis, abisal paradis.

Spre răsărit plecându-şi cununa de argint, aplecate în semn de recunoaştere şi de puritate a privirii, ferindu-şi făptura pentru a lăsa loc liber să le cuprindă lumina, ca o jertfire, în adorarea, îşi află alinare, iar pentru noi, doar încântare.

Florile cerului ne apără, se apără, de aceea ce ar putea să le stânjenească, să le întineze firea, îşi înfig rădăcina pe înălţimi de munte, cât mai aproape de cer, imaculate în creşterea şi înflorirea lor. Chiar dacă nu le admiră nimeni, cu atât mai mult înfloresc în sine-ţi doar pentru un duh nevăzut al aerului, al luminii şi al lacrimii de rouă, în zori.

Florile de munte înnobilează firea înălţimii, prin ţărâna puţină, suficientă însă, cât să prindă rădăcină, hrănindu-se doar cu aer şi cu lumină. Sau, admirându-le când îşi răcoresc făptura cu lacrima (roua) plânsului interior.

Tripticul montan al lui Gigel Bârliba sunt alegorii pentru chemări interioare, biruitoare, asupra durerii, înălţându-se deasupra trecerii pământene, cu un pic de verde, cât mai intens, pe măsură ce culmea îşi subţiază făptura, înfiorând văzduhul.

Muntele îşi pleacă, smerit, tâmpla, copleşită de şoaptă, de înflorirea, de clipirea, de răvăşirea inferioară, în ardoarea necuprinderii. Întâia rază a zorilor mângâie mai întâi tâmpla de dor mistuitor a Carpaţilor. Copleşiţi de prea multă lumină, în acoladă smerită, îşi încep Colindul dinspre Nord. Carpaţii par a fi copleşiţi de o ardoare interioară, cu un nimb de contemplare divină par a se supune unui nadir latent, meridional, ca, imediat, să-şi aducă aminte, spre asfinţit, de zenitul luminii eterne.

La întrebarea poetului Nichita Stănescu, deloc retorică, ci, duios îmbietoare: *Dacă florile şi-ar dărui oameni la fel cum oamenii îşi oferă flori, de unde ar fi tăiaţi oamenii?* Răspunsul lui Gigel Bârliba ar fi unul cât se poate de poetic: prin frângerea razei de lumină, care ne înfiorară, prin *fractalul* din care răsare *lamura* cuvântului, mângâind *tâmpla* tăcerii.

Narcisele, lalele, bujori, un mac, două narcise cu sau fără nume, anonime chiar, toate sunt purtătoare de mesaj poetic, fie, prin alegoria muntelui, ca temeinicie şi statornicie, fie prin metonimia culorilor, una alteia fiind în rezonanţă, fără stânjenire.

Pentru a nu stărui prea mult, riscând să se ofilească florile lui Gigel Bârliba, de prea multe cuvinte, ele, florile, se cuvine să fie admirate pe furate, ca să nu se umbrească şi să-şi ferească privirea, la rândul lor, admirându-ne. În cele din urmă e o convertire, o conversie tainică, florile ni se dăruie, ca lumină, lumină transfigurată, adică epifanică. Ele au chip şi întruchipează privirea lui Dumnezeu. Până şi muntele ne apare în dialog cu el însuşi, un fel de cunoaştere de sine, pe cât ne apare el în înălţime, suitor necăţărător, tânguitor, suportându-şi povara măreţiei, pe atât e doar chemare spre un interior, unde ne sunt date, aievea, înfloritoare, nemurirea, veşnicia, eternitatea, în toată splendoarea şi măreţia îndrăznirii spre cer, a biruinţei, în lumină şi prin lumină.

M-am întrebat asupra felului în care sunt înclinate florile, sugerând un gest de tandreţe a celui care le dăruieşte. Ele sunt flori dăruite, înmiunate de căldura gestului: pietate şi iubire, copleşire şi primenire. Încărcătura lor interioară, misterul, purtător de mesaj devine expresiv şi răspândind în privire o taină, o emoţie.

Florile lui Gigel sunt purtătoare şi de mesaj al statorniciei şi temeiniciei, al împământenirii lor, cât mai aproape de crugul şi de rugul purificator al luminii, nestânjenitoare, ci în urcuş, tânguitor, ca embleme solare, respirând parcă aerul purificator al tăcerii, aşa cum e sugerat de Ceahlăul învălurit, şi, în cuminecare, învăluit. Undeva pot fi văzute şi două căsuţe, ca martore tăcute, după ce piciorul a părăsit locuirea şi lucrarea, fiind cucerit şi captivat de înălţimea sugerată şi de începutul spornic al aşteptării, ca o sacră îmbobocire, o făptură, multiplă.

Soarele care izbucneşte prin raze eminesciene. Un Ceahlău în rostire, care ne apare ca o carte, un Ceaslov al luminii. Ceahlăul, două promontorii. Stingerea luminii: asfinţitul.

Flori nemuritoare, cereşti, transfigurate în lumina iubirii, în văzduhul cunoaşterii de sine, în clipa fastă de sărbătoare şi de revelaţie, când ţi-e dat să-ţi vezi chipul: în admirare şi dăruire de sine.

Învăţăceii, din **Creanga de aur** sadoveniană, tainici, dedicaţi unei taine şi unei asceze, în singurătatea austeră a muntelui Ceahlău. Ceahlăul fiind reperul şi înălţimea la care aspiră sufletul pământeanului, aşa cum ne apare, încununat de înfiripări de sfinte cruci albastre. Cununa noastră binecuvântată e în văi de aduceri aminte. Ceahlăul şi Soborul tăcerii: maestrul se retrage şi răsare chipul tăcerii. Apoteoza luminii, ca o răsfrângere în sine.

Ceahlăul: două promontorii insurmontabile, unde ispita e mai sagace, de a te prăbuşi, când altceva te va ispiti. Un albastru senin, cu înfiripări de duh alpin, un fel de persistenţă a tăcerii, răvăşită, copleşitoare. Şi un alt Ceahlău, *treimic,* munte sacru, înduhovnicit. Părintele, Marele Preot şi două chipuri isihaste, în adorare, în aşteptare, în admirare, în surprinderea clipei fugare, ca întruchiparea Duhului în peregrinare, vibrând în lumina odihnitoare, primenitoare. Şi o altă pasăre al cărei zbor, în arpegii de culoare în văzduh, în cutremurare, împlinindu-se **Tripticul** pe un fond de chemare, de înfiorare şi de împlinire. Dialogul aripilor face ca zborul să ne apară epifanic, înspicând văzduhul. Făptura umană a Ceahlăului, înfiripare şi întruchipare a Sufletului, ca iluminare interioară. (15 ianuarie 2015, Tg. Neamţ)

Prof. Gheorghe SIMON

G. T. Kirileanu, 60 de ani de la plecarea în eternitate

Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ îşi omagiază patronul spiritual, la 60 de ani de la trecerea acestuia în veşnicie (13 noiembrie 1960), conturându-i ceremonios chipul şi fapta, din lumina mereu vie a cărţilor. Aşadar, ilustrului cărturar, un nou mănunchi de gânduri pioase, împletite cu recunoştinţa tuturor celor ce azi pot culege, din opera şi biblioteca sa, inegalabilă roadă pentru suflet, inimă şi învăţătură.

Fabuloasa donaţie de carte şi publicaţii periodice donată oraşului Piatra-Neamţ de către Gheorghe Teodorescu-Kirileanu face din Biblioteca Judeţeană Neamţ, în patrimoniul căreia se află, una din cele mai reprezentative biblioteci din ţară, cu valoroase colecţii de carte veche, rară şi bibliofilă.

Cinstind memoria distinsului înaintaş, bibliotecarii nemţeni nu uită, omagiind reperele inestimabilei sale moşteniri culturale, să reamintească noilor generaţii şi de fundamentala contribuţie a lui G.T. Kirileanu atât la editarea scrierilor politice ale lui M. Eminescu (1905, ediţie critică la Minerva, alături de I. Scurtu şi 1909, Icoane vechi şi icoane nouă, la Vălenii-de-Munte, cu sprijinul lui N. Iorga), cât şi la cunoaşterea operei lui Creangă, prin realizarea, pe parcursul a mai bine de jumătate de secol (1906-1960), a numeroase ediţii-etalon ale scrierilor marelui povestitor.

Calitatea sa de editor de referinţă al operei lui Creangă, începută la îndemnul lui Titu Maiorescu, a fost convingător ilustrată, de la bun început, de atitudinea sa, cu adevărat ştiinţifică, în enunţarea celor mai riguroase criterii: „Opera lui Creangă nu este ca un abecedar sau altă carte didactică, în care ar trebui să domnească limba comună (iar nu dialectul moldovenesc ori muntenesc), ci, pe lângă toate, este şi un document folkloric şi, ca atare, trebuie lăsată cu totul neştirbită şi nestropşită – icoană credincioasă a mediului din care a răsărit.”

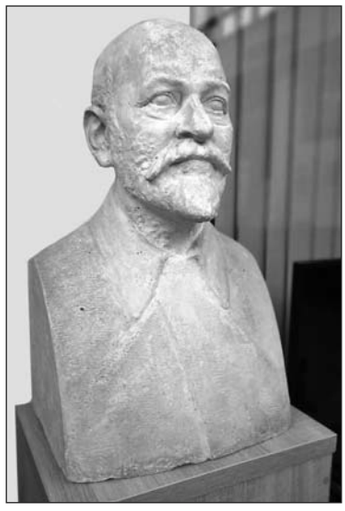

Apropierea lui Kirileanu de Creangă este însă mai veche şi are ca reper cronologic toamna anului 1899, când foarte populara revistă de folclor „Şezătoarea” din Fălticeni pregătea un număr omagial, la 10 ani de la moartea marelui humuleştean. Propunându-şi să abordeze o temă importantă, respectiv soarta manuscriselor lui Ion Creangă, tânărul publicist (student pe atunci la Facultatea de Drept din Iaşi) va fi pornit în căutarea preţioaselor file, descriind cu regret mult regretabila lor stare de deteriorare şi risipire, iar demersul său a contribuit decisiv la ulterioara şi salutara salvare.

Un alt element important al biografiei lui G.T. Kirileanu este îndelungata sa carieră în serviciul Casei Regale (1905-1930), în calitate de redactor, bibliotecar şi şef al Serviciului de petiţii şi ajutoare, activităţi pentru care a fost apreciat în mod deosebit nu doar de regii Carol I şi Ferdinand, de Regina Maria, Prinţul Barbu Ştirbei, N. Iorga şi Ion I.C. Brătianu, ci şi de alţi reprezentanţi de seamă ai câtorva generaţii de cărturari şi oameni politici.

Abordând o mare diversitate a preocupărilor culturale, ilustrul editor şi polihistor a fost şi un apreciat cercetător al folclorului, istoriei, filologiei şi tradiţiilor populare, ceea ce oferă tot atâtea noi argumente pentru care nemţenii pot să facă şi astăzi, măcar cu sufletul, o recunoscătoare reverenţă întru amintirea celui care şi-a legat definitiv numele de spaţiul nemţean, mereu evocat de el prin formulele de filială familiaritate „moş Ceahlău” şi „mama Bistriţa”.

Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu”, ale cărei resurse pot fi căutate şi de acasă, prin intermediul catalogului digital – https://bibgtkneamt.ebibliophil.ro/ – oferă publicului şi câteva date despre personalitatea eponimă – http://www.bibgtkneamt.ro/biblioteca/despre-noi/item/22-gtkirileanu.

De asemenea, pagina de Facebook a compartimentului Comunicare al bibliotecii are o rubrică specială denumită „Restitutio G.T. Kirileanu”, în care pot fi găsite documente din arhiva familiei, ca de exemplu: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=167266251591679&id=111300833854888.

Cu acest prilej, în spaţiul expoziţional de la parterul bibliotecii, a fost organizată expoziţia de publicaţii „G.T. Kirileanu şi moştenirea sa culturală – 60 de ani de la trecerea în veşnicie (13 martie 1872 – 13 noiembrie 1960)”, care poate fi vizionată în timpul programului cu publicul.

(*Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ*)

SUMAR

Vasile BAGHIU – *NOTE DE TRECERE: Poezia, o ultimă posibilitate de înţelegere a trăirii* (pag. 16)

Angelina BEGU – *Conferinţă ştiinţifică internaţională – „Latinitate, Romanitate, Românitate”* (pag. 4) * *S-a mai parafat o Convenţie* (pag. 4) * *Lansare de carte „Manifest pentru Unire. Un antidot pentru neomarxism şi progresism”* (pag. 5)

Biblioteca G.T.K. – *G. T. Kirileanu, 60 de ani de la plecarea în eternitate* (pag. 23)

Gianina BURUIANĂ – *ROMÂNIA – VIETNAM. Educaţia care ne uneşte* (pag. 8-9) * *Introspecţie de toamnă* (pag. 10-11) * *Maria Hibovski: „Fiecare om care intră în viaţa noastră are ceva important de dăruit!”* (pag. 18-19) * *Performanţe de nivel european la Colegiul Naţional „Calistrat Hogaş”* (pag. 19)

Ana CIMPOIEŞU – *APEL PUBLIC* (pag. 3)

Mihai FLOROAIA – *Ecoul Vasile Lovinescu* (pag. 21)

Simion HANCESCU – *FSLI- Către Guvernul României...* (pag. 2)

Dan Dumitru IACOB – *Arşi de vii* (pag. 24)

Mihai-Emilian MANCAŞ – *Avionul de hârtie* (pag. 17)

Violeta MOŞU – *INFOCULT* (pag. 2, 3, 4, 5, 6, 7) * *Conf. univ. dr. Ecaterina Mărghidan: „Toţi suntem biruitori în propria viaţă”* (pag. 9-11)

Ana PETRACHE – *Despre necesitatea alfabetizării religioase în şcoală* (pag. 20-21)

Gabriel PLOSCĂ – *Când moderatorii devin acuzatori...* (pag. 1)

Red. – *CALENDAR - noiembrie 2020* (pag. 13) * *CALENDAR - decembrie 2020* (pag. 16)

Tudor RUSU – *SINDICATUL, pavăză permanentă a angajaţilor, mai ales, pe timp de pandemie* (pag. 3-4)

Ioan SEREDIUC – *Maestrul şi Acuarela...* (pag. 16)

Gheorghe SIMON – *Florile luminii şi sfântul Ceahlău* (pag. 22)

Silvia STRĂTILĂ – *Profesoara care dăruieşte limba română* (pag. 7-8)

Lucian STROCHI – *Pur şi simplu, Sadoveanu* (pag. 1-13)

Dan TEODORESCU – *Un simpozion Internaţional în sistem online a unit din nou malurile Prutului* (pag. 5-6)

Constantin TOMŞA – *Mihail Sadoveanu în Neamţ* (pag. 1-12) * *Rememorări nemţene - noiembrie 2020* (pag. 12, 13, 14, 15, 16, 17)

Mircea ZAHARIA – *Un tablou e gata după ce îl semnez* (pag. 14-15)

Arşi de vii

Faptele

Sâmbătă, 14 noiembrie 2020, seara, într-un salon al Secţiei ATI (Terapie Intensivă) al Spitalului Judeţean din oraşul Piatra-Neamţ, au ars de vii 10 bolnavi de covid 19, 7 bărbaţi şi 3 femei, cu vârste cuprinse între 67 şi 83 de ani. De obicei, când ajungi pe pragul dintre lumi, eşti într-un spital, iar cadrele medicale din jurul tău încearcă să te ajute să revii la o viaţă normală, sau, dacă acest lucru nu mai este cu putinţă, te asistă pentru ca tu să treci, lin, dincolo. Celor care au dureri li se face morfină, cei care nu mai pot respira sunt intubaţi, sunt ajutaţi să respire cu ajutorul aparatelor şi aşa mai departe. Acum am să vă rog să vizualizaţi, cu ochii minţii, un salon ATI cu zece paturi în care stau, conectaţi la tot felul de aparate, zece persoane şi că, la un moment dat, izbucneşte un incendiu în urma căruia cei zece oameni ard de vii, în chinuri cumplite. Se pare că, în urma unui scurt circuit, s-a produs o explozie, geamurile încăperii fiind sparte, au ajuns pompierii, au stins incendiul, dar, dincolo de această intervenţie salutară, cei 10 oameni şi-au pierdut viaţa şi alţii au fost grav răniţi.

Comisiile

Bineînţeles că, în urma acestei tragedii (cea mai gravă de la Colectiv, de acum cinci ani) s-au constituit comisii care să stabilească cauzele producerii tristului eveniment, dar, indiferent de rezultatele cercetării, care pot preîntâmpina alte tragedii, cele 10 persoane au murit cu zile, cum se spune. Începând de la preşedintele Consiliului Judeţean, continuând cu prefectul, cu directorul spitalului, şeful de secţie, toţi încearcă să ne spună că... nu este vina lor. Greaua moştenire, suprasolicitarea cadrelor medicale în lunile din urmă, datorită pandemiei, lipsa unui personal îndestulător etc. Mă tem că, aşa cum s-a întâmplat în cazul Colectiv, după o scurtă perioadă de agitaţie, de măsuri, de promisiuni, în final nu se va face mare lucru pentru îmbunătăţirea condiţiilor din spitale. Şi nu se va face, pentru că sistemul sanitar, asemenea sistemului educaţional, administrativ, trebuie reformat din temelii.

Eroul

În toată această tragedie, un medic tânăr, pe nume Cătălin Denciu, a încercat să salveze pacienţii intrând în flăcări; în urma acestei acţiuni el s-a ales cu arsuri grave, fiind transportat, cu avionul, la Centrul de arşi al Spitalului Militar din Bruxelles. Medicul Denciu este specializat în Terapie intensivă şi era de gardă în momentul în care a izbucnit incendiul. El a intrat în unul din cele două saloane de ATI, care încă nu era cuprins de flăcări, i-a scos pe cei 8 pacienţi internaţi şi intubaţi acolo, încercând apoi, împreună cu o asistentă, cu un alt medic, să-i scoată şi pe cei care erau imobilizaţi în paturile din salonul care ardea. Medicul Denciu are 42 de ani, provine dintr-o familie de medici, iar soţia sa este medic. În Evanghelia după Ioan, în capitolul 15, versetul 13, Mântuitorul spune: „Nu este iubire mai mare decât să-şi pună cineva sufletul pentru aproapele său”. În alte traduceri, cuvântul suflet este înlocuit cu cuvântul viaţă. Cel mai puternic instinct al omului este instinctul de conservare; într-o situaţie limită, ne mobilizăm toate resursele spre a rămâne în viaţă. În situaţiile limită, raţiunea nu ne mai slujeşte, instinctul de conservare mobilizându-ne spre a ne salva viaţa, sufletul. De cele mai multe ori fugim, dăm bir cu fugiţii, cum se spune, ne agăţăm şi de un pai, dacă suntem în vâltoarea apelor, călcăm pe trupurile celor căzuţi la pământ, ca să scăpăm dintr-o busculadă care creează panică, busculadă stârnită de un incendiu, de un cutremur, de o revărsare masivă de ape. Şi totuşi, există oameni care, în ciuda instinctului de conservare, se aruncă în flăcări, în ape, intră sub dărâmături, spre a-şi salva semenii, punându-şi în joc viaţa. Medicul Denciu nu este singurul cadru medical care a intervenit acolo sâmbătă seara, dar, din nefericire, el este cel mai mult afectat de arsuri, semn că s-a implicat cu asupră de măsură. Îi dorim însănătoşire, vindecare, deşi ştim, de la cei care au supravieţuit iadului de la Colectiv, că viaţa lui nu va mai fi aceeaşi.

Dr. Cătălin Denciu - medicul erou

Viaţa, se spune pe bună dreptate, merge înainte. Da, merge înainte, pentru că suntem aproape 8 miliarde de oameni pe acest pământ şi nicio pandemie, niciun cutremur, nicio revărsare de ape nu pot omorî atâţia oameni. Dar oamenii, spune Nichita Stănescu, se numără aşa: un om, un om, un om, un om. Da, suntem aproape 8 miliarde, dar fiecare dintre noi este important, fiecare dintre noi are dreptul de a trăi, de a fi fericit, sănătos, de a fi tratat cum se cuvine, când apar probleme de sănătate. Aşa sună lucrurile pe hârtie… În realitate, societatea românească de astăzi nu reuşeşte să creeze mediul în care fiecare dintre noi să se împlinească, nu reuşeşte să asigure un sistem sanitar performant, un sistem de educaţie performant, şi aşa mai departe. Vinovaţii? Vă las pe fiecare dintre voi să răspundă la această întrebare…

Pe de altă parte, cred că sunt mulţi români de tăria medicului Denciu, oameni care, în situaţii limită, sunt în stare să-şi pună viaţa pentru aproapele lor. Şi mai cred că România va ieşi din cotitura în care se află de atâţia ani, doar dacă asemenea oameni vor ajunge şi în posturi de decizie, în toate sectoarele societăţii româneşti de astăzi. Meritocraţia este singura soluţie de a ieşi la lumină!

Dar până atunci, tragedii ca cea de sâmbătă ne fac să ne ferim de a ajunge la spital. Să ne ferim, paradoxal, să ajungem în locul în care am putea fi ajutaţi să ne însănătoşim. Şi asta pentru că, timp de 30 de ani, după 1989, spitalele au îmbătrânit odată cu noi, iar cei care s-au succedat la conducerea ţării au cârpit pe ici pe colo lucrurile, fără să construiască spitale noi, moderne, demne de medicina secolului XXI. Medicii, asistentele, sunt, de cele mai multe ori, bine pregătiţi, dar lipsa unor clădiri corespunzătoare, a unor dotări corespunzătoare, le zădărnicesc eforturile. Iar această Criză Covid nu a făcut decât să aducă la suprafaţă probleme grave, vechi, ştiute, dar trecute sub tăcere.

Poate că de data aceasta, interesul pentru reformarea reală a sistemului de sănătate nu se va stinge în câteva săptămâni, aşa cum s-a stins în urma unor tragedii similare, petrecute după 1989.

Să ne ajute Dumnezeu să ne trezim, acum, în ceasul de pe urmă şi să redăm, în scurt timp, românilor bucuria de a trăi în ţara lor. (15/11/2020 Corespondenţă specială din Piatra-Neamţ: pentru cristoiublog.ro)

Dan Dumitru IACOB

Foto: AGERPRES

APOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din judeţul Neamţ, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învăţământ Neamţ, Asociaţiei Învăţătorilor din judeţul Neamţ (martie 1999) şi Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova (aprilie 2019)
FONDATORI ● noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei
● **martie, 1999:** Florin Florescu, Ştefan Corneanu, Gheorghe Amaicei, Dumitriţa Vasilca
CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE: Gabriel PLOSCĂ – director general, Iosif COVASAN – director economic, Liviu RUSU, Gabriela GRIGORE.
CONSILIUL DE REDACŢIE: *Mircea ZAHARIA – redactor-şef, Constantin TOMŞA – redactor-şef adjunct, Angelina BEGU – redactor-şef adjunct (Chişinău), Mihai FLOROAIA, Gianina BURUIANĂ, Violeta MOŞU, Dorel NEMŢEANU – DTP; Dorin DAVIDEANU – editor online.*

ISSN - 1582-3121
Redacţia şi administraţia: str. Petru Rareş nr. 24, Piatra Neamţ.
Tel/fax: 0233.22.53.32
revista_apostolul@yahoo.com